

muusika

Nr 3
märts 2007
hind 29.-

**Pungi
märksõnastik**

**Heino Elleri
kirjad**

**New Yorgi
jazzielu**

**Kultuurkapitali
ja Kooriühingu
preemiasaajatest**

A black and white portrait of Tiia Tedder, a woman with shoulder-length dark hair and bangs, looking directly at the camera with a neutral expression. She is wearing a dark jacket with a zipper and a necklace with a pendant. The background is dark.

**TIIA
TEDDER**

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid märtsis 2007

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

1. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
Maria Veretenina
(sopran)
Anastassia Aleksejeva
(klaver)

2. märts kell 19.00
EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
Ksenja Knorre
(klaver; Venemaa)

3. märts kell 16.00
EMTA kammersaal
Prof Mare Teearu
VIIULIKLASS
Klaveril Lille Randma

5. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
TÖRUDEST TAMMEDENI
TMKK ja EMTA
klaveriosakondade
õpilased

6. märts kell 19.00
EMTA kammersaal
EMTA elektronmuusika-
studio kontsert

7. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
Ana Lencina Sanchez ,
Miguel Cantero
(saksofon; Hispaania)

8. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
DOKTORIKONTSERT
Rüta Lipinaitytė (viul)
Klaveril Indre Baikstute
(Leedu)

9. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
Kontsertetendus
"SAAJA"
EMTA segakoor
Toomas Kapten
(dirigent)
Lavastajad: Anne
Türnpu, Eva Klemets

11. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
Dots Aavo Otsa
TROMPETIKLASS
Klaveril Meeli Ots

13. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
DOKTORIKONTSERT
Lembit Orgse (klaver)

14. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
IMPROVISATSIOONIDE
ÕHTU
EMTA üliõpilased
prof Anto Peti
juhendamisel

15. märts kell 14.00
EMTA kammersaal
LOENGMONTSERT
prantsuse muusikast
JURGIS KARNAVIČIUS
(klaver; Leedu)

15. märts kell 19.00
EMTA kammersaal
Kontserdisari
JAZZ AKADEEMIAS
Sissepääs 30.-

16. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
Avri Levitan
(vioola; Iisrael)
Klaveril Lea Leiten

17. märts kell 17.00
EMTA kammersaal
Dots Ada Kuuseoksa
KLAVERIKLASS

25. märts kell 17.00
Estonia kontserdisaal
EMTA sümfoonia-
orkester
Ivi Ots (viul)
Cecilia Rydingen Alin
(dirigent; Rootsi)

26. märts kell 18.00
Mustpeade Maja
EMTA rahvusvahelised
trompetipäevad
Vanalinna trompeti-
muusika festival
Esinevad trompetisolis-
tid, Reval Brass,
ERSO vaskpillikvintett

27. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
Dots Aavo Otsa
TROMPETIKLASS
Kaastegev TMKK
Puhkpillisümfooniakud

28. märts kell 19.00
EMTA kammersaal
DOKTORIKONTSERT
Ardo Västriku (tšello)
Klaveril Lea Leiten

29. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
Kontserdisari JUBILATE
Franz Joseph Haydn 275

29. märts kell 19.00
Estonia Talveaed
TROMPETIMUUSIKA
TÄHTTEOSED
Esinevad trompetisolis-
tid ja -ansamblid

29. märts kell 19.00
EMTA orelisaal
EMTA oreliüliõpilaste
kontsert

KAVA

SOOLO

2 Ia Rimmel. Eetritäis helisid ja vaikus Hiiumaal. Intervjuu Tiia Tederiga

BAGATELLID

8 Mirjam Tally. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

10 Anu Veenre. Põhjamaade mõistatused. Põhjamaade Sümfooniaorkestri kontserdist "Enigma"

11 Virve Normet. Pooleteiseks tunniks tagasi lapsepõlve. Muusikalavastusest "Lumekuninganna"

12 Ardo Västriku. Klassikaline neljapäev. Tallinna Kammerorkestri kontserdist "Philip Glass 70"

13 Diana Kiviit. Mängud maa ja põrandaga.

Ansambel U: Pärnu nüüdismuusika päevadel

14 Martti Raide. Poesia ja muusika abielu. Olaf Bär Rahvusoperis Estonia

STUDIUM

16 Lauri Leis. Pungi märksõnastik

RUBATO

22 Tamara Unanova. Pianist jumala armust. Intervjuu Nikolai Luganskiga

JUBILATE

24 Alo Põldmäe. Kaks Heino Elleri kirja oma õpilastele

MODULATSIOON

26 Madli-Liis Parts. Jazzipealinn New York – loterii, kus enamik loose võidab

VICTORIA

29 Kaie Tanner. Meie inimesed. Eesti Kooriühingu aastapreemiad 2006

32 Mis on muusikas kõige tähtsam? Vastavad Eesti Kultuurkapitali poolt pärjatud muusikud

BAGATELLID

33 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

37 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

39 Valik märtsikuu muusikasündmusi

Intro 3/2007

Uurides Euroopa muusikaajakirju hämmastab väljaannete rohkus ja see, et hulk neist on netiajakirjad. Vähemalt Inglismaal, Saksamaal ja Prantsusmaal on oma väljaanded kõikvõimalike muusikastiilide austajatel. Loomulikult on ka esinduslikke paberajakirju.

Väikeses Eestis on muusikaajakirjadel vähem võimalusi, ehkki siin pole muusikat käsitlevaid väljaandeid üldse mitte nii vähe: Teater.Muusika.Kino, rockiajakiri Nailboard Magazine, hiljuti ilmuma hakanud ajakiri Muusa.

Oleks tore, kui Eestis oleks ka kõikvõimalike nišiväljaandeid. Samas on ehk hea ja vajalik ka see, et muusikaajakirjas või raadiojaamas on erinevaid muusikastiile käsitlevad lood ja saated. Klassikaraadio peatoimetaja Tiia Teder ütleb oma intervjuus, et stiililine mitmekesisustumine on tänapäeval paratamatu ning lisab, et muusika ise ei ole parem ega halvem. Küsimus on selles, kuidas seda vahendada ja tutvustada. Omamoodi huvitav nähtus on ka *fanzine*'i-tüüpi miniajakiri, nagu neid punkmuusikud omal ajal välja andsid. Sellest võib Muusika märtsinumbris lugeda Lauri Leisi artiklist "Pungi märksõnastik".

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundajad **Tõnu & Ande Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetuse aadress: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214

Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **21** krooni number
3 numbrit 69 krooni
6 numbrit 138 krooni
Aastatellimus 245 krooni
Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 192 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

TIIA TEDER
FOTO TARVO HANNO
VARRES

muusika

SOOLO

Eetritäis helisid ja vaikus Hiiumaal

Intervjuu Tiia Tederiga

IA REMMEL

Inimesed avavad ennast oma töö ja loomingu kaudu. Tiia Tederi loominguks on Klassikaraadio. See raadio on avatud, tolerantne, hea maitse ja põnevate valikutega. Tiia mõjutab märkamatu, teeb ja osaleb ning on huvitatud ja innustunud. Ta on raadiotööst suutnud nakatada kõige erinevamat tüüpi autoreid klassikutest alternatiivelektroonikuteni.

Raadiotööd ja muusikaajakirjandust tehes on sarnaseid rõõme ja probleeme ning üks olemuslikke küsimusi klassika ja teiste muusikastiilide vahel paraja balansi hoidmine. Olemuslik on ka soov muusika vallas alati eelarvamustevabalt avastusi teha.

Kuidas sa muusika juurde tulid? Miks see sind huvitama hakkas?

Eks lapsed ikka pannakse kooli. Minu vanemad olid suured lauluinimesed. Ema laulis segakooris ja isa meeskooris. Küllap ema tahtis oma lastele seda, mida ta ise ei saanud – muusikat õppida. Mu õde Heidi oli väga südi laps; ta olevat aia peal laulnud kõigile möödakäijatele. Kuni möödus muusikaõpetaja, kes ütles, et tule Viljandi muusikakooli. See oli legendaarne Alma Arrak. Õde läks ja mina tema jälgedes.

Muusikakoolis oli minu õpetajaks Leelo Rõuk. Ta oli väga võluv ja positiivne inimene. Kui käisin kooli 60. aasta juubelil, oli nii südantsoojendav näha teda klassis, väike tüdruk tunnis, kõik nii nagu vanasti. Leelo Rõuk tõeliselt fännas muusikat, kogus plaate – tuba oli plaate täis. Meie, tema õpilased, matkisime teda. Tegime fotosid, nii nagu tema; kogusime iluuisutajate pilte, nagu tema kogus, ja kasvasime pikad juuksed. Ühel suvel võttis ta minu ja ühe

teise õpilase (Aade Arderi) ja viis meid Tšaikovski konkursi kuulama. See oli vist aasta 1973, võitis Andrei Gavrilov. Olime pikka aega Moskvast, õpetaja Rõugu sõprade juures korteris, ja kuulasime päevad läbi pianiste.

Kas tollal oldi entusiastlikumad ja muusikast vaimustunud kui praegu?

Palju praegu näiteks kodus lauldakse? Kas sa laulad peolauas?

Ei, mina ei laula. Aga küllap neid on, kes seda teevad.

Vahendid on ju nüüd teised, siis ei olnud tehnikat, kust muusikat kuulata. Aga peol ja sünnipäevadel laulmine on meie peres ikka kombeks; traditsiooni jätkavad minu lapsed.

Sinu muusikaõppimise algus läks siis igati väga kenasti.

Viljandis olid head õpetajad ja eesrindlik muusikakool. Äsja oli tööle tulnud Maret

Tomson, kes andis muusikaajalugu, mängis meile Pärti ja muud põnevat muusikat. Õppisin samal ajal Aarne Saluveeri ja Neeme Punderiga, nemad olid suuremad tulevased prominendid meie koolis. Kooli direktor oli legendaarne Kalle Tamra ning kool oli hästi varustatud. Lõpueksamid salvestati, meile kingiti lindistus koos soovitusel: et see poleks su lagi. Kuigi klaverimängus see oligi minu lagi.

Kui Viljandi kool läbi sai, siis mu õde Heidi oli läinud Tallinna Muusikakooli. Tema soovitas mul Muusikakeskkooli minna. Siis oli juba nagu karjäär valitud.

Mis erialale sa Muusikakeskkooli läksid?

Muusikateooriasse üheksandasse klassi. See oli mugav eriala. Kes klaverit ei suutnud mängida, aga samas ei olnud ka nii tragi, et koorijuhiks hakata, pandi teoreetikuks.

Muusikateooria on tegelikult ju väga tänuväärne eriala, võimaldab hiljem paljusid ameteid pidada.

Ega tollal seda veel niimoodi ei mõelnud. See oli lihtsalt üks võimalus muusikat õppida ilma solist olemata.

Lapsepõlves vanemad panevad õppima, aga hiljem tulevad isiklikud elamused ja omad soovid. Millised on sinu teismelisea elamused?

Esimene klassikakontsert, kus käisin, oli Viljandis. Esines Hortus Musicus, sukkpükstes ja kostüümides. Estonia kontserdisaali läksin esimest korda õega. Tundus, et kõik inimesed seal olid nii tähtsad. Õde näitas neid mulle järjest, kes on kes. Aga vaevalt need muusikaelamused olid, ikka rohkem sotsiaalsed elamused.

Olin provintsist tulnud, tundsin ennast Tallinnas suhteliselt ebakindlalt. Minu ainus eelis oli see, et olin väga korralikult matemaatikat õppinud. Ma usun siiani, et matemaatika on oluline.

Meil oli väike ja üksmeelne klass. Minu klassis käisid näiteks Ulrika Kristian, Elar Kuiv ja Paul Purga, kes üsna noorelt suri. Klassivennad kuulasid progerocki. 1975. aastal tulid just välja Queeni ja Pink Floyd'i tähtsad albumid. Minu ema tõi välismaalt mõned plaadid klassivendade nimekirjade järgi. Mulle endale olid need tollal veel üle jõu. Aga ma sain neid vahetada, muusikat ümber lindistada. Elasin ühikas, seal oli meil suhteliselt vaba elu ja siis me arendasime ennast vasakule ka.

Konsis õppisin sama eriala, mis mu õde, muusikateadust. Kuna tema oli väga tubli, siis mul andis järele teha. Mäletan, õpetaja Anatoli Garšnek tavatses öelda: "Teie olete päris hea, aga teie õde on palju parem."

Konsis juhendas mind Merike Vaitmaa, ja Tiina Järg oli väga oluline õpetaja, juba Muusikakeskkoolis.

Tegelikult astusin ma konssi kompositsiooni. Ühel aastal võeti komponiste,

Õde Heidiga.

teisel aastal teadlasi ja meie Malle Vargiga astusime vägisi kompositsiooni erialale, juhtus just see aastakäik olema. Õpetaja Jaan Rääts veel väga soovitas sel erialal jätkata. Ütles, et helilooja olla tasub ära. Pealegi polnud naisheliloojaid tollal kuigi palju. Ester Mägi ja... naisheliloojal oleks olnud lihtsam tähelepanu äratada.

Aga siiski võimaldati eriala vahetada.

Konsi lõpupoole sündis mul tütar ja siis läks elu mitmeplaaniliseks.

Kuidas sa raadiotööle sattusid?

Meie paralleelklassi juhataja Ene Pilliroog läks raadiosse tööle ja tema kutsus. Algul võeti mind, Anneli Unti ja Anu Kõlarit klassikakavasid tegema. Aga me kõik ootasime, millal mõni päris koht vabaneks.

Raadios oli toimetajaid palju. Nad olid kõik enam-vähem ühevanused ja ei olnud arvatagi, et mõni koht võiks vabaneda. Ja siis läksime me kõik kolm dekreeti ja langesime niikuinii "rivist välja".

Tuli 1984. aasta, olin beebiga kodus, kui helistas Paul Himma ja ütles, et vabaneb nõukogude muusika toimetaja koht. Tiina Mattisen läks sealt ära Sirpi. Loomulikult ma sööstsin kohale.

Tänapäeval kõlab see ametinimetus päris kummaliselt.

See ei olnud tegelikult üldse hull amet.

Tegemist oli ju nüüdismuusikaga. Nõukogude aeg sai üsna varsti otsa ja ma väga ei jõudnudki ennast kurssi viia gruusia, armeenia või Kesk-Aasia heliloojatega.

Algul valitses Raadiomajas veel "punane terror". Mõned heliloojad ja esinejad olid keelatud. Folkloor kataloogikaartidel oli teinekord päris naljakas – helilooja nimi oli maha tõmmatud ja juurde kirjutatud "keelatud", "kargas ära", "kasuta ainult Velmeti loal".

Õitsesid ka Eesti Raadio traditsioonid. 1. jaanuari näärimuusika ajal olid kõik stuudiod kontserte täis, rahvas käis Raadiomajas ringi ja härra Sookruusil olid külalised.

Siis tuli uus aeg, Eesti vabariik, ning tekkis võimalus Klassikaraadio loomiseks.

Ega see nii lihtne nüüd küll ei olnud. Oli segane ajajärk, kõik muutus väga kiiresti. 1992. aastal, Mart Laari valitsuse ajal pandi Eesti Raadio peadirektoriks häbematuult noor mees, 28-aastane Herkki Haldre. Kuna Eesti raadioturul oli tekkinud konkurents kommertsraadiojaamade näol, olid Eesti Raadiol kõik võimalused kiiresti välja surra. Tollal näis see võib-olla jube, mida Haldre tegi, aga tema teod löid pinnase raadio arenguks. Haldre asutas reklaami abil finantseeritud Raadio 2-e, rajas venekeelse kanali ning vähendas tohutult raadio koosseise ja kulusid. Eelarvet kärbiti parlamendis ju kogu aeg – kolmandik maha lõigata polnud mingi probleem.

Suhetumine oma kaasaja kunstiga on ka sotsiaalne küsimus. See pole üksnes kauni asja nautimine.

Veljo Tormise ja Jaak Johansoniga.

Haldre asetäitja oli muusika peatoimetaja Paul Himma. Talle tehti pakkumine minna Estonia teatrisse ja oli vaja uut peatoimetajat. Paul soovitas selle koha peale mind. Mina olin toimetuses kõige noorem, ma ei osanud ennast nii šefis rollis uneski näha. Olin parasjagu väga ametis oma isikliku eluga, väikeste laste ja eluraskustega.

Mäletan neid esimesi päevi: kogu aeg ilmus keegi uksele ja küsis midagi, mille vastust ma ei teadnud. Õppisin ütlema, et hiljem, homme või et mõtlen natuke. Tuli juurde hulk bürokraatiat, tekkis autoriõiguse seadus. Midagi ei olnud olemas, kõik tuli rajada, juurutada tasakaalusuhteid muusikaorganisatsioonidega, programmi arendada. Seda oli päris palju.

Kuidas Klassikaraadio teke üldse võimalik oli? Tollal ei olnud klassika ju midagi rohkemat kui muiduleivasööja.

Algul mängiti klassikat esimeses programmis vaheldumisi popmuusikaga. Õhtuti töötas väike kolmas programm, stereoraadio, seal oli ka klassika eetris. See oligi ülemuste arvates lahendus – las nad seal kolmandas programmis, nurga taga, mängivad oma klassikat. Kuulajaid sellele niikuinii pole.

Siis saime hommikul kolm tundi ja paar toimetajat lisaks, Klassikaraadio nime, ning algas pidev uue territooriumi vallutamine: rohkem eetritunde, rohkem toimetajaid, laiem leviala. Saime FM-saatja Tallinna, siis Tartusse, Pärnusse, Narva ja Saaremaale. Hommikul ja õhtul oli toimetatud programm, päeval mängis masin plaate.

Mäletan, et kui Saaremaa saatja tööle hakkas, siis tundsin, et nüüd on Eestimaa käes.

Tegime kogu aeg tööd väga väikese arvu fanaatikutega. Ega see mingi lahe töö just ei olnud, aga kogu aeg väga huvitav.

Kas sul oli eeskujusid teistest raadiojaamadest?

Kõigepealt kindlasti BBC 3. BBC on kogu maailmale eeskujuks, selle

järgi joondub tegelikult ka maailma ajakirjandus.

Eks eeskuju võtta oli raske. Meil pole sellist raha kui raadiojaamadel Läänes. Mõned Klassikaraadio autorid tegid kaastööd ka Soome kanalitele ja said saate eest kümme korda kõrgemat tasu. Ja mastaapsus: BBC korraldab suviti Euroopa kõige suuremat klassikafestivali – aga mida teete teie?

Mis laadi meedia raadio sinu arvates inimesele on?

Raadio on kaaslane. Keegi räägib midagi puudutavat, kuuled muusikat, mis sinu jaoks midagi avab. Raadio kuulamine on väga individuaalne asi, see on üksildane toiming.

Kas televisioon raadiot alla ei neela?

Kui televisioon ei ole raadiot Ameerikas alla neelanud, vaevalt ta siingi neelab. Ameerikas pidi olema tendents, et noored vaatavad üha vähem televiisorit.

Rikkad raadiod loovad uusi väikesi nišikanaleid: naistekanal, džässikanal, bluusikanal jm kaabellevis ja internetis... Kuulajate arv on neil nišidel üsna väike, ja uurimused näitavad, et inimesed eelistavad tavalist raadiot, kust saab korraga ühte asja kuulata. Nii kummaline, kui see ka pole, aga tahetakse, et valik oleks juba tehtud.

Kuidas Euroopas üldse klassikalise muusika raadiojaamu finantseeritakse?

Arenenud Euroopa riikides on käibel loamaks. Eestis kaaluti ka loamaksu (1960ndatel oli see Eestiski), aga uue aja algul tundus, et vaestele inimestele oleks uus maks olnud liig. Meil käib finantseerimine läbi riigieelarve, mis pole kõige parem variant, sest raadio on kogu aeg poliitika meelevaldas.

Loamaks tagab suurema sõltumatuse. Seda kogutakse perekondade pealt ning seda saab ka prognoosida – nii palju, kui on leibkondi, on tulevikus vahendeid.

Klassikaraadio ei mängi ainult klassikat. Kas ta selles mõttes erineb Euroopa klassikakanalistest?

Kogu Euroopas on probleemiks, kuidas klassikalist muusikat muutuvas ajas inimestele pakkuda.

Muusika ise ei ole parem ega halvem. Küsimus on selles, kuidas seda vahendada ja tutvustada. Žanriline mitmekesisus toimub raadiotes ka mujal, näiteks BBC 3-es, kus kogu aeg tõuseb maailmamuusika ja teatavat sorti rocki ja bluusi osa, kuigi neil on väga konservatiivsed kuulajad ja konservatiivsed toetajad. BBC 3-el on ka väga võimas konkurent – Classic FM, millel on umbes kolm korda rohkem kuulajaid. Classic FM mängib ainult menupalu, ei tee midagi keerulist, BBC kolleegid väidavad, et seal ongi üldse umbes 300 lugu, mis ettris kõlavad.

Belgias ja Iirimaa näiteks on klassikakanaleid hiljuti toodetult uuendatud. Belgias on flaamikeelses ringhäälingus Radio Klara, Euroopa uue klassikaraadio ime. Klara on sõber, selline soliidne, ütlemisõbranna, ja seal on suur osatähtsus isiku-show'del. Klara teeb põhjalikku marketingi, neil on huvitavad reklaamklipid, oma tooted, plaadisari ja muusikafestival.

Portugali raadios on umbes samasugune muusikastiilide vahetorkord kui meil. Norra raadio programm on näiteks väga kirju, mustmiljon asja, neil on isegi hip-hopi show. Läti klassikaraadio on väga meie moodi. Lätlased matkivad meid positiivses mõttes. Ka vana hea Ylen Ykkönen on oma muusikavalikut laiendanud.

Sellest patust, et kultuurikanalis mängitakse muusikat, mida ei saa just klassikaliseks nimetada, ei ole vabad ka endised Ida-bloki riigid.

Põhiprobleem on kõikjal sama – kuidas kütkestada uusi kuulajaid. Ega džässi ja maailmamuusikat ei mängita sellepärast, et see meeldib mulle või mõnele toimetajale, vaid sellepärast, et auditoorium oleks võimalikult suurem.

Pealegi pole Eestis sellist raadiojaama, kus mängitaks ainult džässi või maailmamuusikat. See on pidev tasakaalu otsimise küsimus raadiokava koostamisel, millal, millist muusikat ja kuidas pakkuda.

Missugust vastukaja on Klassikaraadio saanud?

Klassikaraadio on Eestis selline vandeseltslaslik asi, kuigi neid, kes kohe kirjutavad ja helistavad, on vähe. Aga kui tekkis Klassikaraadiot ähvardav oht, ilmusid kuulajad häälekalt lagedale. Maailmas ei otsusta mitte ainult suur rahahunnik, vaid see, mis inimeste peas on. Ja see, mis on mõne inimese peas, kuigi temasuguseid ei ole tuhat, vaid sada, osutub määravamaks kui tuhandete oma. Meie kuulajad on intelligentsed inimesed ja nende mõte määrab palju.

Raadiot või muusikaajakirjandust tehes on kaks põhilist valikut: sa kas oled muusika poolel või publiku poolel. Ühtepidi sa peaksid kaitsma muusikaüritust. Aga teisalt sa tead, milline on reaalsus. Inimesed on hõivatud, väsinud ja pakkumistest küllastunud. Sa pead olema selektor ja kogu aeg on oht, et kumbki pool ei ole sinuga rahul. Akadeemiliselt koolitatud muusikatoimetajal on alati kiusatus olla muusikateadlane. Teist, ajakirjanduslikku haridust ta ei ole saanud, ta otsustab kuulajaskonna üle oma sõprade põhjal. Aga me ei saa olla muusikateaduse osakond, vaid "kõigest" raadiokanal.

Tegelikult on päris kummuline, kuidas kontaktid ja teadmised meie muusikast kuskil väga kaugel inimeste pähe juurduvad. Ameerikas kuulatakse Klassikaraadiot, ja kuna seal on siis päev, kui meil on öö, tekib saadetega hoopis teistsugune suhe. Öösaade "Fantaasia" on lõuna ajal jne.

Põhja- ja Baltimaade raadiote muusikajuhtide nõupidamine Tallinnas 2002. aastal. Vasakult: Hans Peter Larsen (Taani), Jurate Katinaite (Leedu), Gunda Vaivode (Läti), Jorunn Hope (Norra), Tiia Teder (Eesti); teises reas: Oskar Ingolfsson (Island), Steen Frederiksen (Taani), Christer Eklund, Sven-Ake Landström (Rootsi) ja Heikki Valsta (Soome).

FOTOD ERAKOGUST

Kirjutasid kaks aastat tagasi Postimehele artikli, kus rääkisid sellest, millised probleemid on klassika esitajatel ning kuidas on mujal maailmas püütud klassikat auditooriumile lähemale tuua. Muu hulgas oli juttu ka sellest, et Eesti muusikud on kuidagi rõõmutud. Artikkel kutsus tollal esile suure poleemika.

Tundub, et ma seal kõigutasin mingit tala, mis hoidis üleval üht teatud positsiooni. Aga ma arvan, et ma ei liialdanud. Mõtlesin selle peale nüüd jälle, kui jaanuari lõpul esines meil küprose pianist Katsaris. Ta tuleb lavale ja on juba uksel sellist nägu, et – hei, ma tahan teile midagi mängida. Aga kui lavale tuleb mõni eesti muusik, siis võib ta näost lugeda, kui raske see kõik on, need aastad harjutamist ja tõsine muusika.

Kui ostad kontserdipileti, paned ennast ilusti riidesse, näed vaeva, et minna kohale, siis tahad, et sul oleks eriline õhtu. Sellepärast ma väga hindan neid muusikuid, kes pingutavad, et kuulajal oleks põnev. Aga paljudele profimuusikutele tundub: naeratab, suhtleb publikuga – tähendab mängida ei oska; esineb kostüümis, pani kontserdile pealkirja – tähendab veiderdab.

Eelarvamusi on raske murda.

Loomulikult on tõsised kontserdid väga olulised, aga nad peavad ikkagi olema väga head. Kui nad on igavad ja kesised, siis nad ei anna kuulajatele seda, mida neil oleks õigus saada.

Mis mind teatud määral Eesti muusikaelus hämmastab, on see, kui kergesti ollakse nõus keskpärast kuulutama väga heaks ja professionaalseks. Ma ei arva, et klassikaline muusika ükskõik kuidas esitatuna on igal juhul väga hea. See ei ole fakt iseeneses.

Sina ja Hiiumaa – mis teid seob?

Mul on Hiiumaal väike maja. Ma arvan, et ma lähen kunagi sinna elama. Mul on isegi stsenaarium valmis, mida ma seal tegema hakkam. Nüüd on majas ka elekter, varem seda ei olnud. Siis oli seal veel eriti sisukas olla: pimedas ei olnud muud teha, kui vestelda ja patareiraadiot kuulata.

Kas sa saareüksindust ei karda?

Ma pigem kardan, et see vaikus sealt kaob. Ei tea ju kunagi, kes su paradiisi kõrvale midagi hakkab asutama.

Milles Hiiumaa fenomen seisneb?

Seal nagu püsiks igavene suvi. Isegi talvel on seal kuidagi soojem. Ja taevas on kõrgem.

Alati, kui ma neid kruusateid pidi sõidan, tundub elu nii muretu. Mulle meeldib käia Kaibaldi nõmmel, seal on umbes saja hektari suurune liivakõrb, kuhu ei saa tee pealt öieti ligigi. Tuleb kõndida ja natuke pingutada. Üldse meeldib mulle Hiiumaa keskosa, metsad ja raba.

Mitte mereäärsed kohad, kuhu tavaliselt püritakse?

Seal on liiga palju inimesi. Mu töö nõuab palju suhtlemist, nii et ma Hiiumaal otsin pigem omaette olemist.

Milline muusika sinule endale lähedane on? Mida sina naudid?

Mul on olnud igasuguseid lemmikuid. Mulle pakuvad huvi sünteetilised stiilid ja üleminekužanrid, nagu klassikaga mõjutatud džäss, maailmamuusikaga mõjutatud džäss. Mul tulevad ikka veel pisarad silma Gorecki Kolmandat sümfooniat kuulates. Ma tunnen jätkuvalt huvi Heiner Goebbeli muusika vastu. Minu vaimulaadi on väga muutunud mõned Pärdi teosed, samuti Tormise "Ingerimaa õhtud". Siis teatavad depressiivsed rockivaldkonnad, David Sylvian ja King Crimson jt. Minu ameti juures on üldse raske omada erilisi muusikalisi lemmikuid, sest olen niikuinii üleinformeeritud. Ma võiksin parem endale soetada mingeid lemmikuid kirjanduse või filmi vallas.

Aga kes need on?

Mulle on avaldanud mõju Camus' "Sisyphose müüt", Maeterlincki "Tarkus ja saatatus" ja mulle kohutavalt meeldivad Tõnu Õnnepalu kolm raamatut. Filmidest eelistan hüpoteetilisi dokumentaalfilme, viimane lemmik on näiteks Werner Herzog. Hiljuti sain näha tema filmi "Grizzly Man", mis ei lähe meelest ära. Hea kunstiteose omadus ongi see, et ta ei lähe peast ära ja mõtled ta peale pikalt. Ka väga hea kontsert on selline.

Oled tegelnud küllalt palju nüüdismuusikaga. Miks publik tihti peale nüüdismuusikat võõrastab; see peaks ju olema meie aja muusika?

Võõrastav on ka meie aja kunst ja ilmselt suur hulk filme. Kaasaegset kunsti naudivad spetsialistid. Kolleeg Christian Scheib Austria raadiost, kes on seal palju aastaid eksperimentaalmuusikat mänginud, kirjeldab oma artiklis humoorikalt, mis tunne on olla nüüdismuusikatoimetaja. Ei ole midagi hullemat. Õhtul kell 23 on saade. Hommikul lähed tööle, ülemus püüdleb sind; saate reiting on madal, täiesti null, teised toimetajad vaatavad kaastundlikult. Heliloojad on pahased, sest mängiti valesid heliloojaid. Keegi ei ole rahul. See on sotsiaalne küsimus: kuidas suhestuda oma kaasaja kunstiga. See pole üksnes kauni asja nautimine, vaid keeruline vaimne pingutus.

Nagu sa ütlesid: seda naudivad spetsialistid. See ikkagi nõuab teatavat haridust, ole sa siis ise endast melomaani koolitanud või

muusikaõppeasutuse lõpetanud.

Teatavat haridust nõuab ka Beethoveni ja Mozarti kuulamine, kuigi meloodiate olemasolu teeb kuulamise lihtsamaks. Juba see situatsioon minna kontserdile, istuda tasa ja kuulata midagi eelajaloolistel pillidel, on suur vaimupingutus. Mõni nüüdismuusika võib isegi lihtsam olla kuulata.

Ja eesti nüüdismuusika on väga huvitav, meil on palju häid heliloojaid.

Oled palju aastaid käinud rahvusvahelisel heliloojate foorumil Rostrum. Milliseid nüüdismuusiku stiilimuutusi oled sa seal tähele pannud?

Minu esimestel aastatel oli seal juhtiv IRCAMi koolkond, Darmstadt, spektralistid. Kõik oli väga peen. Aga viimasel rostrumil oli üsna palju vanamoeliselt konsoneerivaid, mitte väga novatoorlikke teoseid. Stiilis, mida on hakatud kutsuma neokonservatismiks.

Konservatiivsuse tagasitulekut ei ole märgata mitte ainult muusikas, vaid üldse ühiskonnas. Näiteks konservatiivsus inimsuhetes ja ühiskonnakorralduses. Eks hoiakud muutu tõenäoliselt lainetena. Kui su vanemad on hipid, siis sa ise ei taha hipiks hakata.

Teine nähtus on kultuuride ühendamine. Prantsuse muusikat teevad erinevast rahvusest autorid, rootsi muusikas on eksootiliste nimede ja helikeelega heliloojaid. Meie eksootika on vene heliloojad.

Oled raadiotöös aktiivselt edendanud ka rahvusvahelisi suhteid. 2005. aastast oled ka Eurooraadio muusikagrupi liige.

Rahvusvaheline suhtlemine on Klassikaraadio kujunemisel olnud väga oluline. Osalen pidevalt EBU, Euroopa Ringhäälingute Liidu koosolekutel. EBU on hästi toimiv süsteem, koosolekud on tõesti kogemuste vahetamine, praktiline vajadus, millel on ka konkreetne tulemus. Rahvusvaheline kogemus aitab ka kohapealset olukorda teise pilguga näha. Ühisprojektidest olen juhtinud mullu Šostakovitši juubeli tähistamist. Praegu on mul ettevalmistamisel uus projekt: "Classical favourites", rahvusliku populaarse klassika "kogutud teosed". Igas raadios on oma rahvuslike heliloojate teoseid, mida kuulajad väga armastavad ja mis kõlavad tihti eetris. Miks mitte neid pakkuda ka teistele raadiojaamadele. Arvatavasti saab hea tulemuse riikidest, kes paljudes asjades üldse ei osale, nagu Ukraina, Valgevene, üldse Ida-Euroopa, kus kindlasti on kohalik klassika olemas, millest eriti midagi ei teata.

Millised on Eesti classical favourites?

Meil on nendest terve CD, "Klassikaraadio – 10". Viimasel EBU koosolekul Lissabonis ütles mulle sealse raadio muusikatoimetaja, et seda plaati pidi Portugali raadios pidevalt mängitama. "Classical favourites" projekti mõtlesin pakkuda Elleri "Kodumaise viisi", Tormise muusika filmile "Kevade", Pärdi "Aliinale", mis on rahvusvaheline hitt, aga meil on au seda enda omaks pidada; Kreegi "Armastuslaulu XIII sajandist" ja veel mitmeid teisi teoseid.

Ma arvan, et rahvusvaheline muusikavahetus ja rahvusvahelised kontserdid on alati märgilise tähendusega. Kui sa kuuled midagi huvitavat näiteks Horvaatiast, siis sul jääb mulje, et terve Horvaatia ongi selline. Sa teed järeldused oma kogemuste põhjal. Ja anda teistele need kogemused hea muusika kaudu toob pühalikult õeldes kasu kogu meie riigile.

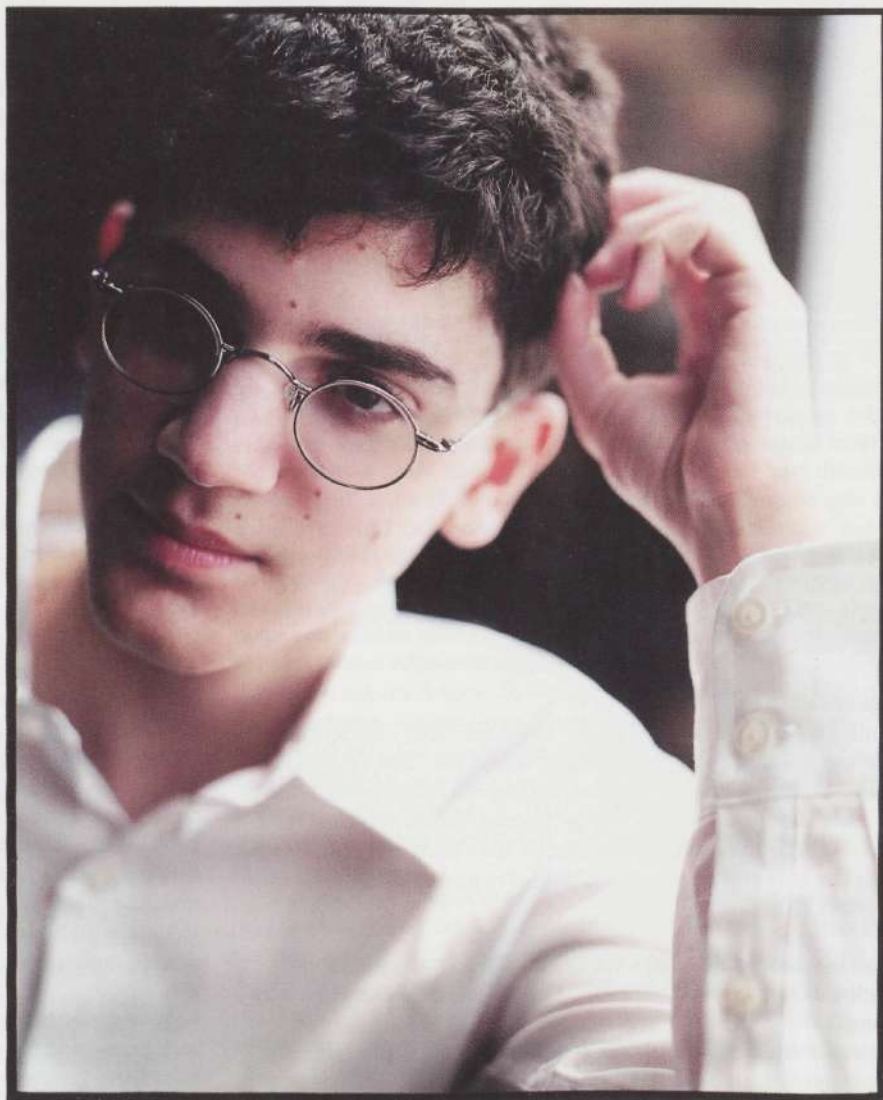
Muusika ise ei ole parem ega halvem. Küsimus on selles, kuidas seda vahendada ja tutvustada.

MIRJAM TALLY

vabakutseline

Kas imelastest heliloojad on tõsiselt võetavad?

Londoni sümfooniaorkester on tuntud kui uue muusika üsna leige austaja. Nüüd on LSO-l aga käsil ühe noore helilooja viienda sümfoonia plaadistamine. Erandlikuks teeb olukorra aga see, et Jay Greenberg on kõigest viieteistkümneaastane ja juba viie sümfoonia autor. Keeleteadlase poeg Greenberg alustas õpinguid New Yorgi Juilliard Schoolis juba kümneaastaselt Samuel Adleri käe all ja tõsis avalikkuse huviorbiiti 2001. aastal pärast 11. septembri terroriakti New Yorgis selle mälestuseks kirjutatud avamänguga "Ouverture to 9/11". Võrdlused Mozarti, Mendelssohni ja Saint-Saënsi "tähesuurusega" olid kerged tekkima, seda just vanuse mõttes, sest nii Mozart, Mendelssohn kui ka Saint-Saëns alustasid heliloojateed juba lapsena, kirjutab Philip Hensher The Guardianis ilmunud artiklis. Greenberg hakkas oma teoste kohta kataloogi pidama 1999. aastast, mil ta pühendus tõsisemalt komponeerimisele. Nii kuulub tema "kontosse" peale viie sümfoonia üle tosina klaverisonaadi ja arvukalt muid klaveriteoseid, keelpillikvartette, kolm klaverikontserti, viiuli- ja vioolakontsert. Kommenteerides oma loomeprotsessi, vaatleb Greenberg seda läbi terava mängulise huumori. "Tavaliselt ma teoseid paberil välja ei tööta," ütleb ta hooletult, "need valmivad justkui iseenesest ja ausalt öeldes üsna kiiresti." Hensher oletab, et imelapsest interpreete esineb tihedamini kui imelapsest heliloojaid. Ent nagu noored interpreetidki, saavutavad ka verinoored heliloojad küpsuse tasapisi käsitööoskust lihvides. Alati ei saa esimesi helitöid pidada stiiliselt kuigi originaalseks. 18.–19. sajandi heliloojail oli kindlamaks toetuspinnaiks harmoonia, mille baasilt välja arendada oma stiil. 20. ja 21. sajand aga põhineb rohkem individuaalsel väljendusel ja uuenduslikkusel. Seega olukord soosib mitte just ülinoori heliloojaid, vaid kogemustega meistreid. Nii on Hensheri arvates tänapäeval asjatu eeldada viieteistkümneaastaselt midagi tõesti uut ja teedrajavat, pigem on teostes üles nopitud eri tahke muusikaajaloo varasalvest.

Helilooja-imelaps Jay Greenberg.

FOTO INTERNETIST

Greenbergi loominguiski ei maksa otsida väga uuenduslikke üllatusi. Tuleb aga tunnistada, et tema Viies on traditsioonilise harmooniakäsitluse, orkestratsiooni ja kontrapunkti meistriteos, siin võib välja tuua hilisromantismi, Mahleri ja Dvořáki mõjutusi. Hensher näeb Greenbergi puhulgi erinevaid võimalikke arenguteid, oletades, et temast võib kujuneda kas tõeliselt vitaalne geenius või hoopiski Hollywoodi kommertstööstuse osake. Tõsiselt võetavate

klassikaliste muusikateoste loomine aga polevat tema sõnul siiski laste pärusmaa.

DG allkirjastas lepingu briti viuldaja Daniel Hope'iga

Deutsche Grammophon allkirjastas eksklusiivse lepingu briti viuldaja Daniel Hope'iga, keda briti ajakirjanduses

nimetatakse "üheks vapustavamaks briti keelpillimängijaks pärast Jacqueline du Préd", USA muusikaajakiri Fanfare tõmbab koguni paralleele Heifetz'i ja Oistrakhiga. Hope'i esimene plaat koostöös Deutsche Grammophoniga on pühendatud Mendelssohnile, sisaldades kahte Hope'ile väga südamelähedast teost, viiulikontserti e-moll ja oktetti keelpillidele.

USA plaaditööstus läheb allamäge, muusikainstrumentide müük ülesmäge

USA plaaditööstuse müüginumbrid lähevad allamäge, peamiselt illegaalse allalaadimise ja netis failide jagamise tõttu. Samal ajal aga kasvab muusikainstrumentide läbimüük, olles juba 7,5 miljardi dollarise käibega tööstusharu. Põhjus on lihtne: kasvu hoogustab kodustuudiote võimaluste avardumine ning odavnemine. Nii kerkib esile uus põlvkond (pühapäeva)muusikuid, kes Interneti vahendusel oma loomingut jagavad ja levitavad. Ja teisalt, muusikainstrumenti, näiteks tuubat, pole võimalik alla laadida. Gallupi ja NAMMI korraldatud uuringu järgi on eelmise aasta seisuga peaaegu pooles Ameerika kodudest vähemalt üks pilliomanik, enamasti on kodus klaver (31 protsendil), kitarr või bass (28 protsendil) või mõni brassinstrument (27 protsendil). Suurim huvigrupp on noored täiskasvanud vanuses 18–34 eluaastat.

Stradivaariustest ja Guarneridest

Samas vaevab briti noori viiuldajaid hoopis probleem, kuidas hankida oma taseme väärilist viiulit. Heade viiulite hinnad on tõusnud kiiremini kui kinnisvara, ja mitte ainult miljoneid väärt stradivaariustel, vaid hinnas on ka 18. sajandi itaalia ja prantsuse meistrite pillid. Viiuldajate põhilootused on koondunud aga ühe Cambridge'i ettevõtja ümber, kes teisi ettevõtjaid kaasates aitab leida vajamineva raha, et osta noortele talentidele viiuleid. Kakskümmend aastat tagasi aitas Nigel Brown Nigel Kennedyl osta

tema esimese stradivaariuse ning sellest ajast peale on tema abiga saanud endale väärilise pilli üle tosina viiuldaja, näiteks Stephen Isserlis, Natalie Clein ja Matthew Trusler. Nii loodab praegu tema abile ka aastal 2002 BBC aasta noore muusiku tiitliga pärjatud viiuldaja Jennifer Pike. Õhus on idee asutada spetsiaalne fond, et luua briti andekatele viiuldajatele muusikaellu sulandumiseks väärilised võimalused.

*

Austraalia kammerorkester aga alustas veebruaris oma uut hooaega, kus kõlas üle viiekümneaastase "vaikimise" järel üks maailma väärtuslikumaid viiuleid, Carrodus, mille hind küünib kümne miljoni dollarini. See pill on usaldatud orkestri kunstilise juhi Richard Tognetti kätte. Carrodus on kuulsat viiulimeistri Giuseppe Guarneri üks viimaseid pille, mis on valminud 1743. aastal. Peale kauni kõla tõstab pilli väärtust ka tõik, et seda on väga hästi hoitud.

Plácido Domingo hakkab laulma baritonirole

Üle neljakümne aasta teame Plácido Domingot kui muusikamaailma ühte säravamat tenorit, aga viimaste uudiste kohaselt on ta hoopiski hakanud esitama baritoni repertuaari. 2009. aastal laulab Domingo Berliini Riigiooperis nimiosa Verdi "Simon Boccanegras" ja hooajal 2009/2010 mõningaid rolle Londoni Covent Gardenis. Selline muudatus aga ei tule siiski täieliku üllatusena, sest viimastel aastatel ongi Domingo tenorihäälede signenud "tumedamat" kõlavarjundit. Ka Domingo esimene ooperidebüüt 1957. aastal oli baritonirool Manuel Fernández Caballero ooperis "Gigantes y Cabezudos". Alles 1960. aastal laulis ta Alfredo tenoriosa Verdi ooperis "La traviata".

Itaalia helilooja Gian Carlo Menotti suri 95-aastaselt

2. veebruaril suri auvärses eas, 95-aastaselt itaalia-ameerika helilooja Gian Carlo

Menotti. Tema teleooperid nautisid tuhanded vaatajad, kes muidu ei tõstnud oma jalga ooperimaja lähedussegi. Menotti kirjutas oma ooperitele libreto ise, leides selleks ainet ümbritsevast elust. Ta oli ka oma lähedase sõbra Samuel Barberi ooperi "Anthony and Cleopatra" libreto autor. 1958. aastal asutas Menotti Itaalias Spoleto "Festival dei Due Mondi" ("Kahe maailma festival"), mis on olnud üks populaarsemaid festivale Euroopas. See laienes hiljem edasi ka USAsse ja Austraaliasse Melbourne'i. Festival oli pühendatud Euroopa ja Ameerika kultuurilisele koostööle ning Menotti püüdis siin luua ka eri kunstiliikide kokkupuutepunkte.

Lõpetanud Milano konservatooriumi ja Curtise instituudi, äratas ta pärast õpingute lõpetamist tähelepanu ooperiga "Amelia al ballo" (1937), mis oli pealkirja all "Amelia Goes to the Ball" New Yorgis edukas ning New Yorgi Metropolitan Opera võttis selle oma hooaja kavva. Tõelise edu aga tõi Menottile ooper "The Medium" (1947), mida mängiti Broadwayl 212 korda. 1950. aastal kirjutatud esimese täispika ooperiga "The Consul" pälvis Menotti aga Pulitzeri preemia. "The Consul" on praeguseks tõlgitud kaheteistkümmesse keelde ja seda on esitatud kahekümmes riigis. 1951. aastal tellis NBC Menottilt esimese teleooperi, "Amahl and the Night Visitors", millele järgnes hulk filmi ja televisiooni tarbeks kirjutatud teoseid ja mainekaid auhindu.

Brian Ferneyhough võitis Ernst von Siemensi muusikaauhinna

Helilooja Brian Ferneyhough võitis väärika Ernst von Siemensi muusikaauhinna, mille väärtust muusikamaailmas võib kõrvutada Nobeli preemiaga. Autasu koos 260 000 dollariga antakse Ferneyhough'le üle 3. mail spetsiaalsel tseremoonial Münchenis. Ferneyhough kirjeldab ise oma muusikalisi taotlusi märksõnadega "provokatiivsus" ja "vastuolulisus". Heliloojale teatati võidust kirja teel.

Põhjamaade mõistatused

ANU VEENRE
muusikateadlane

Põhjamaade Sümfooniaorkestri kontsert "Enigma" Estonia kontserdisaalis 25. jaanuaril, dirigent Anu Tali. Kavas Wolfgang Amadeus Mozarti "Sinfonia concertante" (solistid Sergei ja Andrei Dogadin), Tõnu Kõrvitsa "Tuulde lauldud" ja Edward Elgari "Enigma-variatsioonid".

Imelapsena tuntuks saanud viuldaja Sergei Dogadin soleeris Mozarti "Sinfonia concertantes" seekord koos oma isa, vioolamängija Andrei Dogadiniga. Hiljuti täiskasvanuikka jõudnud Sergeil on ette näidata juba hulk diplomeid mainekatelt konkurssidelt ning arvukalt kontserte, mis maailma tuntumate saalide kõrval on mitmel korral toimunud ka Eestis: muu hulgas on ta Anu Tali dirigeerimisel mänginud siin ka Mendelssohni Viulikontserti. Mozarti interpretatsioon oli sedapuhku äärmiselt tundeline, täis laulvust ja nõtket agooigikat. Solistide koosmäng oli sedavõrd veenev, et tundmata pillispetsiifikat, võinuks arvata, nagu oleks kogu partii mängitud ühe interpreedi poolt – enim puudutas see muidugi kontserdi kadentsilõike.

Tõnu Kõrvitsa loo "Tuulde lauldud" (2005/06) tellis heliloojalt Põhjamaade Sümfooniaorkester, kelle esiettekandes see nüüd ka kõlas. Olgu öeldud, et ka orkestri kevadisel kontserdil maikuus saab kuulda veel üht eesti orkestriteose esiettekannet, uudisteost Erkki-Sven Tüürilt.

Lugude programmilised pealkirjad üldjuhul kas tiivustavad kuulaja mõtteid või siis viivad ta pigem segadusse (mis on minu kogemuse põhjal sagedasem variant). Harva klapiivad loo pealkiri ja selle helikeel nii hästi kokku kui kõnealusel Kõrvitsa loos. Kavalehelt võis lugeda ka helilooja kommentaare, millest mind inspireeris enim just see: "Tuul võib keerutada ja peita, piljutada ja pihustada muusikalisi kujundeid, harmooniaid ja meloodiaid. Ja muuta kõik üheks lauluks." On ju tore, et vahelduseks linnukesele oksal või veevulinale saab muusikana kuulata ka midagi muud. Et üleüldse on loodusel ka nüüdismuusikas kohta, ja et ellerlikule lüürikale pakutakse konkurentsi, loomulikult hoopis uues võtmes. Kõrvitsa loost jäid aga meelde väga põnevad tämbrikooslused, mille puhul sulanduvad eri

**Eesti Raadio
valis aasta
muusikuks Anu
Tali.**

pillirühmade värvid, luues hoopis uusi kvaliteete. Erinevad puhkpilliansamblid koos heledalt sädeleva vibrafoni ja kella-mänguga, õrnad keelpillikõlad ja loo lõpul puust tuulekell. See on nn ilma nurkadeta lugu, mille interpretatsioonis võiks kohati oodata veelgi paindlikumat dünaamika- ja pillikasutust, ehkki ka siin oli esitus lummas. Kohati kumas loost läbi ka midagi debussylikku. Vahest seetõttu läksid mõtted Eesti maastikelt hoopis eksootilisemate paikade manu. Nagu oleks prantsuse impressionism ajaspiraali uuele keerule jõudnud ja seda ka muusikalises mõttes uuel tasandil. On hea meel, et kogu kontserti ja eeskätt Kõrvitsa lugu sai tegelikult kuulata palju suurem hulk inimesi kui vaid publik saalis: tänu Eurooraadio kontserdivahetusprogrammidele, mida haldab Euroopa Ringhäälingute Liit, jõudis kontsert Klassikaraadio vahendusel paljude Euroopa, aga ka Kanada (Montreal) ja Austraalia (Sydney) raadiokuulajateni.

Kontserdi teises pooles kõlasid Edward Elgari "Enigma-variatsioonid", mis on nii dirigendile kui ka mängijatele keerukas teos. Eeskätt puudutab see loo kui terviku kujundamist, sest koosneb küllalt erineva karakteri ja stiiliga variatsioonidest. See on lugu, milles helilooja püüab ühe ja sama teema varieerimise kaudu iseloomustada oma sõpru või edasi anda mõnd meeleolu. Nii võib teost pidada tinglikult ka meeleolude mosaiigiks, kus vahelduvad õrn romantika, huumor ja ülevus. Tehniliselt

tähendab see mitmekesisist faktuuri, sh solistlike ja orkestrilõikude vaheldumist ning dünaamika, tempo, rütmi jms kontraste. Loomulikult on see muusikutele väljakutse, nõudes erakordset ärksust, sest selline stiilide virvarr tuleb osavalt välja mängida. Kuuldud interpretatsioonis küll loost väga terviklikku pilti ei tekkinud, kuid ehk olin oma mõtetega ikka veel rohkem Mozarti ja Kõrvitsa juures...

Kontsert oli Anu Tali jaoks mingis mõttes ka märgilise tähendusega, sest enne Elgari loo ettekannet anti talle üle aasta muusiku auhind, millega käib kaasas Ivo Lille loodud klaasskulptuur. Aasta muusiku tiitliga tunnustab Eesti Raadio muusikut, kes on andnud silmapaistva panuse eesti muusikaelu edendamisse ning teinud ka raadioga koostööd. Sedapuhku anti auhind välja juba 25. korda. Kuid tulles tagasi "Enigma-variatsioonide" juurde, võib loo nn visiitkaardiks pidada kindlasti selle üheksandat variatsiooni nimega "Nimrod", mille algus meenutab Beethoveni "Pateetilise" sonaadi aeglast osa. Variatsioon tuli kontserdi lõpul ka kordamisele ning oma üleva, kuid samal ajal ka hingestatud karakteriga sobis õhtut lõpetama imehästi. Enigma, mis maakeeli tähendab mõistatust, sai lahenduse: Mozart, Kõrvits ja Elgar koos Põhjamaade Sümfooniaorkestri ja Anu Taliga teevad kokku sooja ja südamliku kontserdi, mis jääb kauaks meelde. Sümfooniaorkestrite esinemiste puhul ei tule seda ju kuigi sageli ette.

Pooleteiseks tunniks tagasi lapsepõlve

VIRVE NORMET

muusikaajakirjanik

"Lumekuninganna", Olav Ehalat muusikalavastus lastele. Vanemuise külalisetendus Tallinna Draamateatris 22. jaanuaril.

Hans Christian Andersen muutus 2005. aastal, oma kahesajandal sünniaastapäeval taas kord aktuaalseks. Teda loeti ja lavastati. Kui isegi Mozarti muusikaga käiakse tänapäeval lobedalt ringi, siis seda kergem on kõike teha sõnakunstiga. Näiteks töödelda-mugandada muinasjutu vastavalt ajale, kohale, võimalustele ja võimetele. Käesolev mulje on põgus ja esmane ning lähtub kuuldu-nähtud lavatükist.

Ütlen otsekohelelt: algus oli igav ja veniv, kuidagi koolinäiteringilik. Lausa silma riivav on see Pipi-etendustest nähtud "varbad sissepoole" pseudolapselik liikumisviis, mis suureks sirgunud poisse-tüdrukuid justkui lapsemaks peaks tegema. Teksti heietamist ja kohatist labasust oli nii alguses kui ka hiljem. Just avaminutid tekitasid kogu tüki, kaasa arvatud muusika suhtes kergelt eelarvamusliku hoiaku. Tunnen Olav Ehalat kui lausa Schubertlikku meloodiameistrit, kuid pettumuse valmistas tunnuslaulu ehk põhiteema leid, mis ei paistnud just kõige õnnestunum: meloodialiikumised näisid kuidagi kandilised ja kulunud, rütmid trafaretsed, harmoonia ja eriti kadents meenusid aga kõvasti Tambergi "Cyranod"...

Ent tasapisi läks etendus "käima". Tempo tõusis, ridamisi tuli leidlikke liikumisi, kostüüme ja sõnalisi uperpalle. Ka muusika

sai justkui vabaks esialgsest krumbist ja eriti kooristseenid olid kenasti esitatud ja hästi haaratavad (keskmise kuulaja vanus ju ikkagi vaid viis kuni kümme aastat!). Ilmselt lähtubki muu norimine sellest, et ise ma siiski asja noore kuulaja kõrvaga ei naudi. Kõvasti mürtsu ja nalja sai nõiamoorist kojanaiseaga, kelle laulis ja mängis nauditavaks Merle Jääger. Muusikaliselt kandsidki etendust tema ja tüdruk Gerda osa täitev Liisi Koikson. Mänguliselt oli Gerda roll aga üpris verevaene ja ega Liisigi toredale häälele vaatamata siin palju päasta suutnud. Üsna saamatult mõjus igas mõttes teine peategelane, poiss Kaj (Martin Kõiv). Selleest olid aga vahvalt värvikad mitmed kõrvaltegelased. Näiteks Vares Alo Kurvitsa esituses – hea vokaaliga, toreda lavalise liikumise ja rabavalt ehtsa kostüümiga nutikas leid. Ja muidugi Röövliplika! Kui igas etenduses võib leida üllatusi, siis Helen Hansbergi lavaline vabadus ja sarm (selles "koledas" rollis) oli seda parimas mõttes. Lavastaja oleks võinud tema kriiskamist natuke sordiini all hoida, ent tema vastuoluline tegelaskuju ja selles peituv humaanne sõnum tulid veenvalt esile. Omamoodi toredad olid Prints ja Printsess (Ott Sepp ja Siiri Koodres) koos oma ihukaitsja Konstantiniga, ning Lapi nõid ja Põhjapõder. Ilusa vaatamängulise ja muusikalise episoodi pakkusid lillede maailma Kuninganna ja tema lilled.

Millegipärast läks aga pinge kaduma pärast tempokat (dzässirütmis!) röövlikoopastseeni. Nimategelaselt oleks

oodanud loo kulminatsiooni igas lavastuse komponendis, aga see jäi olemata. Ei saanudki päriselt aru, kuidas ja miks poiss Kaj järsku lummusest vabaks sai ja Lumekuninganna juurest lihtsalt jalga laskis. Sõnades oli küll öeldud, et Gerda silmad ja süda, aga see "ei mänginud üldse välja".

Kui väikesed küsitavused kõrvale jätta või unustada, võime tänu avaldada nii heliloojale kui ka kogu lavatrupile, orkestrile ja dirigendile. Tagantjärele on minugi muljed palju eredamad, sest meelde jääb see, mis on kaunis. Laval oli palju ilusat: leidlik ja lihtne lavakujundus ning üldse mitte lihtsad, vaid värvikad ja vaimukad kostüümid (kunstnik Rosita Raud), enamjaolt ilus ja hästi tajutav ning tegelastele ja stseenidele karakterilt vastav muusika, toredasti mängiv orkester (dirigent Toomas Vavilov) ja rõõmsameelne, kohati lausa lustlik lava täitev lastepere, ükskõik keda nad parajasti ka ei mänginud – röövleid, lilli või lihtsalt lapsi.

Kummaline küll, aga just nende "lihtsalt lastega", kaasa arvatud kaks lastest peategelast, oskasid stsenaarist ja lavastaja kõige vähem ringi käia. Või lootsid nad, et küll Ehalat ja muusika päästavad?

Lasteetendus on kogu pere sündmus, sest peale nukuteatri meil ju statsionaarset lasteteatrit pole. Eriti tore on vaadata, kui lastega on koos nii issid kui emmed. Siis käivad asja juurde kohustuslikud magus jook ja kook. Et oleks kõik "nagu päris".

XVIII rahvusvahelised TROMPETIPÄEVAD

VANALINNA TROMPETIMUUSIKA FESTIVAL
Kunstiline juht Aavo Ots

26. märts Mustpeade Maja Valge saal kell 19.00
Esinevad trompetisolistid, rahvusvaheliste konkursside laureaadid. Kaastegev Reval Brass

27. märts EMTA kammersaal kell 18.00
Aavo Otsa trompetiklass. Kaastegevad Tallinna Muusikakeskkooli Puhkpillistümfoonikud, Nõmme Brass

29. märts Estonia Talveaed kell 19.00
Trompetimuusika tähtsed
Esinevad eesti, vene, läti ja leedu trompetisolistid. Klaveril Meeli Ots

1. aprill EMTA Kammersaal kell 10.00
Rahvusvaheline noorte trompetisolistide konkurss "Trompetitalendid 2007"

8. aprill Tallinna toomkirik Kell 18.00
Ülestõusmispüha kontsert. Orelil Kadri Ploompuu

Toetajad: Kultuurkapitali belikunsti sihtkapital, Tallinna Kultuuriväärtuste Amet, Mustpeade Maja

Glassikaline neljapäev

ARDO VÄSTRIK

tšellist

Philip Glass 70. Tallinna Kammerorkester, dirigent Mihkel Kütson. 18. jaanuaril Tallinnas Mustpeade Majas.

On see nüüd juhus või hoopis tahtlik hooaja planeerimine, kuid jaanuarikuust on kujunemas väga aktiivne aeg pealinna muusikaelus (meenutagem kas või möödunud aasta festivali "Mozart 250"). Häid kontserte toimus hulgaliselt ning kahjuks nii mõnedki ühel ajal. 18. jaanuari õhtul oli muusikahuvilisel publikul võimalus valida Janáčeki-nimelise keelpillikvarteti (Tšehhi) ning Tallinna Kammerorkestri (TKO) kuulamise vahel, lisaks Bizet' "Carmeni" etendus Rahvusooperis. Loomulikult on hea meel sellise ürituste rohkuse üle, samas on ka oht, et publikut ei pruugi jaguda igale poole.

Seekordsele TKO kontserdile ei olnud kogunenud mitte just liiga rohkearvuline kuulajaskond, aga seda väarikam – kohal viibis ka president Ilves abikaasaga. Ei oskagi aimata, kui eelõeldu välja arvata, mis võis tingida vähest publikuhuvi, sest TKO on juba ammu tõestanud end kõrgel tasemel musitseeriva kollektiivina ning tavaliselt esitatakse väga huvitavaid kavu. Üks põhjus oli ehk nn staarsolisti puudumine, seekord rõhused korraldajad ilmselt jaanuari lõpul oma 70. aasta juubelit tähistanud Philip Glassi nimele, kes on tuntud kui "korduste muusika looja" (korduvat G-tähte oli nupukalt kasutatud ka kontserdi afišil). Tegelikult oli kontserdil tervelt üheksateist solisti – Glassi Kolmandas sümfoonia mängisid iseseisvaid partiiid kõik orkestrandid. Teisalt võib kaudse põhjusena oletada ka asjaolu, et TKO-l pole oma saali, kus järjepidevat hooaega üles ehitada ning sellega endale kindel publik tagada. Kuid üks see ole kahjuks nii mõne teisegi kollektiivi probleem.

Kontserdi esimene pool moodustas omapärase terviku. Avaloona kõlas ilmselt tuntuim Arcangelo Corelli Concerto grosso op 6 nr 2 F-duur, mis oli mängitud hea energiaga, kuigi ehk võinuks olla veelgi kergem ja nõtkem, kohati muutusid häirivaks ka liiga suured agoogilised pausid.

Mihkel Kütsonit iseloomustab ratsionaalne ja täpne dirigeerimisstiil, mis väldib liigset emotsionaalsust.

FOTO TALLINNA FILHARMOONIA ARHIIVIST

Sellele järgnes Michael Tippetti (1905–1998) "Fantasia concertante Corelli teemale", mis telliti Tippettilt Edinburghi festivaliks 1953 märkimaks Arcangelo Corelli 300. sünniaastapäeva. Teos põhineb kahel erineval meloodial, mis pärinevad nimetatud Concerto grossost. Sarnaselt Corelliga säilib Tippett orkestri jagunemise solistide grupi (kaks viiulit ja tšello) ning kahe ansambli vahel. Tippetti teosed ei kõla meie lavalaudadel just sageli, olgugi et tegemist on ühe isikupärasema ja olulisema 20. sajandi inglise heliloojaga. "Fantaasia" on äärmiselt põneva helikeelega, väga pingeline teos, mis aeg-ajalt meenutab Arnold Schönbergi kuulsat "Kirgastunud ööd". Kulminatsioonides oli orkestri kõla nii tugev ja tihe, et paratamatult läks saal "lõhki". Siinkohal ei tahaks küll muusikuid süüdistada, pigem on kurb, et pealinnas pole

vastavat kammersaali, kus saaks selliseid teoseid sobivas akustikas nautida. Kiitust väärivad solistid Harry Traksmann, Kaido Välja ning Leho Karin, eriti aga esimene, kelle surmasõlmi meenutavad soolod sundisid nii mõnigi kord toolist kinni haarama.

Loomulikult oli kontserdil suur osa ka dirigent Mihkel Kütsonil, kes siinkirjutaja andmetel tegi oma debüüdi TKO ees. Eestis ning Saksamaal hariduse saanud maestrot teab kodupublik peamiselt Vanemuise teatri ja sümfooniaorkestri peadirigendina (1999–2004), kuid juba viimased viis aastat on ta peamiselt tegutsenud Saksamaal: 2002–2006 Hannoveri Riigiooperi esimene dirigent, hooajast 2007/2008 aga tegutseb Kütson Schleswig-Holsteini Landestheateri peadirigendina. Kütsonit iseloomustab üsna ratsionaalne ning täpne dirigeerimisstiil, mis väldib liigset emotsionaalsust. Noorte eesti dirigentide soosimine tundubki olevat Tallinna Filharmoonia kunstilise juhi maestro Eri Klasi strateegia, mis on pikemas perspektiivis kahtlemata väga oluline.

Õhtu teises pooles aga tuli ettekandele peategelase Philip Glassi Kolmas sümfoonia (1995), mis on kirjutatud üheksateistkümnest keelpillist koosnevale ansamblile, kus igal mängijal on solisti roll. Olgugi et andunud uue muusika austajad peavad tänapäeval Glassi muusikat juba kaasaegseks *mainstream*'iks, on sel tavakoolajale omapärane võlu. Ning eriti tundub see mõjule pääsevat elavas ettekandes. Sel muusikal oleks aegruumi üle nagu mingi võim, mis võib tekitada kujutluspilte. Osalt on see seotud ka sellega, et Glassi muusikat kasutatakse paljudes filmides. Sümfoonia kõik osad algavad väikesest liikumisest, mis hakkab kuhjuma, moodustades erinevaid kujundeid – nagu pilved, mis tulevad ei kusagilt ning lahustuvad taas eimillekski. Muusika lõppedes jääb siiski hinge mingi tühjus, sest too liikumine tundus olevat elav, või vähemalt elavam kui tavareaalsus. TKO esituses kõlas sümfoonia väga veenvalt ning tundus, et mängijad nautisid esitatavat ka ise täiel rinnal. Eriti avaldas muljet kolmas osa, mis moodustas oma arengus kauni kaare ning oli kogu sümfoonia raskuseks.

Mängud maa ja põrandaga

DIANA KIIVIT

pianist

Ansambel U: kontsert Pärnu nüüdismuusika päevade ja In Graafika festivali raames 26. jaanuaril Endla teatri Küünis: Tarmo Johannes (flööt), Merje Roomere (viul), Vambola Krigul (löökpillid), Taavi Kerikmäe (elektroonika ja klahvpillid).

Põrand on toetuspind, kui sellel käte-kõverdusi teha, koristusobjekt, kui tolmuimejaga tolmu võtta, mänguplats, kui sellele kaardid laotada, ja üks tahk kõlaruumist, millele helid tagasi pörkavad. Seda kõike oli Endla teatri Küüni põrand Ansambel U: kontserdil. Pärnu nüüdismuusika päevade (PNP) ja In Graafika ühisfestivali ideeks oli pakkuda kokkupuudet kunsti erinevatele valdkondadele, märksõnaks "performance", mis tundus oma mitmekülgse tähendusega konteksti hästi sobivat: *performance* kui muusika esitus, kui teatrietendus, kui tegevuskunsti liik. Skandaalne Big Performance Pärnu kontserdimajas (26. 01) tekitas ka festivali sümposionil omajagu poleemikat, mille käigus pandi muusikute ja *performance'* ikunstinike koostöö üldse küsimuse alla. Ansambel U: kontserdil jäid aga sellised kahtlused kaugeks.

Kuigi ansambel on PNP iga-aastane koostööpartner, ei toimu U: kontserte tihti. Seevastu on need oma sisukuselt uue muusika maailmas sündmused, millest on kahju ilma jääda. Festivali sümposionilt "Performance and Time" jäid kõrvu Mauricio Kageli instrumentaalteatrist loengu pidanud Björn Heile sõnad, mille kohaselt kagellik muusikateater mitte ei sünteesi teatrit ja muusikat, vaid rekonstrueerib neid. Nii rekonstrueeris ka U: mõnuga mõisteid muusikast, kontserdist, tähendusist, partituurist. Kuigi oli tegemist kindlate teoste ja autoritega (Cutler, Rzewski, Lõo, Cage), erinesid muusikalised ja muud sündmused sellest, kuidas nad minevikus aset leidsid või tulevikus ette kantakse. Muusika oli muusika ning polnud ka, see oli noodis ja polnud ka, partituur oli noot ja polnud ka, kontsert oli kontsert, kuid veel rohkem *performance*.

Kohe kontserdisaali sisenedes hakkas intrigeerima lavapilt: ei mingeid pille ega noodipulte, selle asemel väikesed rõõm-

savärvilised koolipingikesed. Korra käis küll peast läbi mõte, et kust see klaver saali tuuakse, aga seejärel adusin asjade huvitavamalt käiku. Enne "etenduse" algust astus publiku ette U: üks asutajaid ja mootoreid Taavi Kerikmäe ning konstateeris, et Ansambel U:-l on viimasel ajal üsna raske: viuldajal on käetrauma, tšellisti abikaasa sünnitab, flöödimängija on loenguga hõivatud, klarnetist kopsupõletikus, löökpillimängijal sõrmevigastus ning tema ise sattus liiklusavariisse. See kõik mõjus nii absurdsele ja koomiliselt, et pidasin avaldust osaks muusikateatrist. Vaatame-näeme!

Publik jäi ootama Chris Cutleri teost "Life on Earth" ("Elu Maal"), mis esimese teosena välja kuulutati. Lavale tulid pidulikud kontserdirõivais mängijad, aga oh üllatust! – "valede" pillidega. Klahv- ja löökpillimängijal olid kaenlas päevi näinud vaskpühkpillid, flöödimängija hoidis viiulit ning viuldajal oli näpus tikutoos. Kentsakas ansambel võttis sisse kohad lauakeste taga ja saali tuled kustusid. Mida võib üks viuldaja kontserdil tuletikkudega teha? Näiteks dirigeerida valgusega. Nõnda süütas Merje Roomere iga mängija ees väikese värvilise küünla, mille kuma valgustas mängijat ning märkis tema fraasi algust. Iga mängija võis musitseerida just nii kaua, kui tema küünal põles. Pillid tegid valede mängijate käes kummalist ja humoorikat häält, mida professionaalne interpreet tõenäoliselt ei oskakski teha. Iga uus leek aktiveeris helide elu – miks mitte võrrelda seda Päikese mõjuga Maale, mille toimel floora tärkab.

Maise teema jätkuks kandis Vambola

Ansambel U: kontserte ei toimu tihti, kuid oma sisukuselt on need muusikasündmused, millest on kahju ilma jääda.

FOTO GERHARD LOCK

Krigul lavale installatsiooni eri suuruses savist lillepottidest, et esitada Frederic Rzewski "To the Earth" ("Maale"). Tühjad kummuli potid, mis vedruga laua külge kinnitatud, helisesid usumatult armsalt. Looduslähedaste helide keskel retsiteeris pillimängija Homerose hünni emakesele Maale. Millegipärast usun, et pärast kontserti vaatab publik poes lillepotte teise pilguga.

Tähendused asetustid uude konteksti ka Andres Lõo "Miimilises partituuris", kus muusikud improviseerisid inimnäo järgi, partituuriks video. Ekraanilt vaatas saali ilmekas mehenägu ning pakkus muusikuile mitmeid võimalusi seostamiseks kulmukaar, silmavaade, peasend jne mõne mänguvõtte, heli või dünaamikaga. Olukord meenutas vanu mustvalgeid tummfilme, mille kohustuslikuks elemendiks oli elav muusika.

Kui videopartituuri esitasid ansamblistid oma tavapäraste pillidega, siis John Cage'i "Theatre Piece" puhul oli nende tähtsaim "instrument" juhus. Mine võta kinni, kust algab muusika ja kus lõpeb teater, kas ja kui palju muusikat John Cage'i teosesse mahtus. Kas pidigi mahtuma, kuna USA eksperimentaalkomponist pidas end ise eelkõige leiutajaks? Igal juhul jälgis publik huviga laval toimuvat ning nuputas, mis-moodi seekord seoseid konstrueeritakse: lava põrand oli kaetud suurte valgete lehtedega, mille pöördel tulid nähtavale mitmesugused numbrid ja märksõnad, nagu "alla kriipsutama", "vokaalid", "matkima" jne. Kuulaja ei tule ju selle peale, et käte-kõverduste tegemisel saadud pulsi number võiks mängijale partituuris järgmise tegevuse kätte näidata. Ometi toimisid pealtnäha juhuslikud sündmused kindla süsteemi järgi; lehtedelt saadud käskluste peale pandi käima grammofoon vanade heliplaatidega, keegi luges lehest absurdset tekstilõiku, millest jäi häälikuühend läbi elektrooniliste pillide ketrama, keegi tippis midagi kirjutusmasinal ja jorises vokaale.

Need tegevused mõjusid mõtestatult, nagu ka kogu kontsert. Tundus, et Ansambel U: suutis käsitleda muusika ja *performance'* pretensioonikat mängumaad. Võib-olla on edu võtmeks mäng jalad "maa peal"?

Poesia ja muusika abielu

MARTTI RAIDE

pianist

Tähelepanelikule vaatlejale ilmneb, et saksakeelse kultuuriruumis loodud vokaalmuusikas on sõna ja heli ühendus tihedam, nende omavaheline sõltuvussuhe jäägikum kui mujal. See pole keele foneetiline erilisus, vaid selle struktuuridest tulenev mõtteviis, rahvusliku meelelaadi omapära, mis kõnealuse suhte eriliseks teeb. Selle koosluse hapraim õis on *lied* – laul, kuid samas midagi enamat. Žanr, kus muusika “tungib poeesia hinge, et kogu luule rikkus kuulajani tuua”. See on omamoodi “kaksikelu keeles ja muusikas”, nagu Schumann on kord väljendanud.

26. jaanuaril Rahvuskooper Estonia teatrisaalis toimunud reklaamitigi kui *lied*’iõhtut, mis tahtmatult (või tahtlikult) suunab publiku mõtteviisi – rõhk liigub esinejalt esitatavale ja eeldab kuulaja häälestumist teistsugusele, peenemale tunnetusviisile.

Kontserdi kavas olid žanri kuldajal loodud helitööd. *Lied*’i kui “kunstlaulu” sünnipäevaks peetakse 19. oktoobrit 1814. Sel päeval kirjutas Schubert laulu “Gretchen am Spinnrade” (“Gretchen voki taga” puhtandi). Žanr jõudis 1830ndate keskpaigaks koguda sedavõrd sisulist küpsust ja elujõudu, et see talle veel aastakümneid kestva kõrgaja kindlustas. Kontserdil kõlanud lauludega samasse ajavahemikku, 1834–1894 mahub ju ka teiste viljakate laululoojate, nagu Liszti, Mahleri ja Wolfi tegevus ja sel perioodil kirjutatud laule saab loetleda mitte sadades, vaid tuhandetes.

Kontserdi avasid kolm Felix Mendelssohn-Bartholdy laulu. “Laulu tiivul”, “Tervitus” ja “Rännulaul” esindavad sentimentaalset, *liedertafel*’liku taustaga traditsiooni, milles pole veel märgata žanri arengus määravat rolli etendanud Schuberti laulude intensiivsel tekstikäsitlusel põhinevat mõju. Oli igati mõistetav, et esineja vajas aega akustikaga harjumiseks, eriti saalis, kus see vaatamata asjaomaste isikute siirastele püüdlustele on siiani laulja suunas “seljaga”. Seega oli tegemist targalt valitud prelüüdiga Schumanni laulutsüklile “Dichterliebe” (“Poeedi armastus”). Nagu selgub, ei riski ka suurte kogemustega meistrid ilma ettevalmistuseta sellesse *lied*’irepertuaari pärli ülitundlikku maailma siseneda. Selle tsükli tuntuuse ja laialdase ettekandetraditsiooni kergitatud ootused kruvivad pinget ilmselt mõlemal pool lavapiiri.

Saksa bariton Olaf Bär vahendas aastasadade jooksul kristalliseerunud traditsiooni.
FOTO INTERNETIST

Kuueteistkümnest laulust koosnev “Poeedi armastus” on loodud 1840ndal, “laulu-aastal”. Pealkirja leidis Schumann ühest Rückerti luuletusest, värsid on aga pärit Heine “Laulude raamatust”, teosest, mis tõi saksa luulesse uue irriteeriva lähenemise – tundekülluse ja ironia segu. Heine luule rebib katte privaatsuselt ja sobib suurepäraselt lihvitud muusikaliste miniatuuridega. Peaaegu kõik laulud orienteeruvad kaetud, tuhmile kõlale, aforismilaadne

meloodika loob arabesksse kujundi, nii mõndagi jääb aimatavaks ja lõpuni välja ütlemata. Kuid pastelsete pildikeste asemel kerkiivad süngekõlalised stseenid. Maailmavaluline poos kogub intensiivsust ja peegeldab neid pingeid, mis Schumanni tema suhetes Claraga koormasid. (Asjatud lahkumineku- ja põgenemiskatsed; vihase isa vastuseisust hoolimata toimub 12. septembril kauaoodatud laulatus.) Nii räägib Schumann ühtaegu nii iseendast kui ka armastavast ja kannatavast Poeedist.

Kõik, kes ootasid sel kontserdil kontrastide rohket, intensiivsel läbielamisel põhinevat tõlgitsust, kõrvus Dietrich Fischer-Dieskau jõuline väljenduslaad või Ian Bostridge'i lüüriilistundeline interpretatsioon, pidid ilmselt pettuma. Olaf Bär midagi sellist ei pakkunud. Kuid see polnudki tal plaanis. Tema kunstnikumina ja väärtushinnangute tugalaks on miski muu. See on kultuur, mis ammutab oma jõu traditsioonist. Kultuur kõiges. Täpne intonatsioon, selge teksti andmine, paindlikkus rütmifiguuride kujundamisel. Ja laitmatu maitse, mis ei luba kaldumist äärmustesse. Ta ei võta riske, vaid asetub turvaliselt *lied* itõlgenduse peavoolu. Olaf Bäre kunst ei presenteeeri Olaf Bäre, pigem vahendab pika aja jooksul kristalliseerunud arusaama muusikast ja selle esitamisviisist. Tehes seda niivõrd nauditaval ja kõrgel tasemel, esindab Olaf Bär traditsiooni, mille osaks ta on ise saanud.

Kava teine pool algas Johannes Brahmsi saksa rahvalauludega. Erinevalt Schumannist ja Wolfist, kes seadsid eesmärgiks peenekoelised ja poetilised tekstitõlgendused, oligi Brahmsi vokaalloomingu ideaaliks rahvalaul. Teda võlus nendes peituv lihtsus ja tundeheitsus. Oma püüdluste kulminatsioonina avaldas ta 1894. aastal seitsmekõitelise kogumiku "49 saksa rahvalaulu". Kui kontserdi esimeses pooles võis Olaf Bäre esituses paiguti aduda teatavat emotsionaalset ettevaatlikkust (võib-olla mängis siin oma osa ka tõrkuv hääleaparaat), siis edaspidi oli interpreetide kontakt esitatavaga ideaalilähedane. Brahmsi ettekannet iseloomustas perfektne stiilitaju, peen nüansseerimine ja lavaline sarm, milles oma osa mängis paras annus huumorit. Viimane barjäär publiku ja esinejate vahel langes tehnilise viperuse käigus – lauljal ununes tekst (NB! kogu kava esitati peast!). Bär vabandas elegantsel moel, värskendas mälu pianisti noodist ning jätkas sellise veenvuse ja säruga, et muidu jahedavõitu kuulajaskond ei koonerdanud braavohüüetega.

Kontserdi lõpuosas kõlanud Richard Straussi laulud olid esitatud hea tervikutaju ja kõrgromantismile omase tundeküllase väljenduslaadiga. Kuuldud viiest palast jäid sügavamalt meelde "Salakutse" haarav mõttekaar ja laulu "Homme" õhkõrn kõlapilt. Mõlemad on pärit tsüklist "Neli laulu" op 27, mille helilooja kirjutus pulmakingiks lauljast abikaasale Paulinele.

Eraldi tähelepanu väärib Olaf Bäre lavapartner Camillo Radicke. Tegemist on esmaklassilise pianistiga, kes lisaks laitmatule pillivaldamisele tajub hästi *lied* ižanrile omast atmosfääri. Tema mängustiil on rafineeritud, pooltoonirohke ja paindlik. Partnerina on ta samaaegselt delikaatne ja toetav. Julgen väita, et kontserdi õnnestumine on vähemalt 49 protsendi ulatuses tema teene.

Jääb üle loota, et külalistes heliseb veel kaua lisapalana kõlanud Artur Kapi "Metsateel", mis polegi ju muu, kui samuti ühe traditsiooni tagasipeegeldus eesti muusikakultuuris. Ning loota sedagi, et 26. jaanuari kontsert saaks nurgakiviks traditsioonile, kus saavad kokku väärt muusika, väärt muusikud ja kohtumispaik on Eesti.

MÄRTS ON KLASSIKARAADIOS *ooperikuu*

5 OTSEÜLEKANNET NEW YORGI
METROPOLITAN OPERAST
LAUPÄEVITI KELL 20.30

3.03. Verdi – "Simone Boccanegra"
10.03. Wagner – "Nürnbergi meisterlauljad"
17.03. Gounod – "Faust"
24.03. Rossini – "Sevilla habemeajaja"
31.03. Strauss – "Helena Egiptusest"

OOPERIÕHTUD ESMASPÄEVITI KELL 19.05

5.03. Šostakovitš - "Nina"
(Peterburi Maria teater)
12.03. Bizet - "Carmen"
(Kuninglik Ooper Covent Garden)
19.03. Bellini - "La Sonnambula"
(Viini Riigiooper)
26.03. Strauss - "Arabella" (Viini Riigiooper)

"ESTONIA" TEATRI ARTISTIDE
LOOMINGULISED PORTREED PÜHAPÄEVITI KELL 9.05

4.03. Teo Maiste
11.03. Ivo Kuusk
18.03. Mare Jõgeva
25.03. Mati Palm

OOOPERIGURMAANID PÜHAPÄEVITI KELL 13.05

Klassikaraadio Tallinnas 106,6 MHz, Kesk-Eestis 107,6 MHz, Saaremaal-Hiiumaal 107,8 MHz, Haapsalus 106,3 MHz, Pärnus 107,3 MHz, Ida-Virumaal 90,4 MHz
Lõuna-Eestis 105,7 MHz, internetis www.klassikaraadio.ee

 KLASSIKA®
RAADIO

Pungi märksõnastik

LAURI LEIS

punkansambli Psychoterror liige

Pungi sünniaeg ja -koht on tihti olnud vaidluste objekt. Üldiselt on omaks võetud väide, et punk kui muusikaline stiil kujunes oma algsel kujul välja 1960ndate lõpu ja 70ndate alguse New Yorgis, pungi poliitiline positsioon ja punkarite silmatorkav välimus kinnistusid aga Inglismaal aastatel 1975–1976. Olulisteks pungi teenäitajateks olid 1960ndate lõpul Detroitis loodud grupid MC 5 ja The Stooges. Viimases alustas sageli “pungi vanaisaks” tituleeritud Iggy Pop.

Kahtlemata on kogu pungi ajaloo tuntuim ja mõjukaim grupp 1975. aastal Malcolm McLaren'i kokku pandud Sex Pistols, mis vallandas oma esimese (ja tegelikult ainsaks jäänud) originaalalbumi “Never Mind the Bollocks” ilmumisega üleilmse pungi buumi. Punk-rocki ja Sex Pistolsi esiletõusuks oli 70ndate lõpu Inglismaa oma sunnitud poliitilise atmosfääri ja elanikkonna rahuolematusega soodne pinnas.

Muusikaliselt olid pistolsite inspiratsiooniallikateks veidi varem New Yorgis tegevust alustanud Ramones ja juba oma toonase karjääri lõppu jõudnud New York Dolls. Viimane oli omakorda 70ndate algul lagunenud kultusgrupi Velvet Underground kaudne mantlipärija (mõlemad ansamblid olid skandaalse popkunstniku Andy Warholi soosikud).

Kui Sex Pistolsist kirjutatud raamatute ja uurimuste hulk ulatub tõenäoliselt juba sadadesse, on pungi liikumine oma paljude alastiilide ja ideeliste vastuoludega jäänud laiemale üldsusele kaugeks ja mõistetamatuks. Tavakäsituses piirdubki pungi mõiste Sex Pistolsi loodud stereotüübiga. Käesolevas artiklis proovin teha põgusa ülevaate pungi seotud muusikastiilidest ja nähtustest, mis on seni vähem käsitlemist leidnud. Pungi olulisemad suunad kujunesid välja 1980ndate aastate keskpaigaks ja järgnev on olnud enamasti varasema lõputu kordus, mis toimub siiani. Seepärast pean õigemaks käsitleda pungi teemat valdavalt minevikuvormis.

77'PUNK: Selle terminiga tähistatakse briti pungi esimese laine bände ja nende

jäljendajaid (keda leidub tänase päevani). Tuntumad esindajad: Sex Pistols, The Clash, Damned, Buzzcocks, Adverts, Adicts.

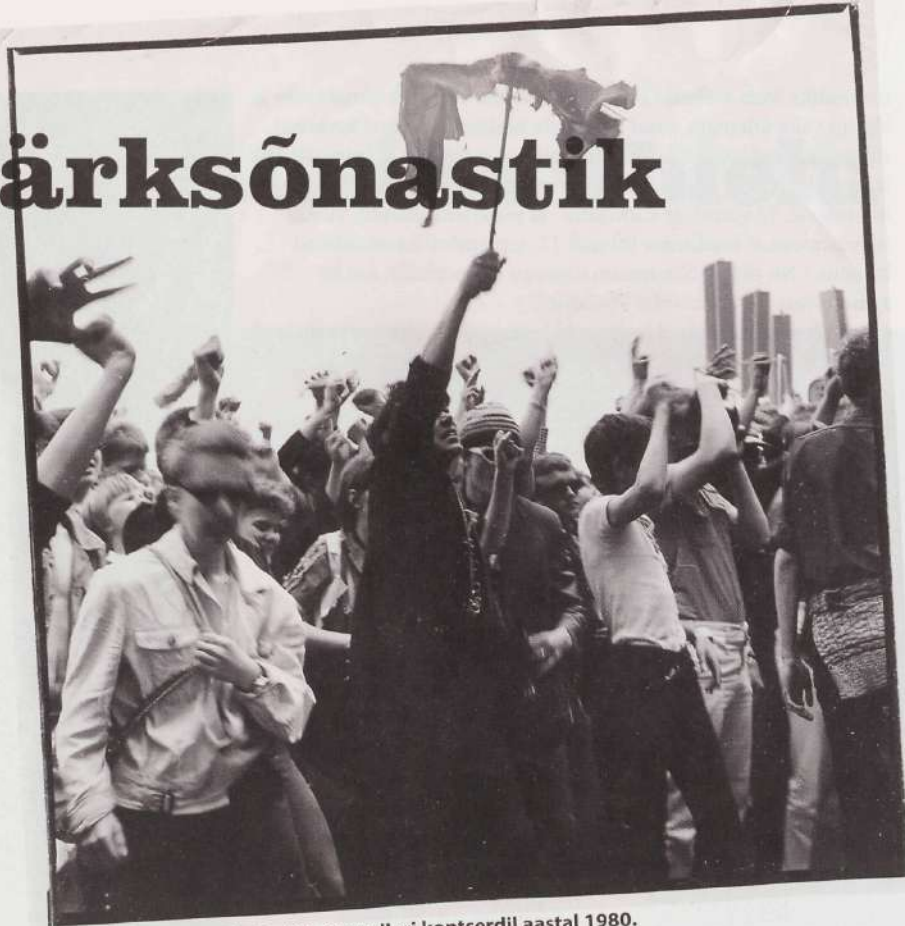
82'PUNK: Kasutatakse vahel bändide puhul, mis matkivad 80ndate algul esile kerkinud grupe, nagu GBH ja The Exploited. Viimati mainitu puhul tuleb tihti ette nii üle- kui ka alahindamist, mis on eelkõige seotud bändi laialdase tuntusega. The Exploitedist sai kõige enam tähelepanu pärvinud Briti punkbänd pärast Sex Pistolsit. Grupi esimene album kandis pretensioonikat pealkirja “Punks Not Dead”.

OI-PUNK: ansambli Cockney Rejects laulu “Oi!Oi!Oi!” järgi nime saanud briti päritolu stiil, mis rõhutab oma tööliklassi-juuri. Selle muusikaliselt rohmaka žanri prototüübiks peetakse gruppi Sham 69. Oi-punk meenutab oma skandeerivate refräänidega jalgpallifännide koorishüüdeid. Oi on üks nii vasak- kui ka parempoolsete *skinhead*’ide lemmikstiile (eri leeride *skinhead*’ide muusika erinebki peamiselt vaid laulude ideoloogilise sisu poolest). Selles on ka elemente *ska*’st, millest *skinhead*’id juba 1960ndatel lagu pidasid.

SKA: kariibi rahvamuusika, mis sünnitas 1960ndatel aastatel kokkupuutes *rhythm and blues*’iga *reggae*-stiili. *Ska* on lihtsam ja tantsitavama rütmiga kui *reggae*, seepärast on valgetel muusikutel olnud seda lihtsam adapteerida. *Ska*’d on oma muusikasse seganud paljud punkbändid, näiteks USA grupid NOFX ja Rancid. Esimene punkkollektiiv, mis hakkas kasutama *ska* elemente, oli The Clash (nende stiililised eksperimendid olid tegelikult märksa laiemad, ulatudes *dub*’ist *rockabilly* ning *funk*’ini). Populaarsemad *ska*-grupid on Skatalites (1960ndatel aastatel Jamaica loodud kollektiiv) ja Madness (1980ndate aastate esimese poole üks edukamaid briti bände).

ANARHOPUNK

Esimene poliitiline anarhopunk-bänd, mis tõi üldsuse teadvusse feminismi, anti-seksismi, vegetariaanluse jne, oli Crass. Nende algatus tõi kaasa kogu Inglismaa pungi liikumise politiseerumise. Inglismaa kui trendikeskus andis omakorda tuge pungi liikumise politiseerumisele kogu maailmas. Crassi liikmed olid endised hipid, kes moodustasid bändi, saades algselt innustust Sex Pistolsist, nagu paljud 70ndate lõpu

Eesti pungi lapsepõlv. Publik Propelleri kontserdil aastal 1980.

pungiplahvatuse mõjul tekkinud olulised muusikakollektiivid.

Crass lõi oma plaadifirma Crass Records (ja selle tütarfirma Corpus Christi Records), mille ümber tekkis sarnaste vaadetege bändide koolkond (Flux of Pink Indians, Rudimentary Peni, Poison Girls, Icons of Filth jt). Populaarsuse kasvades pakkus EMI ansambli suuri lepinguid, millest ansambel keeldus.

Crass lõpetas tegevuse aastal 1984 (selle kirjanduses sümboolse tähendusega aasta valisid nad oma lõppdaatumiks juba varem). Ansambli paar olulisemat endist liiget, bändi plaadikujunduste ja kontsertidel esitatud videote autor Gee "Sus" Vaucher ning üks grupi laulutekstide autoreid trummar Penny Rimbaud elavad siiani Londonist kahekümne viie kilomeetri kaugusel paiknevas maamajas, kunagises kommuunis, mille nad aastal 1968 asutasid. Bändi noorim liige Steve Ignorant moodustas pärast Crassi lagunemist grupi Conflict, mis üritab tänaseni Crassi missiooni jätkata.

POSTPUNK

Vaatamata eesliitele "post" tekkis stiil pea-aegu samal ajal "päris" pungiga. Ameerika Ühendriikidest pärit tuntumatest postpungi pioneeridest tuleks mainida gruppe Talking Heads, Television, Blondie ja Devo ning Briti bände, mis oma eksisteerimisaja jooksul kõlaliselt pehmemaks muutusid (Buzzcocks, The Damned jt). Samuti võib postpungiga seostada Briti gruppe, mis tõusid esile punkrevolutsiooni lainel, ise sinna otseselt kuulumata, näiteks The Stranglers, Police jt. Postpungi vundament on suure hulga telliseid ladunud veteranid Iggy Pop ja Lou Reed. Kõige iseloomulikumateks postpungi esindajateks võiks nimetada gruppe Siouxsie and the Banshees, The Cure, Joy Division ja Birthday Party (Nick Cave'i ansambel enne tema soolokarjääri algust). Postpunk on leidnud eriti massilist jälgendamist 21. sajandil.

Kõige märgatavam on olnud ansambli Joy Division mõju järgnevate aastakümnete popmuusikale. Aastal 1980 kahekümne nelja aastasel vabasurma läinud Joy Divisioni laulja Ian Curtis sai teiseks pungi märtriks aasta varem uimastite üledoosi tõttu kahekümne ühe aastasel surnud endise Sex Pistolsi liikme Sid Viciousi järel. Oma olemuselt olid Curtis ja Vicious täiesti vastandlikud inimtüübid; nende

ikooniliste varalahkunud rockikangelaste kõrvutamise toob esile pungi ja postpungi peamise erinevuse. Kui Sid Vicious oli rockitähkeks pürgiv huligaansete kalduvustega tänavapoiss, siis melanhoalse loomuga Ian Curtist iseloomustas sügav huvi kirjanduse, müstika, teispoosuse ja muu sellise vastu. Vastavaid meeleolusid kannabki eneses Joy Divisioni ja tema jälgendajate muusika ning lüürika. Joy Divisioni lugudest tehtud lugematute cover-versioonide hulgas on isegi gregoriaani koraali stiilis töötlusi.

HARDCORE

Hardcore on Ameerika Ühendriikides 1980. aasta paiku tekkinud pungi alaliik, millele olid algselt iseloomulikud kiired ja ülilühikesed kompositsioonid ja massiivsed kitarririfid (hilisem *hardcore* kasutab ka pikemaid, aeglasema tempoga ning sageli keerulise ülesehitusega kompositsioone). Üks kõige rohkem jälgendatud *hardcore*-gruppe oli Black Flag (grupi tuntuim vokalist Henry Rollins on hiljem teinud edukat soolokarjääri). Esimeseks *hardcore*'i plaadiki peetakse grupi Circle Jerks 1980. aastal ilmunud viieteistkümmeneminutilise albumit "Group Sex", mis sisaldas neljateist lugu.

1980ndate keskpaigaks lähenesid paljud *hardcore*-bändid muusikaliselt *heavy metal*'ile ja vastupidi. Siit on pärit ka küllaltki levinud eksiarvamus, et *hardcore* on lihtsalt *metal*'i mõjudega punk-rock. Metalliseeritud pungi iseloomustamiseks kasutatakse terminit, mis pärit *crossover*-grupi D.R.I. (Dirty Rotten Imbeciles) samanimeliselt albumilt. 1990ndatel aastatel hakati *hardcore*'iga seostama ka gruppe nagu Biohazard, kuid stiili sügavam olemusega pole neil ülespumbatud lihastega rokkaritel suurt midagi ühist (kui mitte arvestada tätoveeringuid ja helitugevust).

Ideoloogiliselt oli *hardcore*'i üks mõjukamaid gruppe Washingtoni osariigis loodud Minor Threat. Nende

samanimelise laulu järgi tuli käibele mõiste *straight edge*, mis seisneb vastandumises pungi algselt nihilistlikele meeleoludele, täielikus loobumises alkoholist, tubakast, uimastitest ja juhuslikest seksuaalkontaktidest ning vegetariaanluse ja veegaanluse propageerimises (viimane on taimetoitluse äärmuslikum vorm, mis mõistab hukka ka piimatoodete tarbimise).

Hiljem lõi Minor Threati liider Ian McKaye ansambli Fugazi, millest kujunes tulevase grungestiili üks eeskujusid. Fugazi on ilmeka näide sellest, et edu on võimalik saavutada ka suurkorporatsiooniga plaadilepingut sõlmimata. Fugazi avaldas enamiku oma loomingust enda loodud plaadifirma Dischord märgi all. Vaatamata kasvavale populaarsusele hoidis Fugazi piletihiinad madalad, samuti puudus grupi üritustel vanusepiirang (loomulikult ei müüdü seal alkoholi). Kontserte korraldas Fugazi mahajäetud tehasehoonetes ja muudes selleks ajutiselt kohandatud paikades. See praktika on leidnud rohkesti järgijaid.

Ei saa mainimata jätta ka aastatel 1979–1986 tegutsenud gruppi Dead Kennedys, mille liider Jello Biafra on oma poliitilise satiiri valdkonda kuuluvaid üliterava sisuga laulutekste hiljem esitanud ja plaadistanud mitmete erinevate kollektiividega (No means no, D.O.A., Lard jt) firmale Alternative Tentacles Records, mis peale muusika avaldab oma helikandjatel ka ühiskonnakriitilisi loenguid sellistelt autoritelt nagu Noam Chomsky jt.

PSYCHOBILLY: stiil, mis on tekkinud punkrocki ja *rockabilly* ristamisel. Selle stiili kõige tuntumad esindajad on 1970ndate teisel poolel tekkinud The Cramps USAst ja 80ndate algul loodud The Meteors Inglismaalt (mõlemad tegutsevad edukalt tänaseni). *Psychobilly* kasutab nii laulutekstides kui ka artistide lavaimagos vanade õudusfilmide esteetikat. The Crampsi teeneks on paljude omaaegsete garaažirocki ja surfibändide unustatud muusikaliste pärlite üleskorjamine ja plaadistamine.

POP-PUNK: pungi kerglasem ja ajaviitelisem vorm. See muusika sobib teismeliste pidudele, randa ja sportimiseks (on laialdaselt kasutusel satelliittelevisiooni spordikanalite helitaustana). Pop-pungi teenäitajaks võiks pidada ansambli Ramones (mis oli tegelikult kogu pungi muusikaline inspireerija, sest kollektiiv loodi juba aastal 1974). Esimene Eestis teadlikult

Punkarid aastal 1982.
FOTOD ARNO SAAR

pop-pungi mõjudega muusikat teinud ansambel on 1990ndate keskel loodud Blind.

GRUNGE: Raske kõlaga ja äärmiselt depressiivne alternatiivrock, mis sisaldab nii pungi, *hard rock*'i kui ka bluusi elemente. Esimeseks grungealbumiks on nimetatud eksperimentaalse *hardcore*'iga alustanud kollektiivi Hüsker Dü duubelplaati "Zen Arcade" (1984). Hüsker Dü kõlapilti hakkasid kasutama paljud bändid Seattle'ist, mida peetaksegi grunge sünnipaigaks. Tuntuimad esimese laine grungebände: Green River, Melvins, Mudhoney. Mõjukaim grungekollektiiv oli Nirvana, mille liidri Kurt Cobaini traagiline surm 1994. aastal seadis ta ühte ritta pungi varasemate märtrite Sid Viciousi ja Ian Curtisega.

FANZINE'ID

Fanzine (moodustatud sõnadest *fan* ja *maga-zine*) ehk lühemalt *zine* on omal käel välja antav ajakiri. *Zine* on mittekommertslik, mitteprofessionaalne (mis ei tähenda tingimata ebaprofessionaalsust!), väikse tiraažiga ajakiri, mida üldjuhul teevad, avaldavad ja levitavad toimetajad ise. Selliste väljaannete temaatika võib olla väga lai, praegusel juhul piirdunud vaid paari muusikale orienteeritud *zine*'i mainimisega.

Esimese pungle pühendatud *fanzine* Sniffin' Glue hakkas ilmuma Inglismaal pungi esimesel kõrgperioodil aastal 1976. Selle väljaande eluiga ei olnud aga kuigi pikk. Kõige mõjukamaks *punk-fanzine*'iks kujunes 1980ndate algul Californias esmalt kaheksaleheküljelise koopiomasinal paljundatud vihikuke Maximumrocknroll. Väljaanne ilmub tänaseni ja on aja jooksul paisunud ligikaudu kaheksaleheküljeliseks ajakirjaks. Maximumrocknrolli asutaja Tim Yohannon (suri 1998) ei pidanud pungi liikumise peamiseks saavutuseks mitte poliitilisi sõnumeid levitavaid ansambleid, vaid suurest muusikaarist sõltumatute plaadifirmade, ajakirjade ja väikeste klubide loomist.

Huvitav on märkida, et näiteks Venemaal on alates 1990ndate aastate keskpaigast tekkinud kümneid pungle ja *hardcore*'ile orienteeritud *fanzine*'id, Eestis teada olevalt seda traditsiooni veel pole. Ehk on see Venemaa puhul loomulik jätk nõukogudeaegsele *samizdat*'ile.

KUHU EDASI?

Punkkultuuri sõnumist oleks maailmal kindlasti üht-teist õppida, kuid paraku ringleb suurem osa sellest subkultuuri sisepiires ega

jõua oluliselt väljapoole. Mõned poliitilise sõnumiga ja pungitaustaga grupid, nagu Chumbawamba või The International Noise Conspiracy, on radikaalse sõnumi peitnud kaubandusliku popmuusika vormi, püüdes tõestada, et nii jõuab see paremini massideni. Sageli leitakse siiski, et selline tegevus on kahepalgeline ja niisugused ansamblid on end lihtsalt muusikaärile edu nimel maha müünud (võib-olla ise siiralt uskudes, et nad muudavad maailma paremaks). Küllap on tõe kusagil vahepeal...

PERIFEEERNE PUNK

Nii nagu kaubandusliku popmuusika puhul, on ka punkmuusika tuntumad ja eelistatud kollektiivid pärit ingliskeelsest maailmast. Siiski on kogu pungi hõngu huvi perifeersete piirkondade punkmuusika vastu enamasti märksa suurem kui popmuusika austajate huvi kaugete maade või isegi naaberriikide poptähtede vastu. Eriti põnevad on perifeerse punkmuusika kollektioneerijate jaoks riigid, kus kogu popkultuuri teke on olnud väga hiline.

Siinkohal tahaksin esile tõsta plaadifirma Tian An Men 89 Records tegevust. See on ühemehefirma, mille looja, Prantsusmaalt Strasbourg'ist pärit Luk Haas on eksootilise punkmuusika austaja, kes alustas muusika kollektioneerimist juba 1980ndatel aastatel. Pärast enamasti edutuid katseid soovitada punkmuusikat avaldavatele plaadifirmadele enda poolt avastatud bände, mis tegutsesid kaugetes või diktatuurirežiimiga riikides, kus bändidel polnud võimalik ise oma muusikat avaldada, lõi ta 1993. aastal omaenda plaadifirma. Firma sai nime 1989. aastal Pekingis Taevase Rahu väljakul toimunud tudengite rahumeelse demonstratsiooni mälestuseks, mille Hiina võimud veriselt maha surusid. Tian Am Men 89 Recordsi nimes ongi jäädvustatud see traagiline ajalooündmus, milles firma looja Luk Haas ise tudengina osales.

TAM 89 Records annab jätkuvalt välja viinüüplaate tiraažiga 500 eksemplari. Seoses oma igapäevatööga (alates 1996. aastast on Luk Haas Punase Risti Rahvusvahelise Komitee töötaja) viibib ta aastapikkuste lepingute alusel erinevates kriisipiirkondades (Afganistan, Uganda, Albaania, Indoneesia jne), otsides ja leides sealt kollektiive, kes viljelevad punkmuusikat (või midagi, mida võib tinglikult selleks nimetada).

Luk Haas on avaldanud teatmiku "Discography of Eastern European Punk Music 1977-1999" (sisaldab muu hulgas ka Eesti osa) ning Aasia punki käsitleva teatmiku. TAM 89 Recordsi värskeimad üllitised on

Tadžikistani ja Usbekistani punkbändide kogumikud.

PUNK EESTIS

Eesti pungist rääkides meenutatakse enamasti 1980. aastaid, mis oli siinmail pungi värvikaim periood. Endise NSV Liidu territooriumil oli esimene tuntum punkbänd 1980. aastal tegutsenud Propeller, mille tegevus selle nime all piirdus ametivõimude survele vaid ühe aastaga. Tihti on uute ideede sünnipaigaks olnud kunstikoolid. Eesti Riiklikus Kunstiinstituudis tekkis 1980. aastal grupeering Päratrust (mille järglaseks sai Turist ja hiljem Singer-Vinger), kelle tegevus ei piirdunud ainult muusikaga, vaid ka amatöörfilmide tegemisega.

1981-1982 tegutses Generaator M - Hendrik Sal-Salleri juhitud Tallinna 10. keskkooli ansambel, mis Sal-Salleri sõnul vastandas end proffidest koosnevale naljabändile Propeller kui tõeline punk (vt ajakiri Nael, juuli 2000). Veel tasub 1980. aastail olnud gruppidest nimetada ansambleid Velikije Luki, J.M.K.E. ja Vennaskond (viimased kaks tegutsesid vahelduva eduga tänaseni).

Ka praegu tekib Eestis punkbände, mis on kõlalisel pärit justkui üle-eelmisest aastakümnest. Selles polegi ehk midagi kummalist, arvestades asjaolu, et punkkultuur (ja tegelikult ju kogu popkultuur) on suuresti minevikku vaatav. Asjaosalised väidavad aga, et näiteks Leedus peaaegu polegi muusikakollektiive, mis viljeleksid nn klassikalist punki. Enamik sealseid *underground*-gruppe teeb *ska* ja *hardcore*'i mõjudega muusikat.

Eesti punk on oma küllalt põneva ajalooga äratanud huvi kaugemalgi. Selle tunnistuseks on veel käesoleval aastal Jaapanis sõltumatu plaadifirma Revel Yell Music välja antav eesti pungi kogumikplaat ja sama firma loodav samasisuline veebileht. Mõnede Eesti punkbändide lood on jõudnud rahvusvahelistele pungi kogumikele varemgi.

Kuigi paljude jaoks suri punk koos kaheksakümnendatega (või veelgi varem), võib kas või punkmuusikat avaldavaid firmasid kokku lugedes väita vastupidist. Paljude arvates on pungi muusikalisest pärandist olulisem selle subkultuuri mõju teistele stiilidele ja kogu popkultuurile. Selle mõju ulatust on vaevalt võimalik täpselt määratleda. Ja kas seda üldse tarvis on? Punk on lahe!

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid märtsis 2007

3. märts kell 12.00

Tallinna Linnateatri kammersaal
TOOMAS NESTORI
viuliklassi õpilased

3. märts kell 15.00

Matkamaja
MART LAASI
tšelloklassi õpilased

4. märts kell 12.00

EMTA kammersaal
MARJU ROOTSI
klaveriklassi õpilased

10. märts kell 14.00

Estonia kontserdisaal
Tallinna Muusikakeskkooli
õpilaste kontsert

11. märts kell 12.00

Mustpeade Maja Olavi saal
TIIU PEÄSKE
viuliklassi õpilased

11. märts kell 18.00

Kadrioru loss
MIRJAM KEREM (viul)
RIINA JOLLER (klaver)

17. märts kell 18.00

Kadrioru loss
KÄRT RUUBEL (klaver)
TRIIN RUUBEL (viul)
REET RUUBEL (klaver)

18. märts kell 12.00

Mustpeade Maja
NIINA MURDVEE
viuliklassi õpilased

25. märts kell 12.00

EMTA kammersaal
MAIGI PAKRI
klaveriklassi õpilased

28. märts kell 18.00

Õpetajate Maja
REET RUUBELI
klaveriklassi õpilased

MUUSIKAMOOSI KOOSTIS:

KEVADÜMIN – 100% Pärnu linna ja maakonna õpilaste vokaalansambleid. Vürtsi lisavad auhinnad, mille seas ka selle aasta õpilasfirmade tooteid. Tasuta, antakse ühekaupa reedel, 16. märtsil kell 13.00 Pärnu Kontserdimaja kammersaalis.

MOBILIHELINAD – segu erinevatest mobiilihelinatest läbi aegade reedel, 16. märtsil kell 19.00 Pärnu Kontserdimajas. Telefoni rollis on Pärnu Linnaorkester, helinaid valib Jüri Alpergen. Seadistaja Tõnu Naissoo, võrguoperaator Kai Tarmula. Serveering ühele 25.-

KOORIMOOS – 500 g ETV Lastekoori, 300 g Pärnu Ülejõe Gümnaasiumi Noortekoori ja 1 teelusikatäis vokaalansamblit „Grelp“ pühapäeval, 18. märtsil kell 17.00 Pärnu Kontserdimaja kammersaalis. Täitsa muidu.

LASTE JA NOORTE MUUSIKAFESTIVAL

MUUSIKAMOOS

16.-25. MÄRTSIL PÄRNUS

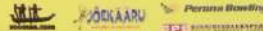
PARIM ENNE: 25.03.07

KONSERVANDIVABA!

VÄGILASED – üks paras ports pärimusmuusikat vana ja uut moodi teisipäeval, 20. märtsil kell 19.00 teater „Endla“ Küünis. 1 annus 50.-

LOOMADE KARNEVAL – C. Saint-Saënsi fantaasiatort, kihtidena lövid, antiloobid, elevandid, kalad, luik. Serveerivad Pärnu Linnaorkester ning Kersti Adamsoni balletistuudio. Kondiiter Elmo Tiisvald. Neljapäeval, 22. märtsil kell 18.00 Kontserdimajas, 11.00 25.-

PUUJALA JA ÜKSSILMA SÖDA – röövlipraad Kaari Sillamaa retseptikogust, maitsestab ja serveerib Pärnu Kunstide Maja pühapäeval, 25. märtsil kell 19.00 teatris „Endla“. 1 varras 25.-

KEEDUKOJA TÄIENDKOOLITUS:

ÜMINATUBA – uuemaid retsepte vokaalansamblite tihkimiseks ja häid näpunäiteid nende maitsestamiseks pakub Thea Paluoja laupäeval, 17. märtsil kell 11.00 Pärnu Kunstide Majas. Kursus on tasuta, eelregistreerimise tähtaeg 14. märts.

VÄGILASTE VÕLUKÖÖK – pärimusmuusika musteransambli köögipoolega saame tutvuda teisipäeval, 20. märtsil kell 17.00 teater „Endla“ Küünis. Kursus tasuta, eelregistreerimise tähtaeg 19. märts.

NBI Eelregistreerimine 44 55 800 või kontsert@lv.parnu.ee

LASTE JA NOORTE MUUSIKAFESTIVAL

MUUSIKAMOOS

Menüüga saab tutvuda:

www.parnukontsert.ee

NETOKOGUS 90,5 detšiBelli

Muusikamoosi piletid eelmüügis:
Pärnu Kontserdimajas 44 55 800
teater Endlas 44 20 666
ja Piletimaailma müügipunktides

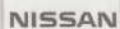
Muusikamoosi teevad:
Pärnu Linnavalitsus, Eesti Kultuurkapital,
Kultuuriministeerium, Hasartmängumaksu nõukogu,
Jõeäärü Kämping, Perona Bowling, Soomaa.com,
Kinnisvaraekspert, Terwise Paradiis

Pakendajad:
Pärnu Filharmoonia ja Pärnu Kontserdibüroo

XV RAPLA KIRIKUMUUSIKA FESTIVAL

RAPLAMAAL, JÄRVAMAAL, LÄÄNEMAAL, VIRUMAAAL

21. JUULI – 11. AUGUST, 2007

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 21. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE: 100.- / 70.-

AVAKONTSERT (HAYDN - 275)
FRANZ JOSEPH HAYDNI ORATOORIUM
"AASTAAJAD"
VÖRU ORATOORIUMIKOOR /
SEGAKOOR "HILARO", KAMMERKOOR
"CAMERATA UNIVERSITATIS" (TARTU)
KOORMEISTRID: SILJA OTSAR, CELIA ROOSE,
SEIDI MUTSO, HEINO PEHK JA TIIT RAUD
VÖRU SÜMFOONIAORKESTER
KONTSERTMEISTER JAAN RANDVERE
SOLISTID: MARIS LILOSON (SOPRAN),
MATI TURI (TENOR), ÜKU JOILER (BASS)
DIRIGENT ERKI PEHK

VIGALA KIRIKUS
PÜHAP., 22. JUULIL
KELL 14
PÄÄSE: 60.- / 40.-

ANSAMBEL "RONDELLUS"
KAVAGA "SALVE STELLA"
MARIA STAAK (LAUL, RATA SLÜÖRA)
MARIA VALDMAA (LAUL)
TÖNU JÕESAAR (FIDEL)
ROBERT STAAK (LAUTO, TRUMMID)

VÄIKE-MAARJA
KIRIKUS
KOLMAP., 25. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 60.- / 40.-

"TALLINNA BAROKKSOLISTID"
LIINA SAARI (SOPRAN)
RAIVO TARUM (ZINK, BAROKKTROMPET)
TÖNU JÕESAAR (FIDEL, VIOLA DA GAMBA,
BAROKKSELO)
IMBI TARUM (KLAVESSIIN)

TÜRI KIRIKUS
NELJAP., 26. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

AKORDIONISTIDE KONTSERTORKESTER
"TREMOLÓ"
DIRIGENT VENDA TAMMANN

KULLAMAA KIRIKUS
REEDEL., 27. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

AKORDIONISTIDE KONTSERTORKESTER
"TREMOLÓ"
DIRIGENT VENDA TAMMANN

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 28. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

"KÕIGELON KÕIGE GASEOS..."
LAULAB KAIT TAMRA

VANA-VIGALA MÕISAS
PÜHAP., 29. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 100.-
(JOOJID JA SUUPISTED)
PÄÄSMED AINULT EELMÕÖGIS:
VIGALA VALLAVALITSUSES
JA WWW.PILETIAVALIK.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
VILLU VESKI (SAKSO FONID)
TIIT KALLUSTE (AKORDION)
DIETMAR HERRIGER SAKSAMAAALT
(SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
VAATA KA: WWW.NORDICSOUNDS.EE

ALU MÕISAS
KOLMAP., 1. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.-
(JOOJID JA SUUPISTED)
PÄÄSMED AINULT EELMÕÖGIS:
RAPLA KONSUMI INFOLEHTIS
JA WWW.PILETIAVALIK.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
VILLU VESKI (SAKSO FONID)
TIIT KALLUSTE (AKORDION)
DIETMAR HERRIGER SAKSAMAAALT
(SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
VAATA KA: WWW.NORDICSOUNDS.EE

XV RAPLA KIRIKUMUUSIKA FESTIIVAL
21. JUULI – 11. AUGUST, 2007 – RAPLAMAA, JÄRVAMAA, LÄÄNEMAA, VIRUMAA

KABALA MÖISAS
(TÜRI VALD)
NELJAP., 2. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.-
(00GID JA SUUPISTED)
PÄÄSMEDAINULT EELMÕDGIS:
KABALA RAHVAMAJAS
JA WWW.PILETIMAAILM.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
VILU VESKI (SAKSOFOONID)
TIIT KALLUSTE (AKORDION)
DIETMAR HERRIGER (SAKSAMAAALT
(SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
KATA KÜ: WWW.NORDICSOUNDS.EE

VAHASTU KIRIKUS
REEDEL, 3. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.- / 70.-

RAIVO TAFENAU TRIO
RAIVO TAFENAU (SAKSOFOON)
MIKKO HELEVÄ SOOMEST (HAMMOND-OREL)
TUOMAS TIMONEN SOOMEST (LÕÖKPILLID)

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 4. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.- / 70.-

RAIVO TAFENAU TRIO
RAIVO TAFENAU (SAKSOFOON)
MIKKO HELEVÄ SOOMEST (HAMMOND-OREL)
TUOMAS TIMONEN SOOMEST (LÕÖKPILLID)

MÄRJAMAA KIRIKUS
KOLMAP., 8. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.- / 70.-

TALLINNA SAKSOFOONIKVARTETT
OLAVI KASEMAA (SOPRANSAKSOFOON)
VILU VESKI (ALTSAKSOFOON)
VALDUR NEUMANN (TENORSAKSOFOON)
HENDRIK NAGLA (BARITONSAKSOFOON)
KAASTEGEV PILLE LILL (SOPRAN)

KÄRU KIRIKUS
NELJAP., 9. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.- / 70.-

TALLINNA SAKSOFOONIKVARTETT
OLAVI KASEMAA (SOPRANSAKSOFOON)
VILU VESKI (ALTSAKSOFOON)
VALDUR NEUMANN (TENORSAKSOFOON)
HENDRIK NAGLA (BARITONSAKSOFOON)
KAASTEGEV PILLE LILL (SOPRAN)

JUURU KIRIKUS
REEDEL, 10. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 60.- / 40.-

KAMMERTRIO
LIINA SAARI (SOPRAN)
TAUNO SAVIAUK (FLOÖT)
TIIT PETERSON (KITARR)

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 11. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.- / 70.-

LÕPPKONTSERT
ANDRES UIBO "APOCALYPTIC SYMPHONY"
"HORTUS MUSICUS"
"ORTHODOX SINGERS"
VALERI PETROVI JUHATUS
ANDRES MUSTONEN (VIUL)
ANDRES UIBO (OREL)
DIRIGENT ANDRES MUSTONEN

PÄÄSMETE MÜÜK: WWW.PILETIMAAILM.COM,
RAPLA KONSUMI INFOLETIS,
JA TUND ENNE ALGUST KONTSERDIPAIKADES
INFO: WWW.RAPLAMV.EE, WWW.RAPLA.EE, WWW.RAPLAMAA.EE.

Pianist jumala armust

Intervjuu Nikolai Luganskiga

TAMARA UNANOVA

ajakirjanik

“Olen alati soovinud, et minus elaks palju erinevaid maailmu. Loodan, et see nii ka on. Interpreet peab olema võimeline haarama haaramatut. Selline interpreet on Svjatoslav Richter. Minu õpetaja Tatjana Nikolajeva. Ja Arturo Benedetti Michelangeli, minu kõige suurem lemmik pärast Rahmaninovi, kel oli kindlapiiriline, valitud repertuaar. Helilooja on äärmiselt individualistlik, ta paneb iseenast muusikasse. Aga esitaja annab iseenda kaudu seda muusikat edasi. Nii see on ja mitte vastupidi. Kui minu lemmikpianistid mängivad, kaob esitaja, klaver, saal, jääb ainult muusika.” Selles Nikolai Luganski ütluses mõni aasta tagasi siin kontserti andes sisaldub tema loominguline kredo.

Luganski mängus on aristokraatlikkus ühendatud lihtsuse ja loomulikkusega. Ta on väga harmooniline isiksus. Luganski õpetaja Tatjana Nikolajeva on oma õpilase kohta öelnud: “Kõige paljutöötavam minu õpilastest, mu kõige suurem lootus on 21-aastane Nikolai Luganski. Ta on Richteri mastaapi pianist, mitte ainult erakordselt andekas, vaid ka avara mõistuse, õilsa hinge ning helge ja südamliku meelelaadiga.”

Saabusite Eestisse Hispaaniast, kus mängisite hoopis teisi teoseid kui siin. Mitut erinevat kava te aastas mängite?

Mul on kolm–neli kava ja 12–15 kontserti orkestriga. Viimasel ajal olen üsna sageli esitanud ka kammermuusikat. Kokku tuleb vist 70 kuni 80 kontserti aastas.

Kuidas te talute nii tihedat kontserdielu? Vadim Repin, kellega te viimasel ajal olete sageli koos esinenud, ütles siin gastroleerides, et tegevmuusiku elu meenutab sportlase oma.

Võib-olla on tal õigus. Muidugi tunnen vahel väsimust. See aga ei sõltu mitte niivõrd kontsertide hulgast, kui pidevast reisimisest. On eriti õnnestunud kontserte, kust saad nagu jõudu juurde. Sagedamini on vastupidi – tunned rahulolematust, et see või teine asi ei õnnestunud.

Kas selliseid meeleolusid tuleb sageli ette?

Ikka tuleb. Ütleksin isegi, et see on vältimatu. Resultaat ei vasta sageli sellele, mida sisimas kuuled. Kahjuks kahtlused, rahulolematuse isendadega segab, väsitab ja muudab apaatseks. Sellisest meeleolust on raske välja tulla. Õnneks ei lase elutempo melanhoolial võimust võtta.

Millest see sõltub?

Kui ma vaid teaksin. Arvan, et siin mängib kaasa mingi sportlik element – kas satud õigesse seisundisse või mitte. Ja kui seda seisundit ei saavuta, on midagi muuta peaaegu võimatut.

Mängite sageli vene muusikat: Rahmaninovi, Prokofjevit, Medtnerit. Kuulates teie suurepäraseid Rahmaninovi esitusi, tekib küsimus, kas tema on teie kõige lähedasem helilooja?

No see on väga intiimne küsimus. Pianisti suhe muusikaga on peaaegu nagu armulugu... Vahel on tunne nii tugev, et ei kao ka aastatega. Ja võib öelda, et vahel on see tunne vastastikune, vahel aga mitte.

Aga Rahmaninovi ma tõepoolest lausa jumaldan ja mitte ainult tema klaveriloomingut. Armastan tema “Kellased” ja Kolmandat sümfooniat, praktiliselt kõike, mida ta on kirjutanud.

Kas võib väita, et vene muusikat esitab kõige paremini vene pianist?

Nii kategooriliselt ma seda ei ütleks, muusika on tundlik valdkond, kus iga sõnaline seletus on kaheldav. Üldiselt võib selle väitega siiski nõustuda, kuigi kohe tulevad meelde vastupidised näited. Rahmaninovi esitajatest, peale tema enda, on minu jaoks etaloniks Michelangeli mängitud Neljas klaverikontsert ja Vladimir Horowitzi Rahmaninovi-esitused. Horowitz on küll vene pianistliku koolkonna esindaja, kuid teda ei saa siiski pidada vaid vene pianistiks.

Arvan, et meloodiad vene muusikas, eriti Rahmaninovil, pärinevad sajandite-tagusest ajast, õigeusu kirikulauludest. Tõenäoliselt on seda kergem tajuda inimesel, kes on ise sellest kultuuriruumist pärit. Minu isapoolses suguvõsas on olnud vaimulikke,

see teadmine on mulle väga oluline. Mina kuulen Rahmaninovi kõige populaarsemates meloodiates vene kirikulaulu põhja.

Siin mängib kaasa geenimälu?

Ei oska nii täpselt öelda. Ja kui on ikkagi tõeliselt suur talent, siis jõuab ta selle tunnetuseni ka intuiitiivselt.

Kas tunnete end kuuluvat koolkonda, mis ulatub Tatjana Nikolajevast ja Sergei Dorenskist Aleksander Goldenweiseri ning Anton ja Nikolai Rubinsteinini?

Muidugi tunnen. Aga seda kuuluvust vene pianistlikku koolkonda ei saa võtta kuidagi formaalselt. Näiteks ka suvel maal tunnen, et kuulun vene kultuuriruumi. Ja on inimesi – muusikute hulgas on neid rohkesti –, kes tunnevad end kõikjal üksi olevat.

Maailmakodanikud?

Jah. Kes on oma loomult selline, kellel see on tekkinud seoses elukorraldusega. Mina nende hulka ei kuulu. Maailmas on linnu, kus mulle väga meeldib olla: Pariis, Amsterdam, Rio de Janeiro; on kohti, kus ei tunne ennast nii hästi, nagu näiteks New York ja üldse Ameerika. Kodus tunnen end aga ainult Moskvast ja Venemaal.

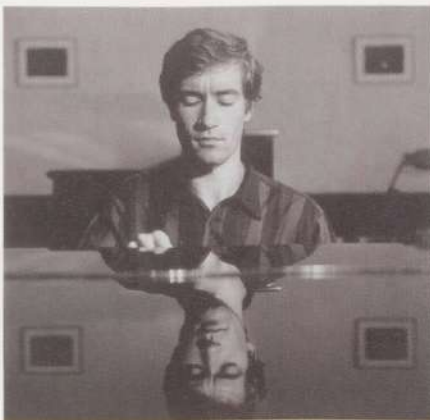
Kas see on ka põhjus, miks te erinevalt paljudest oma eakaaslastest muusikutest ei läinud läände?

Mina kasvasin üles sel ajal, kui mõiste “läände minema” oli juba omandanud teise tähenduse. Vadim Repin näiteks pole juba pikka aega Venemaal elanud, aga mul pole üldse sellist tunnet, et ta on lahkunud. Tänapäeval ongi ju muusiku elu pidevad sõidud, suurem osa mu esinemisi toimub välismaal. Aga sellegipoolest on mu kodu Moskvast, seal, kus on mu pere, sugulased ja sõbrad.

Kuidas te valite teoseid esinemiseks? Kas lähtute oma isiklikust maitsest ja huvidest või peate arvestama ka produtsentide nõudmistega?

Muidugi on tellimusi, et palutakse mängida teatud kindlat muusikat. See kehtib eriti kla-

Muusik ei eksponeeri mängides mitte ennast, vaid helilooja loodud muusikat.
FOTO INTERNETIST

Nikolai Luganski on sündinud 1972. aastal Moskvasteadlaste perekonnas. Klaverimänguga alustas ta viieaastaselt. Luganski õppis Moskva Muusikakeskkoolis Tatjana Kestneri juures ja oli Moskva Riiklikus Konservatooriumis Tatjana Nikolajeva õpilane. Pärast Nikolajeva surma 1993. aastal jätkas Luganski õpinguid Sergei Dorenski juures. 1988. aastal pälvis Nikolai Luganski esimese preemia üleliidulisel noorte muusikute konkursil ja teise preemia rahvusvahelisel Bach'i konkursil Leipzigris.

1994. aastal pälvis Nikolai Luganski teise preemia Tšaikovski-nimelisel konkursil Moskvast (esimest preemiat välja ei antud).

Eestis on Luganski esinenud 1997. aastal soolokavaga Estonia kontserdisaalis. 2001. aastal esitas ta Krasnojarski sümfooniaorkestriga Beethoveni Neljanda klaverikontserdi ning 2004. aastal andis soloõhtu festivalil "Klaver '04".

verikontsertide kohta. Kuid viimased viis-kuus aastat mängin 99 protsenti muusikat, mida ma tõesti armastan. See oleks ju ebanormaalne, kui peaks mängima seda, mida ei armasta!

Viimastel aastatel olen suhteliselt vähe Bach'i mänginud – mida minu õpetaja Tatjana Nikolajeva nii palju ja nii hästi mängis. Üsna harva esitan nüüdisloomingut. Kuid väga armastan mängida 18. sajandist 20. sajandi keskpaigani kirjutatud muusikat. Mulle on väga oluline vene muusika. 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse vene muusika, eriti klaverikontserdid on selle ajastu

muusikakultuuri parim osa.

Kas teil on sarnaselt "öökapiraamatuga" "öökapipartituur"?

Isegi rohkem kui üks: Rahmaninovi "Kellad", Sibeliuse Seitmes sümfoonia, Bruckneri Üheksas sümfoonia. Ja üldse meeldib mulle kohutavalt nii kuulata kui ka mängida Richard Straussi, Nielsenit, Sibeliust, Glazunovi...

Ühes oma intervjuus on teie õpingukaaslane Deniss Matsujev öelnud, et teil on suurepärase pedagoogiannet.

Ma ei ole kindel, kas mul sellist annet on. Olen Moskva konservatooriumis Sergei Dorenski assistent, aga tegelen õpetamisega võrdlemisi harva. Mul pole eriti palju vaba aega, ka Moskvast pole ma kuigi sageli, sellepärast annan konservatooriumis tunde ainult paar korda kuus. Minu jaoks on see suurepärase võimalus kuulda noori muusikuid ja nendega suhelda. Ma ei oska öelda, kas see on minu tulevane eriala. Praegu suhtun ma sellesse pigem kui hobisse.

Te armastate ka kammermuusikat ja mängite seda sageli. Teie ansamblipartnerid on tšellist Aleksandr Knjazev, viiuldaja Vadim Repin...

Jah, selles mõttes on mul vedanud. Olen mänginud suurepärase muusikutega ja võin neid kõiki nimetada oma sõpradeks. Aga eelkõige tahaksin meenutada Tatjana Nikolajevat, kellega mängisime kahel klaveril. Peale selle, et ta oli mu õpetaja ja erakordne muusik, oli ta ka, söandan öelda, minu sõber. Hiljem olen klaveriansambelis mänginud Vadim Rudenkoga. Väga hea partner on Aleksandr Knjazev. Vadim Repiniga saime esmakordselt kokku 2002. aastal ja sellest alates musitseerime regulaarselt koos. Pean tunnustama, et kammeransambel on žanr, mis pakub kõige rohkem rõõmu ja naudingut.

Kas on õige, et Knjazeviga ei kohtunud te esmakordselt mitte laval, vaid malet mängides?

Jah. Muidugi teadsime teineteist ka juba enne seda, kuid esmakordselt kohtusime malet mängides.

Kellega muusikutest olete veel malet mänginud?

Tuntutest Mihhail Pletnjoviga. Muusikute hulgas on väga kõrge tasemega mängijaid, näiteks viiuldaja Anvar Turdijev.

Millest te veel huvitate?

Armastan väga lauatennist mängida. Küllalt hästi mängin sulgpalli. Varem meeldis väga mängida võrkpalli ja jalgpalli.

Ühesõnaga, teie huvide ring ei piirdu ainult muusikaga?

Peamine koht minu elus on siiski muusikal. Olen huvitatud muusikast üldse, mitte ainult sellest, mida ma ise mängin. Kontserdireisidel on mul alati pleier kaasas, kuulan oma lemmiklugusid. Kui vähegi võimalik, käin kontserdil. Olen muusika kuulaja.

Millist muusikat te kuulate?

Sümfoonilist muusikat, kammermuusikat, lauljaid. Pianistidest eelistan Radu Luput, Nelson Freire'i – see brasiilia pianist on minu arvates meie aja üks suurimaid muusikuid; siis Mihhail Pletnjovi, Grigori Sokolovi... Muidugi kuulan Michelangelit, Richterit, Gileisit, Nikolajevat. Rahmaninovi ma teistega koos ei nimetagi, tema seisab eraldi, ta on pianistidest suurim.

Rahmaninov tunnistas ühes oma kirjas, et helilooja ei saa ammutada iseendast, vaid vajab elamusi väljastpoolt. Millest toitub teie looming?

Arvan, et on muusikuid, kes elavadki ainult muusikast. Minul on muusika kõrval hulk asju, mis mind huvitavad. Armastan inimestega suhelda, luulet lugeda. Kasutan alati juhust, et kunstimuuseumi külastada. Mu lemmikkunstnikud on Tizian ja El Greco, seetõttu meeldib mulle väga Madridi Prado, seal on hispaania kunsti unikaalne kollektsioon. Pean lugu Londoni National Galleryst ja muidugi Ermitaažist. Kahjuks on mu esinemisgraafik väga tihe, mõnikord on kontserte lausa iga päev, peale selle veel erinevates linnades, nii et võimatu on veel kuhugi mujale minna.

Luulearmastajana on teil arvatavasti alati mõni luulekogu kaasas.

Nagu laps, kes ikka ja jälle tahab kuulata sedasama muinasjuttu, olen valmis igal ajal Puškinit lugema. Ta tõesti aitab elada. Tean peast 50–60 Puškini luuletust, katkendeid "Jevgeni Oneginist".

Peale selle armastan väga Lermontovi, Tjutševi, Pasternaki luulet. Proosat olen viimasel ajal vähem lugenud; mulle meeldivad väga Gogol ja Dostojevski, eriti tema "Sortsid".

Arvatavasti aitab teil elada ka teie pere, vanemad, naine ja lapsed. Kas teie poeg ja tütar ei ole tahtnud muusikuks saada? >>>

Kaks Heino Elleri kirja oma õpilastele

7 märtsil on eesti muusika suurkuju Heino Elleri 120. sünniaastapäev. Elleri kogu tegevus nii helilooja kui pedagoogina oli ligi kuuekümne aasta jooksul tihedalt läbi põimunud eesti muusika olulisemate arengutega.

Alljärgnevalt tuleb esmakordselt tervikuna avaldamisele kaks Elleri kirja aastaist 1938 ja 1940, mis asuvad Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis Karl Leichteriga muuseumikogus.

Esimene neist on saadetud Olav Rootsile, teine Karl Leichterile. Mõlemad adressaadid olid Elleri heliloominguõpilased Tartu Kõrgemas Muusikakoolis.

Elleri kiri Olav Rootsile

Olav Roots (1910–1974) lõpetas Elleri kompositsiooniklassi 1931. aastal. Kuigi Olav Rootsi edaspidiseks põhitööks Rootsis jäi klaverimäng ja edasi Lõuna-Ameerikas Colombias dirigendiamet, tegeles ta jätkuvalt ka heliloominguga.

Alates 1939. aastast oli Roots Tallinnas Riigi Ringhäälingu orkestri peadirigent. Roots pidas orkestri tegevuse lahutamatuks osaks eesti muusika propageerimist.

17. mail 1938 Olav Rootsile saadetud Elleri kiri keskendub 1938. aasta üldlaulupeo sümfooniakontserdi kavale (kontsert toimus 24. juunil 1938 Olav Rootsi juhatusel) ja 15-aastase pianisti Heljo Sepa edule Londonis, kes saavutas I koha noorte pianistide võistlusel, mida korraldas Briti Muusikanõukogu, ja stipendiumi õpinguteks Londoni Kuninglikus Muusikaakadeemias. Heljo Sepp viibis Londonis koos oma eraõpetajaga, Heino Elleri abikaasa Anna Elleriaga. Eller ise õpetas Heljole erateel muusikateooriat.

Olav Rootsile saadetud kiri näitab kujukalt, kuidas Elleri ja Rootsi kui õpetaja-õpilase suhted on aja jooksul muutunud kogu eesti muusikat haaravateks aruteludeks, sisaldades nii nõuandeid, infovahetust kui ka päevaprobleemide lahtiharutamist.

Kirjad avaldatakse originaalkujul.

Olav Rootsile saadetud kirja esimene pool on ilmunud Mart Humala koostatud raamatus "Heino Eller oma aja peeglis".

17. mai 1938 Tartus

Armas Roots,

Väga rõõmustav et Sul tuleb juhatada laulupeoajal sümfooniakontserti.

Mis puutub minu "Viirastuste" kavasse võtmise kohta, siis on see mulle vägagi vastuvõetav; pealegi saan seda ka kord ise kuulata. "Viirastused" kui ma ei eksi lähevad umbes 20 min.

Minu "sümf. legend'i" partituur valmis varsti peale Sinu ärasõitu. Selleks et partituur ja samuti hääled ümberkirjutada, kulub terve suvi, nii võiks ehk selle juhatamine teostada alles sügisel.

Tubiniga sain eila kokku, tema tahaks ikkagi oma uut sümfooniat kuulata. Hää müidugi oleks see, mina olen sellest ise ka väga huvitatud. Küsimus on kas nii suurt kava saab läbiviia ja kui palju selleks proovisi ettenähtud. Kui Tubini sümf. millegipärast ei saa läbiviia, siis tuleks seda siiski teha esimesel võimalusel sügisel. Arvan et [Tubina] "Toccatat" suurele ork. peaks nüüd eriti jõuliselt mõjule pääsema ja kujuneks nii ütelda lööknumbriks. Ka [Eduard] Ojal on häämeel et saab kuulata oma "Ilu poeemi". [Evald] Aava võiks sel korral üsna ärajätta, sest nii kui nii läheb tema o[o]per. Samuti vana [Artur] Kappi, kelle [oratoorium] "Hiio" on ka ettenähtud laulupeol. [Juhan]

Aaviku ja [Artur] Lemba suhtes on mul raske midagi soovitada. Arusaadav siin tuleb ikkagi midagi leida.

Üksikasjaliselt Londoni võistluse käigust ei ole mul just palju Sulle ütelda. Londonist sain kaks kirja. Esimeses kirjas ei olnud veel selgunud lõppresultaadid. Selles kirjas on rääkimist sellest, kui palju võistlejaid, missugustes maades ja tähendatud et kõik poisid suured ja hästi mängivad. Heljo olevat oma mänguga hääd muljet avaldanud. Saadiku proua Schmidt on Heljoga ühes olnud kui tõlkija.

Teises kirjas (11. mai) on öeldud, et eila oli lõplik eksam ja Heljo tulnud võitjana. Ehkki minu abikaasa arvates olevat üks pois Poolast rohkem musikaalsem olnud kui Heljo, (prl. Kaudre tähendas selle kohta, et see tulevat minu abikaasa nõnda nimetatud lokaal-patriotismusest, naene on mul pärit Poolast) ja arvanud et see pois tuleb esimese kohale. Mis puutub teisele kohale tulija tšehhi'sse siis see ei meeldinud minu abikaasale. Siis on veel juttu sellest, et 11. mail oli arsti poolt läbivaatamine. Ka sellest on juttu et teis. [teisipäeval] peale eksami oli minu abikaasa ühes Heljoga kutsutud ühe tuntu lordi juure lõunaks, kes ühtlasi on kuningliku muusikakooli president. See härra olevat minu abikaasale palju komplimente öelnud kooli kohta. Siis järgmisel päeval jälle ühe teise lordi juures õhtusöögil j. n. e. Neljapäeval pidid sõitma Pariisi. Seal veel kirja ma pole saanud.

Bulgariast üks prof., kelle õpilane ka võistles, samuti keegi Ungarist olid huvitatud minu prelüüdidest. Heljo mänginud neid eksamil. Naene mul arvab et eriti minu prelüüdid ja Liszt'i rapsoodiia kujunesid Heljo võidunumbriteks. Beethoveni leiti et mängib nagu Mozarti, selle kohta naene

<<

Ei, praegu küll mitte. Nad tegelevad kõigea natuke: keeltega, muusikaga, loevad palju, aga muusikuks saada praegu ei taha.

Kuidas teie kui vene intelligent tunneta ennast praeguses kultuurisituatsioonis?

Arvatavasti oskaks mõni Puškini mastaapi inimene lausuda midagi üldistavat praeguse olukorra kohta. Meie seda öelda ei suuda. Eksisteerib hulk üksteisest peaaegu eraldi seisvaid elusid. Maailmapilt, mida tele-

viisorist näidatakse, hõlmab ainult väga väikese osa reaalsest elust, see on virtuaalne maailm. Elu, mis meid ümbritseb, ei ole sellega kuidagimoodi seotud. Meie elu on need inimesed, kellega me kohtume ja kellega sõbrustame, inimesed, keda armastame või vihkame; muusika, loodus, mis meid ümbritseb. Selles mõttes tunnen end suurepäraselt – mul on sõbrad, perekond, lähedased inimesed, muusika. Aga kunstivaldkonna negatiivsed tendentsid

– kunsti kommersialiseerumine ja muu selline – meie ajastu suurimad kunstnikud loovad oma teoseid sellest sõltumata.

Intervjuu on tehtud 2004. aastal festivalil "Klaver '04"

Tõlkinud **Ia Rimmel**

Heljo Sepp ja Heino Eller jalutuskäigul Laulasmaal 1969. aasta septembris.

FOTO TMMI ARHIIVIST

lisab, et nad unustavad Heljo ei ole ju veel Beethovenini võrsunud. Siis eksamil tuli veel improviseerida antud teemile. Heljo pidi ühe valssi teemi peale seda tegema. Ehkki improviseerimine kujunes nii midagi salon valssi taoliseks, komisjoni liikmed naernud, aga ka ühtlaselt jäid rahule tema leidlikkuse üle, sest teised ei osanud seda nii teha. Siis tuli veel transponeerida, seda ei ole mina temaga kunagi veel teinud ega läbivõtnud. See oli temale raskem number. Ka siin tema ei kokkunud, ega ütelnud et pole õpinud seda. Antud raske tonaliteedi peale transponeerimine läinud ka siin igatpidi hästi.

Kas on juba teada kudas tuleb helitöödehindamis komisjon kokku? Kas oled ka sel korral žürii liige? Kas on esitatud palju ja häid töid?

Südamlikult tervitan

Sinu Heino Eller

Elleri kiri Karl Leichterile

Eesti väljapaistvamaid muusikateadlasi Karl Leichter (1902–1987) lõpetas Elleri muusikateooria- ja kompositsiooniklassi Tartu Kõrgemas Muusikakoolis 1929. aastal.

Elleri kiri Leichterile kannab daatumit 23. juuli 1940.

Nagu paljudel eelmistel suvedel, nii ka 1940. aastal suvitab Eller koos prouaga oma lemmikpaigas Narva-Jõesuus. See koht oli 1930. aastail paljude eesti kultuuritegelaste populaarne suvituskoht tänu oma erakordselt ilusale ja esinduslikule liivarannale.

Kirja kirjutamise ajaks oli Eestis just välja kuulutatud nõukogude võim. Napisõnalis kirjas on tunda ettevaatlikkust ja selle taga pakitsevat aimust ja muret peatsete võimalike muudatuste pärast kogu eesti muusikaelus.

Kirja alguses on juttu Elleri Ballaadist viiulile ja klaverile, mida valmistati ette trükiks Eesti Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali toetusel ja kus Karl Leichter oli sel ajal toimetajaks.

Kiri on saadetud Tallinna aadressil Poska tänav 12 A-3.

23. juuli 1940

Armas Leichter!

Korrektuuri vaatasin läbi ja saatsin Päevalehele ära. Tuleb sellega rahul olla. Muidugi Leetva kirjutus on palju parem ja ei saa võrrelda. Kas minu "Ballaad" on lõpuks ilmunud, mina seda pole veel näinud.

Minu suvitamine sel korral on hilinenu.

Alles nädal tagasi jõudsin N. Jõesuus. Mul oli mõningaid tegemist korteriga, mis mind kinni pidas, ehkki, sellest lõpuks midagi välja ei tulnud.

Praega on mul raske ütelda, kui kauaks ma siia jään, paljugi mis võib juhtuda, aga siiski kui võimalik tahaks siin viibida umbes kuu.

Mis kuulub ka meie muusikailmas? Muusika mehed millegipärast annavad enesest vähe tundemärke. Kuidas meie isamaalaulude ja hümnide komponistid ühes oma suure juhi J. A. [ilmselt on mõeldud Juhan Aavikut] eesotsas ennast nüüd tunnevad? Kas siin on ka tulemas muudatusi? Huvitav, kui Sul aega on, ehk kirjutad mulle sellest.

Kus viibib praegu Roots? Vist hoolega puhkab. Kui näed teda, siis palun tervita.

Kas ise oled ka kuskil suvitamas olnud ehk lähed? Võib olla äkki ilmud siia, oleks päris mõnus ja palju millest juttu teha.

Südamlikult tervitades

H. Eller

Palju tervisi abikaasalt

Adr: Rahu tän. 18 Narva-Jõesuu

Kirju lugenud ja kommenteerinud
Alo Põldmäe

Jazzipealinn New York – loterii, kus enamik loose võidab

MADLI-LIIS PARTS

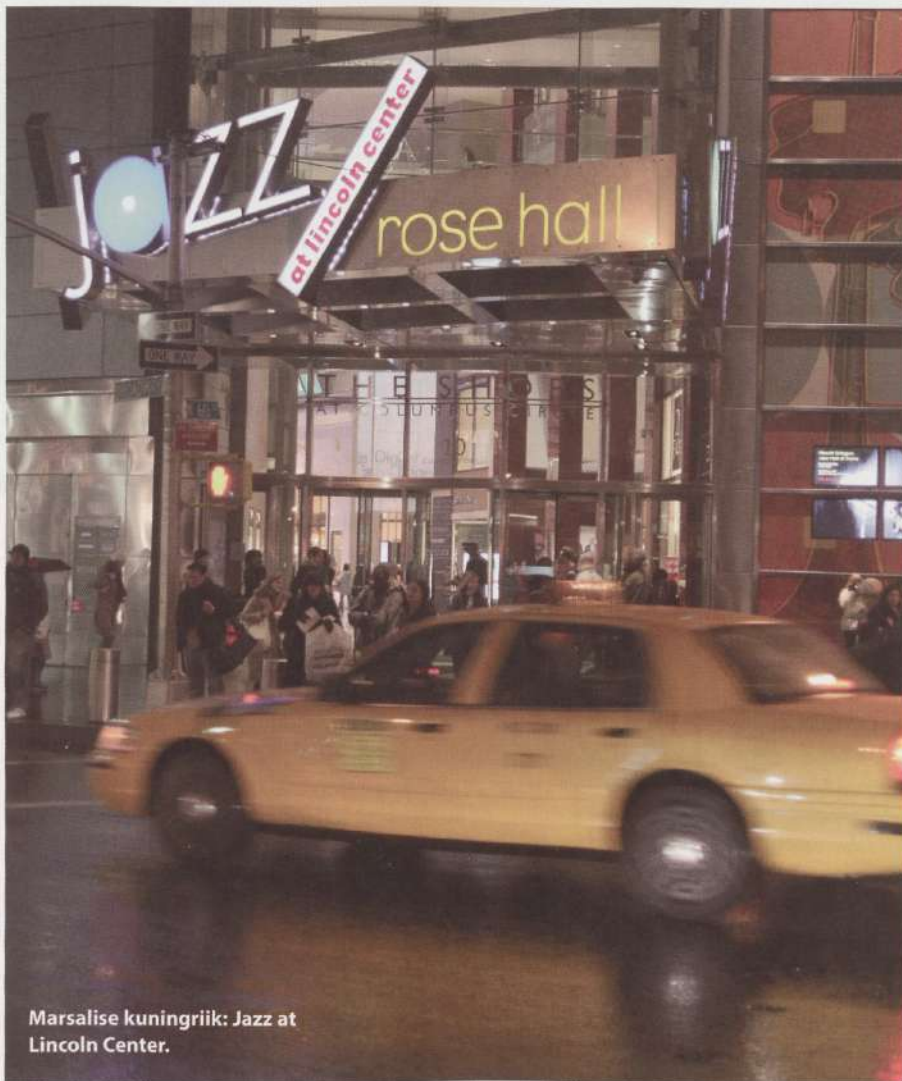
jazziajakirjanik

New York Citys saab igaüks endale lubada luksust panna kokku sobiva kava ning eelarvega värvikas jazzifestival. Mitmekesise valiku poolest on NYC maailma jazzipealinn, räägitagu mida tahes.

Ühel jaanuari hilisõhtul istusin jahedas ja publikuvaeses jazziklubis Smalls. Bänd kõlas väsinult ja improvisatsioonid ammu kuulduna. Mitte nii nagu Smallsis tavaliselt. Olin just lahkumas mõneminutilise jalutuskäigu kaugusele Cornelia Street Cafesse noori laululoojaid kuulama, kui klubisse astusid neli reibast kaasmaalast, kes olid linna mõneks päevaks puhkama tulnud, ja palusid head jazziklubi soovitada. Kuid selleks, et ühte paika teise ees kiita, on elavat muusikat liiga palju. Veeta jazziohtu New Yorgis on sama hea, kui keerutada Rubiku kuubikut, mille iga klots on ise värv ja iial ei tea, mida uus kombinatsioon toob. Virvarris kuluvad marjaks newyorklaste soovitusel. Eelista pigem tundmatumat, väiksemat, odavamalt ja lihtsamalt. Hinda oma jõuvarusid kaasa elada ja vastu võtta. Kolmas soovitus on: räägi kohalikega!

A-train ja Harlem, Village Vanguard ja Lenox Lounge, John Zorn ja Wynton Marsalis on märksõnad, mis toimivad ka põhjalikku tausta teadmata. Käibefraasiks saanud "Big Apple" ehk "Suur Õun" on samuti sündinud jazzmuusikute kõnepruugis. New Yorgi vanemad klubid võiksid rääkida lugusid Billie Holiday, Miles Davise või John Coltrane'i elu kõige hämaramatest soppidest. Metroopeatused West 4th Street, Christopher Street ning Sheridan Square viivad otse Village'isse, kus on lähestikku suur hulk jazziklubisid.

Central Parki ääres, Time Warneri moodsas hiigelhoones, valitsevad mitme saaliga Jazz at Lincoln Centre ja Dizzy's Club Coca-Cola. See on mastaapide ja investeeringute poolest maailma võimsaim jazzikeskus, mida kohalikud kutsuvad kas uhkuse või kibedusega Wynton Marsalise kuningriigiks. Diagonaalis üle Central Parki asuvas Harlemis on seevastu tagasihoidlik, peaaegu vaid missioonitundest tegutsev Jazz Museum of Harlem, mis pakub lisaks jazziajaloolisele

Marsalise kuningriik: Jazz at Lincoln Center.

infole tasuta kontserte, loenguid ja kohtumisi jazzilegendidega, eestvedajateks saksofonist Loren Schoenberg ning bassist Christian McBride.

1935. aastal asutatud Village Vanguardi praegune omanik, kaheksakümnendates eluaastates Lorraine Gordon on legend, keda tema käreduuse pärast nii peljatakse kui ka austatakse ning kes veetvat tänini enamiku ajast oma abikaasa loodud klubis. Alati liikvel on ka särav ja armastusväärne Sue Mingus, kes hoiab elus oma abikaasa, le-

gendaarse kontrabassisti Charles Minguse muusikapärantid ning innustab igal teisipäeval klubis Iridium The Mingus Legacy Bändi, mille mänedžer ta on.

Jazzigiidide Paul Blairi või Gordon Polatnicku ekskursioonid tõestavad, et New York on sedavõrd jazzirütmidest läbi imibunud, et linna on raske muu nurga alt vaadata. Nende fanaatiliste jazzipatriootide mahlakaid, detailirikkaid kirjeldusi võib kuulata tundide kaupa. Hiidlinn on täis uskumatuid lugusid. Siin on veel inimesi, kes

mäletavad 1940ndaid ja meenutavad vanu aegu meeleldi. Tasub vaid küsida.

Nädalavahetusel saab jazzituuri alustada juba lõuna ajal, valides einestamiseks mõne klubi, kus pakutakse rikkalikku *jazz-brunch'i*. Selliseid kohti on igas Manhattani piirkonnas. Lisaks *buffet'* -einele mängib taustaks koosseis, mida naudiksid tõenäoliselt meeleldi ka kontserdil.

Järgmine pärastlõunane peatus võiks olla jazzikirik St. Peter's Church – avar, amfiteatriladne, hele ja moodne, iga tulijat rõõmsalt tervitav. Kui veab, kohtab habetunud, särasilmset pastor Lindi, kes pühendas end juba 1960ndatel sellele kirikule ja muusikuile. Pühapäeviti kell 17.30 on seal viimase poole sajandi vältel peetud jazz-vespreid ning vahetevahel järgnevad sellele tasuta kontserdid. Tõsi küll, vaid parimaga harjunud kuulaja jaoks võib esinejaskond jääda "hea" kategooriasse, ent selgi juhul on kirikus mõnus hetkeks jalga puhata ja miljonlinna tõttamise eest varjuda. Ehkki jazzi mängitakse paljudes kirikutes, on St. Peter's tuntud kui jazzmuusikuid teeniv pühakoda, kust on viimsele teekonnale saadetud üle viiesaja muusiku. Kui muusik on raskesti haige või probleemide puntras, on pastorid vajadusel toeks. Sattusin sinna Dewey Redmani mälestuskontserdile, kus temast rääkis ja tema auks musitseeris jazzi koorekiht, teiste seas Pat Metheny, Charlie Haden, Geri Allen, Jack DeJohnette ja Roy Haynes. Näidati elurõõmsat dok-filmi Redmanist, lähedased meenutasid toredaid lugusid. Enamiku publikustki moodustasid muusikud. Matustest ja mälestuskontsertidest ongi saanud jazzikogukonna ainsad kohtumisaegad, tõesed kiirustava aja märki paljud pillimehed.

Olgu nädalapäev milline tahes, klubiringi võivad vaevata mahtuda legendaarne The Vanguard Jazz Orchestra, eksperimenteerimisaltid William Parker ja Joe McPhee, jazziklassik Kenny Barron või hoopis sensuaalne tšiiili lauljatar Claudia Acuña. Ja et linnas, mis tõesti ei maga, on endalgi patt magada, siis miks mitte jääda varavalgeni vaid mõnikümmend inimest mahutavasse kitsukesse Zinc Bari, mis on üks vähesi paiku lisaks klubidele St. Nick's Pub ja Cleopatra's Needle, kus veel jämmitakse. Traditsioonilise jazz ringkondades vahest kõige väsimatuma jämmijana tuntud Roy Hargrove armastab esmaspäeva öösiti kaastelglastega ohjeldamatult trompetit täristada just Zincis. Uskuge või mitte, varavalgeni ja raugematu fanaatilise paueriga. Soojal esmaspäeva varahommikul veidi pärast

Ja ongi kogu klubi: Jazz Gallery.

FOTOD MADLI-LIIS PARTS

kella nelja lahkudes jätsin Zinc maha vaimumstunud, veinist-õllest veidi üleemeeliku publiku ja kümned pillimehed, kelle hasart varjutas võimalikud väsimuse alged.

Esimeseks kokkupuuteks New Yorgi jazzieluga võib valida ka koduse Jazz Gallery, paljude muusikute lemmikkoha, mis on keskendunud noorte muusikutele esinemisvõimaluste pakkumisele, eriliste projektidele ning õpitubadele. Erinevalt enamikust kohtadest pole seal sundust midagi osta. Juba kolmandat aastat korraldab seal töötube saksofonist Steve Coleman, kes viib kohalviibijad oma põnevasse muusika-universumisse. Colemani *workshop'*is tuleb valmis olla ka vokaalimprovisatsiooniks, millest võtavad muusikalisest taustast sõltumata osa kõik. Nii võid sa olla üks paarikümnest unikaalsest häälest, mis improviseerivad tuntud meloodia teemal koos Coleman ja teiste jazzmuusikutega. Vaja on vaid avatud meelt ja oskust sellest ootamatust hetkest röömu tunda.

Avades ühe kolmest tasuta kohalikust jazziväljaandest (All About Jazz, Jazz Improv või Hot House), avaneb mahukas *à la carte* "menüü" klubidest ja esinejatest. Hea info leiab ka väljaannetest Village Voice või Time Out New York. Kui stilistilised eelistused selged, on vaid tarvis aimu saada, millised rohkem traditsioonilisele või *latin*-jazzile orienteeritud. Ära muretse, kui sa esinejaid ei tunne. Paikade iseärasusi on valmis selgitama iga kohalik, kes asjaga vähegi kursis, näiteks plaadipoe jazziosakonna müüja või mõne klubi administraator. Valikuid jagub ajaloolistest paikadest moodsate restoranideni, igas neist esinemas maail-

manimed kõrvuti tundmatutega. Mõnest noortegrupist võib saada sinu uus lemmik, võid ka kogeda teada-tuntud hea tegija madalseisu. Sama on klubidega. Eliitklubis võib sattuda asendusliikmetest koosneva prominentse orkestri kiduralt hajevil muusikatuunile, ent mitte midagi ütleva lihtsa kohvikrestorani väike koosseis võib pugeda sügavale hinge. See on loterii, kus suurem osa pileteid siiski võidab.

Kui on plaan võtta New Yorgi jazzime-lust viimast, tasub esimesed viisteist dollarit investeerida Steve Dollari jazziklubide *paper-back*-piiblis "Jazz Guide: New York City". Klubiguruks peetav Dollar on oma best-selleri kaante vahele mahutanud lühikesed mahlakad kirjeldused ja pildid iga paiga kohta. Enamiku paikade fassaadi ei ehi neoontahvlid ega lehvivad lipud. Need on tagasihoidlikud kitsad keldrissekkäigud, mille ümber võid kaua tiirelda, märkamata, et oled juba korduvalt õigest uksest mööda käinud. Üks sellistest on populaarne 55 Bar, kus võib tihti mängimas kuulda Mike Sterni. Teine peidetud aare on metropoli üks romantilisemaid kohti Bar Next Door, kus saab nädalapäevast sõltumata kella kuuest kuni kaheni öösel intiimses küünlavalguses elavat muusikat nautida.

New Yorki sukeldudes näeb ja kogeb rohkem, kui olla avatud ja lasta end veidi ka ootamatustel mõjutada. Vaoshoituse ja distantseerumisega võtad endalt võimalusi.

Korduvalt maailma parimaks jazziväljaandeks valitud All About Jazz peatoimetaja Laurence Donohue-Greene veedab enamiku öhtuid linnas head muusikat püüdes. Ta soovib tunnustada mängijaid helledelt, kui asi tõesti seda väärt: "Kui muusika meeldib, tuleb seda kindlasti esinejale pärast setti öelda. Veel parem, ostke temalt ka plaat, sest siis läheb raha otse muusikule. Kui te ise ei ole muusik, öelge sedagi, sest vahetevahel on jazzmuusikutele tunne, et neid käivad kuulamas vaid teised muusikud ja jazzioopilased ning et jazz on väga kitsa ringi asi. Nii mõnigi kord võib esineja teid kutsuda teed jooma või lõunale. Nad on väga toredad ja sügavad inimesed, aga tagasisidet pole kunagi liiga palju," kinnitab Donohue-Greene.

Newyorklased on heatahtlikult uudishimulikud ning seltsivad. Valmis tuleb olla tavatuteks kohtumisteks. Nii sattusin ühes kõrvalises hiina toidukohas samasse lauda Austraaliast pärit folk-jazzlauljatariga, kes oli just sõlminud plaadilepingu ning kutsus enda kontserdile. Sain toreda elamuse, millest oleksin muidu kindlasti ilma jäänud.

Suur üllatus tabas mind varahommikul kohvisabas, kui tundmatu ontlik noormees alustas laia naeratusena võrtsikas slängis juttu: "Pagan, eile oli ikka karm õhtu, onju? Reggie oli ikka pagana eriline, oli ju? Hull värk, onju?" Pisukese häämingu järel kustutas kõnetaja ise hallid laigud minu mälest. Nagu selgus, viibisime samal *jam session*'il, ainult mina publiku seas peaaegu ühel jalgjal seistes, tema ülerahvastatud, hämaral laval. "Meil on kogu aeg lahe värk seal, kas tead. Tule teinekord ka, onju," on ta viimased sõnad enne, kui kohvitopsidega erinevas suunas Times Square'i inimmassi sukeldume. Süütu küsimus keskõises metroos – "Kas A-rong läks juba ammu?" – viis aga süütava vestluseni pensioniealise õpetajaga, kes oli just tulnud Birdlandist bigbändi kuulamast ning otsustas minuga liituda küllaskäiguks *bebop*'i sünnikohaks peetavasse Minton's Playhouse'i.

Kuna suur osa klubisid mahutab vähem inimesi kui meie Teater NO99 jazzklubi, tasub kohale minna vähemalt pool tundi enne väljakuulutatud algust. Samuti võiks esimese hooga vältida nn turistilõkse, nagu Birdland, Blue Note, Dizzy's Club Coca-Cola ja Village Vanguard, ning alustada väikestest kohtadest, kus sissepääs on tasuta või jääb kümne dollari piirisse. Suurtesse, üle kahekümne dollari maksva sissepääsuga klubidesse jõuab minna ka siis, kui mängureeglid selged, säästab raha ja oskab valida õige hetke. Esmalt tasub meele pidada, et kui pole kirjas teisiti, kehtivad kõik rahaga seotud tingimused vaid ühe seti puhul. Õhtu jooksul võib sama või veidi erineva koosseisuga kavas olla kuni kolm setti. Iga seti järel palutakse kuulajail lahkuda ning need, kes soovivad edasi jääda, peavad kas kohe uuesti maksma või tänaval ukse taga järjekorda võtma, et mõne aja pärast sisenemisprotseduuri korrata. Piletile lisandub tavaliselt nn *drink minimum* või baaris kulutatava raha miinimum – harilikult kohustuslikud paar jooki või 5–15 dollarit. Info joogikohustuse kohta on tavaliselt kirjas ka ajalehes. Ettekandja hoolitseb selle eest, et kohustuslik keelekaste tellitaks, sest see on osa nende tööst ja otsest sissetulekust. Kõikjal eelistatakse sularaha, vahel on see ainus maksevõimalus.

Suuremates kohtades, näiteks Birdlandis ja Blue Note'is, on eraldi tingimused baaris viibimiseks ja lauas istumiseks. Kui olla valmis maksma toidu-joogi katteks ühe inimese kohta ühe seti eest 40–50 dollarit, siis sobib koht lauas lava lähedal. Kokakunsti nautimiseks on linnas siiski tuhandeid pare-

MARJU KASK "Jazzkaare" töötaja

Nuyorican Poets Cafesse sattusin juhuslikult. Ja kümneliikmeline superhea puertoriiko bänd osutus vaid soojenduseks teisele sama suurele ansamblile. Millised soolod, milline pauer! Pealtnäha täiesti juhuslik publik oli läbilõige kohalikest ladinameeriklastest peretütardest vana-paarideni, kes tõusid teise-kolmanda loo ajal püsti ja vihtusid nõnda enastunustavalt ja piireületavalt tantsu, et eurooplastel hakkas heas mõttes päris piinlik.

TANEL RUBEN muusik

Ühte kõige paremat klubi pole olemas, see on selge. On olemas küll kõige kallim ja võib-olla odavaim, aga vaatamata sellele on ka neis klubides kvaliteet igal õhtul erinev. Minu kaheksa aasta tagune elamus klubist Knitting Factory on tänaseks kadunud. Eksperimentaalne jazz tõrjuti sealt välja ja selle paiga fluidum elab edasi The Stone'is. 55 Bar on kindlasti paljude lemmik, ka minu. Rahvusvaheliste staaride kuulamise eest tuleb maksta üllatavalt madalat hinda. Hämmastama panevad aga olmetingimused. Tallinnas võib veel ehk Koplis sellise tasemega kohti leida.

Nimetaksin veel Smallsi ja Zinc Bari; kui raha ei oma tähtsust, siis ka Blue Note'i. Üllatus tuli seekord Brooklynist: Zebulon ja Galapagos. Hind on seal ka soodsam kui silmipimestaval Manhattanil.

maid kohti. Sama kategooria tippklubide hulka kuuluvad ka Jazz Standard, Iridium ja Village Vanguard, kuid seal pole toidu tellimine nõutud.

Väiksemates baarides, näiteks 55 Baris, lastakse seti lõpus tihti ringi käima korjandustops, mille sisu läheb otse muusiku taskusse. Et see võib sellel õhtul olla muusiku ainus sissetulek, siis dikteerivad südame-tunnistus ja võimalused, palju topsi paned.

Kel meele Tallinnas kunagi tegutsenud Valguse baar ja selle esmaspäevased jazz-õhtud, võib juurde mõelda veidi väiksema pinna ja madalamad laed, innustunud publiku ning ettekujutus jazzipealinna jazziklubi õhustikust on käes. Sobralik kilukarbitunne

ja hämarad keldriruumid on siiski ainus, mis Suure Õuna jazziklubisid ühendavad. Igal paigal on oma iseloom. Ja kõik õhtud ja päigad pole sugugi ülerahvastatud.

Vabaimprovisatsioonilise jazz keskuseks on kujunenud John Zorni loodud The Stone, mis keskendub (nagu ka Jazz Gallery) muusikale, mitte jookidele-söökidele. Seal on sagedased külalised hetkel New Yorgi üheks ärksamaks jazzmuusikuks peetav pianist Vijai Iyer, saksofonist Steve Coleman ja pianist Uri Caine. Lihtsad toolid, valgeks lubjatud tellissein paari fotoga, klaver ja trummikomplekt on ainsad, mis annavad märku sellest, et tegu pole laorumiga. The Stone on kõige kindlam valik piirideta muusikaelamusteks, kinnitavad kohalikud muusikud üksmeelselt. The Stone'ile seekundeerib sarnase suunitlusega Tonic. Vähemalt kolme saaliga ning Rock Cafe ja Von Krahli teatri hübriidi meenutav kunagine avangardjazzi lipulaev The Knitting Factory on pärast omanike ringi muutust tagaplaanile jäänud, kuid pärleid võib leida nendegi kavast. Kui avangardi liin on südamelähedane, piisab just nende kolme klubi kava jälgimisest. Lisaks tasub tähele panna kõike, mida toimetavad Vision Festivali korraldajad, kontrabassist William Parker ja tema tantsijannast abikaasa Patricia Nicholson Parker. Nende peakorter asub Clemente Soto Velez Centeris, mis on hiigelsuur ateljeede, prooviruumide ja saalidega kultuurikeskus all-Manhattanil.

Kui avangard jääb askeetlike urbanistlike seinte vahele, siis Harlemi klubid pakuvad rõkkavat värvikust. Bill's Place (kus väidetavalt avastati Billie Holiday), Lenox Lounge, Minton's Playhouse ja St. Nick's Pub on kohad, millest vähemalt üks võiks reisiplaani mahtuda, sest südamest tulev ehe traditsiooniline jazz ja pidulikult riides ning häälekalt laval toimuvale kaasa elav Harlemi publik väärrib kogemist. Ettekandjagi tundub soojemalt naeratavat ning teenindus mõjub isiklikumalt kui mõneski täispakitud alllinna paigas. *Latin*-jazzi koorekiht koguneb Nuyorican Poets Cafesse, mis on lõõkrivirtuosi ja kohaliku *latin*-jazzi kogukonna ühe väljapaistvama esindaja Wilson "Chemo" Cornieli sõnul linna kõige nõudlikuma ja otsekohe sama publikuga esinemispaik.

New Yorgi jazziklubides saavad sigarettisuitsu põlgajad end alati vabalt tunda, sest ruumides ei suitsetata. Inimesed tunnevad rõõmu muusikast ja üksteisest, märkamata seda, et terve õhtu peab jopet kaenla all hoidma või teiste vahel baariletile nõjatuma.

Meie inimesed

Eesti Kooriühingu aastapremiatest ja nende saajatest

KAIE TANNER

koorijuht, Kooriühingu vastutav sekretär

Novembris on aasta peaaegu läbi, järelikult võib tibusid tasapisi lugema hakata. Kooriühingut on kogu Eesti ja tema koorimuusika kohta ainult üks, seega tuleb lugemiseks abi otsida.

Juba neljandat aastat saadan abipalve suurde meililisti, kus kirjas koorijuhid, koorivanemad, muusikaõpetajad, maakondade kultuuritegelased ning mõned muidu muusikahuvilised. Kirja sisu on üsna ühesugune: märgake tublit koori, puhkpilliorkestrit, dirigenti, koorivanemat, korraldajat või oma toetajat! Pange tema teod ja saavutused kirja (vabas vormis) ning saatke ära ehk siis esitage ta mõne aastapremia saamiseks.

Vastuseid tuleb alati palju, seekord sai kokku 82 kandidaati. Seejuures oli

saatjate hulgas nii koore, orkestreid, dirigente, koorilauljaid kui lapsevanemaid; ühiskondlikke organisatsioone, maa- ja linnavalitsusi, asutusi, koole ja kultuuriametnikke.

Õnneks ei tule avaldust esitada mingil õudametlikul blanketil, muidu kaotaks taotlusvoor ilmselt suure osa oma värvikusest. Kunagi 2001. aastal sai Tuule Kann Kultuurkapitali aastapremia tuulekanniks olemise eest ja see oli ütlemlata positiivne näide. Kui muusikas jagatakse preemiaid blanketi alusel, "kauaaegse kohusetruu töö eest ja seoses n-kümnenda juubeliga", taanduks muusika sellise protseduuri jalust ilmselt kiiresti. Praegu on lapsevanemal täiesti võimalik saata Kooriühingusse nimistu oma lapse muusikaõpetaja tegemistest, lisades juurde, et õpetajal on vahvalt säravad silmad ja ta viitsib rüblikutega nädalavahetusel ka laagrisse minna.

Seekord laekunud preemiakandidaatide hulgas oli:

- mitu tippkontsertide, plaadistuste ja konkursivõitudega silma paistnud kontsertkoori
- mitu oma maakonnas kohalikku kultuurielu vedavat maakoori
- poistekoor, kes lisaks kontsertidele ja konkurssidele tegi 2006. aasta igal kuul kaasa ühes kuni viies Rahvusoperi etenduses
- meeskoor, kes konkurentsisis popbändidega võitis Eesti Muusika Karika
- noortekoor, kes andis välja Eesti esimese koorimuusikaga duubel CD/DVD-plaadi
- dirigent, kes juhatab nelja koori, annab koolis laulutunde, tegi koorimeistritööna suvemuusikali ning viis kõige hõivatuma mentorkoolitajana läbi 22 koolitust aasta jooksul. Ahjaa, ta kasvatab sealjuures kolme last ja ootab neljandat.
- 68 dirigenti, kes said oma kooridega konkurssidel auhinnalisi kohti, nende hulgas õige mitu vaprat, kes tegid selle saavutuse ära koolikooriga, kõigi oma aktustekoolipidude kõrvalt
- kõrgkool, mille tiiva all on üheksa

taidluskollektiivi ning need on enamasti nii kõrgel tasemel, et sõna "taidlus" nende kohta kasutada ei tahakski

- erafirma, mis on koorilaulu toetamiseks sõlminud viieaastase püsilepingu
- organisatorid, kes oma keskmiselt üheksateistkümneme ametiga hunt Kriimsilmale iga kell ära teevad

Ja nii edasi. Kokku 82, kelle hulgast Kooriühingu muusikanõukogu valis 70 aastaraamatusse kirja läinud nominenti. Kõik niisugused, kes Chalice'i sõnu kasutades "elavad, mitte aint ei võta ruumi".

*

Aasta kooriks (kontsertkoori kategoorias) valitud **Miina Härma Gümnaasiumi segakoor** (dirigent **Kadri Leppoja**) on Eesti suurim segakoor (ligi 100 lauljat) ning ühtlasi üks tihedama kontserdikalendri ja kõrgema tasemega kontsertkoore. Kuidas Kadri Leppoja seda teeb, seda ei tea keegi; igatahes tundub McGyver tema kõrval ikka üsna saamatu tegelasena. MHG koor andis möödunud aastal aukartust ärataval hulgal kontserte nii Eestis kui Saksamaal, kogus heategevuskontserdiga kooli tarvis üle 40 000 krooni ning kutsus külalisdirigendiks Tõnu Kaljuste ja kandis ette Beethoveni Missa C-duur. Lisaks veel mõned väiksemad suurvormid. Seesama Beethoveni Missa C-duur ettekanne MHG 100. aastapäeval Tõnu Kaljuste juhatusel sai ka **Aasta teo** tiitli.

*

Rapla Riinimanda Kooristuudio koorid (dirigent **Urve Uusberg**) said **Aasta koori tiitli kohaliku kultuurielu mõjutaja kategoorias**, mis muide ei tähenda, et nende kontserdikalender kuidagi vähem tihe oleks. Mitte-Riinimanda noortekoor on möödunud aastal saanud preemiaid kolmel konkursil, käinud koorifestivalil Saksamaal ning andnud kontserte paljudes Eestimaa paikades. Peale selle on nad oma maakonnas algatanud lilleaia advendikontsertide ning noortekooride kirikukontsertide traditsiooni, pannud öla alla Rapla Kirikumuusika festivalile ning lalunud vanadekodudes ja lastekodudes.

Dirigent Kadri Leppoja ja Miina Härma nimelise Gümnaasiumi segakoor.

FOTO SCANPIX

*

Aasta dirigent Raul Talmar juhatab kolme tublit kontsertkoori: segakoori Noorus, neidudekoori Leelo ja TTÜ Akadeemilist Naiskoori, mis käisid 2006. aastal kontserdireisidel Eestis ja Venemaal, tegid kaasa laulupidudel, laulupäevadel ja ühiskontsertidel. Noorus sai lisaks veel Eesti segakooride konkursil II koha, kandis ette Händeli "Messiase" ning tegi kaks kontserttuuri: "Unustatud lavad" (Peipsi ääre laululavadel ja rahvamajades) ning "Lapsemeelsed jõulud" (Eestimaa kirikutes). Viimasest valmis ka CD. Aga veel on Raul Rapla Kultuurikeskuse direktor, kirjastuse Talmar ja Põhi tegevjuht (annab välja õpikuid ja laulikuid) ja Eesti Segakooride Liidu esimees. Tema õöpäevad on ilmselt rohkem kui kakskümmend neli tundi.

*

Aasta dirigenti-muusikaõpetajat Thea Paluoja teavad ilmselt paljud Proov 583 lauljana. Praegu aga õpetab ta lapsi laulma ning teeb sedagi väga hästi. Tema Rapla Laulustuudios õpib üle saja noore laulja ning tegutseb kolm koori, lisaks vokaalansamblid ja solistid. Peale selle juhatab Thea Märjamaa segakoori Rello ja Raplamaa Noorte Meeskoori (koos Andres Lembaga), mis mõlemad möödunud

aastal konkurssidel auhinnalise koha said. Stuudio tütarlastekoor tõi lisaks II koha rahvusvaheliselt habaneerade konkursilt Hispaanias, kusjuures Thea tegi ühest etteantud habaneerast ise seade (ja võitis sellega kõiki hispaanlastest osavõtjaid).

*

Aasta puhkpilliorkestriks valitud **Tallinna Muusikakeskkooli Puhkpillisümfooni** (dirigent Aavo Ots) andsid möödunud aastal kontserte nii Tallinnas, Tartus kui ka Austrias ning osalesid üliõpilaste laulupeol Gaudeamus saateorkestrina. Õieti mahub ühe nime alla kaks orkestrit, sest vask- ja löökpillimängijatest koosnev TMKK Brass esineb ka iseseisvalt. Just TMKK Brass võitis mulluse Eesti Puhkpilliorkestrite Turniiri. Nii ei ole ka ime, et **Aasta orkestridirigendiks** valiti just **Aavo Ots** – ainus inimene, kes on saanud selle tiitli teist korda. Midagi pole teha, tema töö äratav aukartust: ta juhatab TMKK Puhkpillisümfooni, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia puhkpilliorkestrit, Eesti Noorte Brassi ja Lõuna-Eesti Noorte Puhkpilliorkestrit, õpetab trompetit Muusika- ja Teatriakadeemias, Tallinna Muusikakeskkoolis, Viimsi Muusikakoolis ja omanimelises muusikastuudios, organiseerib EMTA rahvusvahelisi trompetipäevi, noorte

trompeti suveakadeemiat ning koolitusi. 2006. aastal oli ta ka Gaudeamus orkestrite kunstiline juht ja peadirigent. Jajaa, see on tegelikult ka ühe mehe ühe aasta töö.

*

Aasta noor dirigent Hando Põldmäe tegi samuti ajalugu – ta on esimene orkestridirigent, kes selle tiitli saanud. Varasemad on kõik koorijuhid. Hando juhatab Vabariiklikku Orkestrijuhtide Puhkpilliorkestrit (VOP), Tallinna G. Otsa nimelise Muusikakooli puhkpilliorkestrit, Harjumaa Noorte Keelpilliorkestrit ja Tallinna G. Otsa nimelise Muusikakooli sümfooniorkestrit. Möödunud aastal oli ta Harjumaa laulupeo keelpilliorkestrite üldjuht, 2007. aasta Soome-Eesti laulupeol on ta Eesti-poolne puhkpilliorkestrite üldjuht ning on valitud ka 2009. aasta üldlaulupeo orkestrite üldjuhi assistendiks. Kolmekümne viie aastase mehe kohta on seda rohkem kui küll.

*

Aasta toetaja IS Music Team on pannud öla alla puhkpillikonkurssidele ja aidanud koore ning muusikakoole. Teine Aasta toetaja, **Tallinna Tehnikaülikool** peab oma tiiva all ülal kuut koori, puhkpilliorkestrit, rahvatantsuansamblit Kuljus ja tudengiteatrit T-teater. Pool TTÜ kooridest on Eesti

Kooriühingu esimehe Aarne Saluveeri kõnest aastakontserdil

Vaadates tagasi 2006. aastale, on ilmselge, et eesti koorimuusikas on toimunud palju positiivset. Kasutades kuulsate koorijuhtide nimesid, võib kindlalt väita, et on palju LAULdud ja ARENG on toimunud.

MIS OLI, MIS OOTAB EES

Eelmisel aastakontserdil viitasin uue ärkamisaja tunnustele, aimus osutus tõeks ja andis tunda sügisestel presidendivalimistel. Koorimuusika kõlas mõlemal pool Estoniat. Loodan, et hoolimata igapäevaelu korraldamise poliitilistest erimeelsustest suudab hetkel üpriski lõhestunud ühiskond põhiväärtustele mõeldes ühtsena laulukaare alla koguneda. Erimeelsetena on meid kerge võita.

Täna ei saa me öelda, et Eestis pole lauljaid või et puudub huvi koorilaulu vastu. 1. juulil 2007 toimuvale X noorte laulupeole "Ilmapuu" on registreerunud rekordarv osavõtjaid ja seda olukorras, kus laste arv ühiskonnas hüppeliselt ei tõuse, vaid langeb.

Hea algus. Aga et need lapsed ka nelja aasta pärast laulaksid, on vaja metoodiliselt järjekindlat tegutsemist kõigis Eesti koolides.

UUSI KOORE TEKIB

Peaksime jätkama pingutusi uue arenguvõimelise noorte koori-

juhtide põlvkonna peale kasvamiseks – need on muutused, mis ei teki üleöö. Kui suvise laulupeo järgses koorimuusikavaimustuses suudetakse tõmmata keskastme muusikaõppeasutustesse ca 20 noort, neid innustada ja õpetada, siis nelja aasta pärast on nad võimelised asuma õppima EMTAsse (veel järgmised viis aastat), saades esimesi töökogemusi abidirigentide-koormeistrina. Nagu näete, on tsükli minimaalne pikkus üheksa aastat. Ning noorte otsimist tuleb alustada juba täna siin saalis.

Et see teostuks, peame kõigist probleemidest hoolimata lõpetama ka müüdi koorijuhist kui ühiskonna luuserist, kellel ei jätku midagi eluks vajalikku. Õelgem ausalt, et meie elu on huvitavam kui paljudel kõrgemapalgalistel.

KÕIK POLE NII ROOSILINE, kui vahel proove vehkides tundub

Kui vaatame kontserdi kavaks oleva Eesti Kooriühingu Aastaraamatu lehekülgedele, leiame sealt aukartust äratavalt pika ja sisuka loendi 2006. aastal toimunud. Kui võtame arvesse seda teostanud inimeste ja kulutatud raha hulka, tekib tahtmine väita, et tegemist on peaaegu finantskangelasteoga. Meid ootab ees kriis, kui ei tehta suuri jõupingutusi koorijuhtide tasustamisel.

Saavutasime viimastel aastatel kooriliikumise arengus mõningat

Aasta dirigent Raul Talmar Nooruse kooriga.

FOTO SEGAKOORI NOORUS ARHIIVIST

tugevamate kontsertkooride hulgas, nais- ja meeskoor on ühtlasi oma liigi Eesti suurimad koorid.

*

Aasta korraldaja, Meestelaulu Seltsi esimees Jaan Ots veab juba aastaid Eesti mees- ja poistekooride liikumist. Tema algatusel

on loodud maakondlikud poistekoorid ja noorte meeskoorid, tema eestvõttel maksab Meestelaulu Selts noortele mees- või poistekooride dirigentidele stipendiumi. Möödunud aastal korraldas ta Eestis esimese Põhja-Baltimaade meeskooride festivali, poistekooride ja noorte meeskooride konkursi Tartus (osales 34 koori) ning produtseeris kaks CD-d: "Alo Ritsingu koorilaulud" ja "Juhatab Ants Üleoja". Peale selle on ta korraldanud veel hulga vähem mastaapseid kontserte ning remontinud seltsi uued ruumid. Teine tiitlisaja **Margus Arak** on kauaaegne Tartu Akadeemilise Meeskoori president. Lisaks oma koori tegemistele on ta aidanud vedada Lõuna-Eesti meestelaulu päevi ning ka Meestelaulu Seltsi tegevust, olles seltsi aseesimees.

Need on meie inimesed, ilma kelleta koorimuusika hakkama ei saa. Aga nad on ainult mõnesteist sadadest ja tuhandetest. Laulukaare alla on meid vaja mitukümmend tuhat, muidu tuleb pidu varsti ära jätta. Aga igal aastal otsime ja tunnustame väikest osa neist.

edu – rakendus mentorite programm ja panime aluse noortekooride toetusprogrammidele, mis pidi plaanitult saavutama täisvõimsuse aastal 2008. Nii võiksime 2009. aasta üldlaulupeole minna vastu oma rahvuskultuuri realselt väärtustava riigina ja Euroopa kultuuripealinnaks pürgimine ei meenutaks banaanivabariigi pürgimust Parnassile.

Kahjuks on plaanitud 23 miljonist käesoleva aasta eelarvesse jõudnud napp 15. Inflatsioon kergitab kinnisvaraturul astronoomiliselt hindu, koorijuhi korterilaenu peab vist küll kinni maksma neljas põlv, ostujõud väheneb ja kulutused toidukorvile suurenevad. Siin saalis ja üle kogu Eesti harjutavad koorid ei soovi kindlasti kuulda ettekäändeid, vaid selgeid samme olukorra normaliseerimiseks ja püstitatud eesmärgi saavutamiseks.

Kui kunagi peaks taas vaja minema laulvat revolutsiooni ja selle tegijaid napib, siis on vist hilja otsida poliitikute ja nõunike nimesid ja telefone, et lisaressursse küsida.

LÕPETUSEKS

tahaksin öelda, et nii nagu 2006. aasta, on ka 2007. aasta erakordselt sündmusterikas:

- alles äsja toimus siin saalis Ester Mägi 85. sünnipäevale pühendatud kontsert, kus eesti parimad amatöörkoorid samal laval professionaalsete kollektiividega kõrvuti eredalt särasid

- kohe on tulemas II isamaaliste laulude konkursi lõppkontsert
- II rahvusvahelisel Tartu noortekooride festivalil kuulete Maailma Kooriolümpia mitmekordset võitjat, kammerkoori Kamer

- rahvusvaheline koorifestival "Tallinn 2007" toob meie tippkoore vägagi eksootilistest paikadest, kus koorimuusika tase on kõrge

- 1. juulil ootab meid X noorte laulupidu "Ilmapuu"

Kooriühing on sel aastal just laulupeo ajaks organiseerinud mitmeid rahvusvahelisi projekte, et kõigil kooridel ja dirigentidel oleks võimalik saada uusi kontakte ning avardada eesti muusika kandepinda. Euroopa Noortekooride Föderatsiooni "Europa Cantat" laulunädala teistkordne toimumine Tartus ning osalevate kooride kaasamine laulupeol kinnitab Eesti Kooriühingu usaldusväarsust, uus samm edasi on aga Rahvusvahelise Koorimuusika Föderatsiooni IFCM konverentsi "Voices of Origin" toimumine Tallinnas 1.–5. juulini. Rahvusvaheline huvi ürituse vastu on suur, kutsun siinkohal ka eesti muusikuid selles osalema.

PALJU ON VEEL TEHA

- Meil puudub täielik eesti koorimuusika antoloogia.
- Hulk Cyrillus Kreegi käsikirju vajaks välja andmist ja maailmale tutvustamist.
- Oratooriumikoori jutt kerkis korra, aga pole vist nende valimiste teema? Milliste siis?

Palju inimesi, palju tödesid.

Hea oleks, kui Koorimuusika kõneleks Estonia sees ja igal küljel samas keeles.

Mis on muusikas kõige tähtsam?

Vastavad Eesti Kultuurkapitali poolt pärjatud muusikud

27. jaanuaril anti Eesti Draamateatris üle Eesti Kultuurkapitali aastapreemiad möödunud kultuuriaasta tipptegijatele. Teiste kõrval tõsteti püünele ka väljapaistvamad helikunstnikud, kelle hulgas oli tänava rõõmustavalt palju päris noori muusikuid.

Kultuuritegelaste hindamatu väärtusega töö sai preemiade näol sümboolse väärtuse: 100 000 krooni suuruseid aastapreemiaid anti välja kaheksa, helikunsti valdkonnas pälvis selle Eesti Riiklik Sümfooniaorkester; sihtkapitalide preemiad jäid vahemikku 20 000–80 000 krooni.

Koos õnnesoovidega uuris ajakiri Muusika vastsetelt laureaatidelt, mis on nende arvates muusikas kõige tähtsam. Ühtki vale vastust ei laekunud ja ükski vastus ei kordunud – iga õige muusik laulab oma laulu. Mõned laulud sobivad kokku ka...

ERSO sai aastapremia kandva rolli eest Eesti muusikaelus.

Orkestri direktor **Andres Siitan**:

“Muusika peab kuulajat puudutama, talle midagi ütleva, viima kuulaja uue kogemuseni või millegi uue tunnetamiseni. Ma arvan, et meelelahutusliku ja “süvamuusika” vahel on olemuslik vahe, kuigi see piir on äärmiselt hägune ja raskesti tõmmatav. Meelelahutus puudutab kuulajat pindmiselt, tekitab elamusi ja emotsioone, millega ollakse harjunud, mida oodatakse. “Süvamuusika” aga (ükskõik kui kohmakas see termin ka ei tundu) peaks jõudma natuke kaugemale, just nimelt sügavamale inimese emotsioonide ja mõttemaailma. ERSO tegevuses on need kaks poolust mõlemad olemas, aga see teine on olulisemal kohal.”

Helilooja **Sven Grünberg** sai preemia uute suundade avamise eest Eesti muusikaelus:

“Tähtsaim on kvaliteet, nii sisus kui ka vormis. Laiemas mõttes võib ju kõiki helisid ja helikeskkondi võtta kui muusikat, kuid kunstilise elamuse saab inimene üldjuhul siiski vaid n-ö kvaliteetloomingust. Milles see kvaliteet seisneb, on muidugi väga raske sõnades väljendada. Kui siiski üritada... On vaja heliloojat, kes on õppinud “õhus olevaid võnkeid” teistele arusaadavasse vormi valama. Ja helilooja on seda parem, mida

ERSO: just nende muusikute õul on kandev roll Eesti muusikaelus.

peenemaid võnkeid ta suudab muusikaks vormida, sest midagi uut luua pole võimalik.”

Muusikateadlane **Kaja Irjas** sai preemia Eesti Muusika Infokeskuse tulemusliku juhtimise eest:

“Muusikas on väga oluline mõte või tunne, mis hoiab helisid koos. Kõige tähtsam on aga, et see mõte või tunne kuulajat liigutaks, tekitaks ta tundemaailmas pisukese värina.”

Dirigent **Risto Joost** sai preemia Eesti heliloojate autorikontsertide ettevalmistamise ja juhatamise eest:

“Kuna muusikal on väga suur võim inimeste tundemaailma üle, siis on minu arvates kõige tähtsam ülesanne see hetkeline kogemus võimalikult eredaks ja meelde jäävaks muuta, et tekiks vajadus seda uuesti kogeda. On ju helide keel üks kõige võimsamaid keeli, mis meil argielu tegemiste vahel tuju tõstab ja meile inspiratsiooni annab.”

Sopran **Kädy Plaas** sai preemia eduka ja kõrgetasemelise kontserttegevuse eest:

“Interpreedina leian, et muusikas peaks kõige tähtsam olema tõelisus. Masinlikult perfektne esitus võib kõita maksimaalselt kümme-viisteist minutit, aga kui selles

puudub sisu, siis on ta ennast selle lühikese ajaga ka ammendanud. Ilu, ilma midagi väljendmata, ei oma mingit tähendust.

Tõelisus peitub emotsioonides, igale inimesele ainuomases sisemaailmas. Interpreedi roll on väljendada seda esitatava teose kaudu. Ja seda kõike ilma igasuguse paatose ja maneerlikkusetä.”

Viilipedagoog **Tiiu Peäske** sai preemia silmapaistvate tulemuste eest noorte viiuldajate koolitamisel:

“Muusikas on tähtsaim muusika jumalikkus – lõputud emotsionaalse osasaamise võimalused loojale, esitajale, kuulajale.”

Helilooja ja pedagoog **Kustas Kikerpuu** sai preemia aastatepikkuse viljaka tegevuse ning sisuka jazzharmoonia õpiku eest:

“Tunded. Meeleolu.

Muusika on ainuke kunst, mis on võimeline tekitama igasuguseid tundeid igas inimeses.”

Pianist **Kalle Randalu** sai preemia aktiivse kontserttegevuse eest:

“Kui me räägime muusikast, siis kõneleme materiat, mida me tegelikult ei tunne. Võime rääkida, et see on poognatõmme, heli tekitamine; üks heli, millele järgneb teine. Kuid seda, mis nende kahe heli vahel

juhtub, me ikkagi ei tea. Ja jumal tänatud, et ei tea! Kui see oleks selge ning paigas, poleks tegemist sfääriga, mis uurib inimeseks olemise saladust.” (Intervjuust ajakirjas Muusika 2006, nr 10)

*
Dirigent **Jaan-Eik Tulve** sai preemia tulemusrikka töö eest ansambliga Vox Clamantis:

“Minu jaoks on muusikas kõige olulisem ausus ning suutlikkus seda täie veendumusega edasi anda. Võrdleksin seda lapseliku siiruse ja usaldusega, kuhu vaid väga vähesed täiskasvanud tagasi oskavad pöörduda.”

*
Heliloojad **Timo Steiner** ja **Ülo Krigul** said preemia festivali “Eesti muusika päevad” korraldamise ja eesti nüüdismuusika propageerimise eest:

T. S.: “Kõigeväelise eesmärgiks on sellega mängurõõm!”

Ü. K.: “Tegelikult on kõige tähtsam võimalus kuulata seda, mis jääb kõlrama siis, kui midagi enam otseselt kuulda ei ole. Võimalus näha helikardina taga avanevast aknast sisse. See eeldab muidugi oskust ja

tahtmist helisid kuulatada...”

Tegusamaid koorijuhte premeeriti rahvakultuuri sihtkapitalist

Ants Üleoja sai preemia sisuka töö ja segakooriliikumist suunava tegevuse eest:

“Koorijuhina pean lugu sellisest muusikast, kus on konkreetne selge meloodiline joonis ja mitte liiga dissoneerivad harmooniad. Võib-olla on see üheks külgne lähemine, aga mulle tundub, et meie koorid on läbi aegade laulnud heakõlalist muusikat ning meie koorikultuur püsib sellel. Tänapäeval lauldakse meeletult keerukat muusikat – olen vahel mõelnud, kas ja mida see kuulajale pakub, kas sellest saadakse loodetud elamust.”

*
Rahvuskooper Estonia poistekoor sai preemia aktiivse kontserttegevuse ja kõrgete kunstiliste saavutuste eest:

“Enne kui algab muusika, peaks olema vaikus, ja seda tuleb osata kuulata...”

*
Raul Talmar sai preemia TTÜ Akadeemilise Naiskoori ja neidudekoori Leelo arendamise eest:

“Oluline muusikas on tema võime panna meid kaasa resoneerima (helisema, mõtlema, tundma). Mida rohkem me muusikat tunneme, seda enam kõlakodasid meis avaneb, ehkki kõik neist ei pruugi avaneda kergelt.”

*
Andrus Siimon sai preemia Virumaa Noorte Meeskoori arendamise eest:

“Et muusika tuleks südamest ja puudutaks meie hinge!”

*
Peeter Perens sai preemia mitmekülgse kontserttegevuse eest TTÜ Akadeemilise Meeskooriga:

“Kõige tähtsam on see, et inimesed muusikast rõõmu tunneksid.”

*
Aivar Leštšinski sai preemia kõrgetasemelise kontserttegevuse eest Tallinna Kammerkooriga:

“Muusikas on kõige tähtsam armastus, veendumus ja usk.”

BAGATELLID *EESTI

Koorimuusika Grammy taas Eestisse!

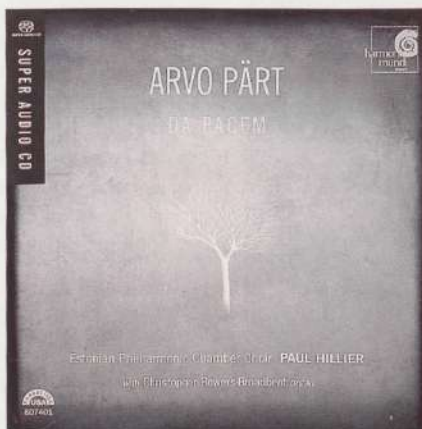
Eesti muusikud on taas võitnud Grammy auhinna, tõestades, et kuigi on olnud ka paremaid aegu, oleme siiski laulurahvas koorimuusika maalt.

Kui 2004. aastal teenisid koorimuusika kategoorias Grammy Paavo Järvi juhatusel ja ERSO saatel Sibeliuse teosed plaadistanud Eesti Rahvusmeeskoor ja tütarlastekoor Ellerhein, siis seekord pälvis maineka tiitli Eesti Filharmonia Kammerkoor, kes oli Grammy nominentide seas juba mitmendat korda. Kauaoodatud võidu tõi mullu Paul Hillieri juhatusel firmale harmonia mündi salvestatud plaat “Da Pacem”, millel kõlavad Arvo Pärdi teosed.

Järgnevalt mõned nopped rohketest arvustustest, kus heliplaati on kiidetud:

“Eesti Filharmonia Kammerkoor on eelkõige suurepärase kollektiiv, kellele pole võrdset selle muusika mõistmises ega armastamises.”
(Robert Carl, Fanfare)

“Arvo Pärdi koorimuusika autoriplaat on minu hinnangul nii EFK kui Paul Hillieri, nende koos toimivate muusikute “ühishingamise”,

kunstilise koostöömõtlemise tähelepanuväärne tähis.”
(Igor Garšnek, Sirp)

“Hingematvalt kaunis musitseerimine.”
(Marion Lignana Rosenberg, Time Out New York)

“Raske on ette kujutada paremat esitust.”
(Andrew Quint, The Absolute Sound)

“Laitmatu esitus, veatu kõla.”
(George Hall, Independent)

“Eesti Filharmonia Kammerkoor on kõrgetasemeline kollektiiv, kuulates aga plaati “Da Pacem”, tuleb lisada, et kindlasti mitte täiuslik. [...] Ometi on tösi ka see, et “Da Pacem” on kaunis plaat ja pakub ilusaid kuulamishetki.”
(Immo Mikhelson, Postimees)

Seos Eestiga on veel ühel Grammy-võidul: parima klassikaplaadi helirežii eest pärjati Michael Bishopit, kes tegi koostööd Paavo Järvi ja Cincinnati orkestriga (kavas Elgari ja Britteni orkestriteosed).

Joosep Sang

Uudiseid Tartust

MALLE ELVET

ajakirjanik

Riias 2.–4. veebruarini toimunud Baltimaade muusikaõpetajate ansambli festivalil astusid esmakordselt lavale ka Eesti muusikud. Lõunanaabrite pealinna ja Ogres muusitseeris akordionikvintett koosseis koorijuht ja Tartu Kõrgema Kunstikooli muusikaõpetaja Valli Ilvik, Elva gümnaasiumi muusikaõpetaja Mare Lillak, Tartu I muusikakooli õpetaja Mai Sõõro, Tartu II muusikakooli õpetaja Olga Kostjukovitš ja Nõo gümnaasiumi muusikaõpetaja Aime Kevvai. Tänavune festival oli keskendunud vene muusikale.

Lisaks Riia saalidele oli esinemispaigaks ka Ogre kirik ja muusikakool. "Suurepärast kõlas Riia Muusikaakadeemia õppejõudude kandle ja tšello duo. Kogesime, kui palju erinevate pillide kooslusi on võimalik suurepärast kõlama panna," rääkis Ilvik. Publiku ette astus kolmkümmend kolm erinevat ansambli. Peale kontsertide toimusid seminarid kogemuste vahetamiseks. Publiku seas oli palju organiste, avaldati soovi kuulata järgmistel festivalidel ka soome ja rootsi muusikat.

"Äsja Riias peetud festivalil jäi kõlama mõte kaasata järgmisel aastal ka mõni Eesti linn, kuhu Riiga kogunenud festivalikülalised sõidaksid esinema. Selleks linnaks võiks olla Tartu," mõtiskles Valli Ilvik.

Paar kuud enne Tartu Miina Härma gümnaasiumi, esimese eestikeelse keskkooli auväärset 100. aastapäeva nuputasid aktiivsed vilistlased, mida ilusat, suurt ja väarikat kinkida oma koolile.

"Pidasime nõu kooli maineka muusikaõpetaja Kadri Leppojaga. Nii otsustati, et kingitakse koolile uus valge Estonia tiibklaver," meenutas 1984. aasta vilistlane, koolitusfirma konsultant Indrek Rahi.

Pill paraku 2006. aasta novembriks, kooli juubeliks pärale ei jõudnud, sest annetustest ei piisanud klaveri väljaostuks. Heategevuskontsert detsembri algul, kus kuulajate ette astusid kõik MHG koorid ja lõpulaulu dirigeeris Tartu koorijuhist linnapea Laine Jänes, lisas klaverifondi 40 200 krooni. Tartu linn toetas vabriku poolt koolile kingitusena tehtud hinnasoodustusega Estonia klaveri ostu 50 000 krooniga. 9. veebruariks, Miina Härma 143. sünnipäevaks oli valge pill päikeseküllases kooli aulas esitluseks valmis.

"See on lummava kõlaga kuninglik klaver. Niisugused kingitused teevad südame soojaks. Selle klaveri saamise lugu on ilus kui muinasjutt," heldis koorijuhist linnapea Laine Jänes. Harras vaikus täitis aula, kui kõlasid Tartu Elleri kooli õpilaste Mari Visnapuu ja Lauri Lehtsaare esitatud Debussy palad. Pianist Tanel Joamets mängis esilusel Mozartit ja oma improvisatsioonide.

"See on nii tore algatus. Ma ei tea Eestis ühtegi teist kooli, kus on vilistlaste ja õpilaste kingitud kontsertklaver. Annetajaid on kokku ligi viissada," tänas MHG direktress Ene Tannberg kauni kingi tegijaid. Suurannetajad ja esinejad said kingituseks verivärske CD, millel Beethoveni Missa C-duur, esitajateks MHG segakoor ja Vanemuise sümfooniaorkester Tõnu Kaljuste juhatusel, mis pälvis ka Kooriühingu Aasta teo tiitli.

Ain Tarro 50

Selle aasta jaanuaris tähistas oma 50. aasta juubelit Tartu Elleri-nimelise muusikakooli õpedirektor Ain Tarro. 1999. aastast Tartus muusikakoolis töötaval Tarrol on tegelikult kaks elukutset: ta on lõpetanud Tartu Ülikooli geograafina ja Tallinna konservatooriumi koorijuhina. "Lõpetasin küll geograafina, aga muusika köitis mind enam. Vaike Uibopuu mõjutusel hakkasin muusikakoolis õppima, seejärel jätkasin konservatooriumis koorijuhiõpinguid Jüri Rendi käe all." Algul Elvas kultuurijuhina töötanud Tarro asutas Tõraveres Vega segakoori, mida ise juhatas. Samal ajal oli ta ka Vanemuise segakoori dirigent ja juhatas kõrvuti Kadri ja Riho Leppojaga Tartu Koolinoorte Segakoori. Tarro laulab koori asutamise algusest ka koorijuhtide segakooris Ugandi.

Ain Tarro Elvas Peipsiäärsete maakondade laulupäeval.
FOTO ERAKOGUST

estli kammerkooride liit

17. märtsil kell 18 Tartu Ülikooli aulal
18. märtsil kell 19 Estonia Kontserdisaalil

Mart Saar 125
Ester Mägi 85

Esinevad:
Tallinna kammerkoor
Tartu Ülikooli kammerkoor
Pärnu kammerkoor
Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor

Dirigeerivad:
Aivar Leštšinski, Triin Koch, Ave Sopp, Peeter Perens
Vahetkeste loeb ja kontserte juhhib Tõnis Rätsep

Piletid: 50.-/25.- müügil Eesti Kontserdi kassas (18. III)
ja tund enne algust kohapeal

Eesti Kultuurkapitali Tartumaa Ekspertgrupp
Hasartmängumaksu Nõukogu
Tallinna Kultuuriväertuste Amet

Klaverikontserdikonkurs Narvas

IA REMMEL

2. – 4. veebruarini toimus Narvas VII vabariiklik noorte pianistide instrumentaalkontsertide konkurs. Konkursi kunstiline juht ja peakorraldaja on Narva Linnaorkestri peadirigent Anatoli Štšura.

Konkurss toimus kahes voorus ja neljas vanuserühmas. Esimese vanuserühma, 8–9-aastaste kavas oli osa Berkovitši kontserdist nr 2 või Haydni klaverikontserdist C-duur. 10–11-aastased said valida Lepo Sumera kontserdi “Kolm maailmaimet” või Risto Lauri kontserdi “Tüdruk ja draakon” vahel. 12–13-aastased mängisid osi Rowley kontserdist või Mozarti kontserdist C-duur KV 246. 14–16-aastased esitasid osi Bachi kontserdist f-moll või Haydni kontserdist D-duur.

Konkursil osales 47 noort klaverimängijat, teise vooru pääses 26; züriisse kuulusid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Tallinna Muusikakeskkooli õppejõud Mati Mikalai, Marko Martin ja Kai Ratassep.

Mille poolest on see konkurs erinev?

Kai Ratassep: See on küllaltki ainulaadne konkurs juba seetõttu, et siin on noortel klaverimängijatel võimalus esineda orkestriga.

Kuidas hindad võistlejate ettevalmistust ja taset?

Õpilaste hea ettevalmistus oli muljet avaldav. Väga hästi esinesid Ida-Virumaa koolide lapsed (paraku kõik ei mahtunud finaali), Tartu ja Keila õpilased. Paljude puhul köitis muusikaliselt ere esinemine ja ka head tehnilised oskused. Kuna lastemuu-

Esimene vanuserühm

I koht – Viktoria Anikina (Sillamäe MK, õp. O. Krassilnikova)
II koht – Anne-Maria Kottise (Jõhvi MK, õp. L. Šilova)
III koht – Artjom Jegorov (Narva MK, õp. L. Homjakova)

Teine vanuserühm

I koht – Ann Meeta Teppo (Keila MK, õp. E. Teppo)
II koht – Eneli Raimet (Narva MK, õp. L. Homjakova)
III koht – Natalja Gontšar (Sillamäe MK, õp. T. Putškova) ja Angelina Polštšikova (Kreenholmi MK, õp. O. Zrjanina)

Kolmas vanuserühm

I koht – Algis Pauljukaitis (Tartu MK, õp. K. Leivategija)
II koht – Juliana Tšurakova (Narva MK, õp. J. Tšernikova)
III koht – Daniil Gretšnev (Narva MK, õp. L. Homjakova) ja Anneli Lebert (Keila MK, õp. E. Teppo)

Neljas vanuserühm

II koht – Pjotr Markov (Kreenholmi MK, õp. O. Zrjanina)
III koht – Leo Dubovski (Narva MK, õp. T. Gontšarova)
III koht – Pavel Markov (Kreenholmi MK, õp. O. Zrjanina)

Lootuse preemia pälvisid

Uljana Safiullina (Sillamäe MK, õp. S. Rosseva) ja Joosep Teppo (Keila MK, õp. E. Teppo). Dirigendi preemia (esinemine järgmisel hooajal Narva Linnaorkestriga) sai Leo Dubovski (Narva MK, õp. T. Gontšarova).

sikakoolide puhul on tegemist siiski ennekõike huvialakoolidega, siis esimeses voorus sai kuulda erineva tasemega mängu. Kahe viimase vanusegrupi juures, kus mängiti Mozarti, Haydni ja Bachi kontserte, hakkasid kaasa mängima ka stiili- ja maitseküsimused. Pisut torkas silma liigne pedaalkasutamine, tekstilised ebatäpsused, vahel ka ülimalt tormakad tempod. Seetõttu jäi neljandas vanuserühmas esimene koht välja andmata. Otsuse tegemist raskendas mõnevõrra ka teoste erinev raskusaste. Näiteks kolmandas vanuserühmas kavas olnud Mozarti ja Rowley kontserdid on oma sisulistelt ja ka tehnilistelt ülesannetelt väga erinevad ning nende esitusi võrrelda on keeruline.

Mida on sellest konkursist eeskujuks võtta?

Entusiasm ja muusikaarmastus, millega Narvas selline konkurs korraldati, on tähelepanuväärne. Tugev meeskonnatöö on klaverimängijate seas suhteliselt harv nähtus, kuid tundub, et Narvas on just selle tulemusena sündinud mitmed juba suurte traditsioonidega konkursid – rahvusvaheline Chopini konkurs, Bachi konkurs –, ja sealne klaverimängu tase läheb üha tõusvas joones. Üle poole konkursil osalejatest oli Ida-Virumaa regiooni muusikakoolidest, kuid tahaksin loota, et tulevikus on sellel konkursil arvukalt esindatud ka teiste Eestimaa piirkondade lapsed.

Noorte muusikateadlaste ühine üritus

9. veebruaril toimus G. Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis neljandat korda noorte muusikateadlaste konverents. Lisaks Tallinna Muusikakeskkooli ja Otsa kooli õpilastele-õpetajatele oli tänavu esindatud ka H. Elleri nimeline Tartu Muusikakool.

Õpilaskonverentsi avas kooli direktor Aarne Saluveer. Oma kõnes rõhutas ta teoreetiliste teadmiste tähtsust praktilise muusika tegemise kõrval ning väljendas heameelt muusikateadlaste omaalgatuse, mitmekülgse ja koostöö üle. Direktori sõnavõtule järgnes Otsa kooli III kursuse õpilase Mariann Joonase (juhendaja Raili Sule) koostatud näituse “Teooriaosakonna lõpetajad 1948–2006” avamine. Tallinna Muusikakeskkooli õpilased Ristin Siimer ja Anna-Maria Kalmus (juhendaja Kristel Pappel) pidasid ettekanded teemal “Liivimaa nurgast maailma ooperilavadele: tenor Nikolai Sternberg-Gorski” ja “Ole-

viste kiriku organist Heinrich Stiehl ja Bachi Matteuse passiooni esmaettekannet Tallinnas”. Otsa kooli esindasid Maia Lilje ja Raili Sule juhendamisel Sandra Pääsuke (“Dmitri Šostakovitši ooperist “Katerina Izmailova” ja selle lavastusest Estonia teatris”) ja Kristel Kask (“Peeter Laja muusikalisest tegevusest”).

Lisaks kohalikele teemadele käsitleti ka üldist muusikaajalugu puudutavat: Maris Pajuste (TMKK) uuris interpretatsioonistili muutumist 20. sajandil Sergei Rahmaninovi Teise klaverikontserdi salvestuse põhjal. Polina Ignatova (Otsa kool) analüüsis ilmekate näidete varal J. S. Bachi g-moll fuuga (BWV 1001) originaalversiooni sooloviilule ja selle orelitõtlust.

Kristel Kask

Georg Otsa nimelise Muusikakooli muusikateooria eriala õpilane

Hansapank

Hooaja suurtoetaja

EESTI KONTSEERT

K 21. märts kell 19 Estonia kontserdisaal

N 22. märts kell 19 Tartu Jaani kirik

R 23. märts kell 19 Pärnu kontserdimaja

I HIMMELEN ÜLEVALT TAEVAST

Eesti Rahvusmeeskoor

Dirigent **CARL HØGSET** (Norra)

Kavas: Grieg, Milhaud, Poulenc, Lewkovitch

PRIKE
Hooaja toetaja

Põstimees

etv

www.concert.ee

Otsa kool

GEORG OTSA NIMELISE TALLINNA MUUSIKAKOOLI KONTSERDID MÄRTSIS

1. märts kell 20.00

Rock Cafe

Radio Mania, Firestarter ja Eesti

Päevaleht esitlevad:

BÄNDSTARTER

Tule toeta eesti noort rocki!

Lisainfo www.rockcafe.ee

Üksed avatakse 19.00

Pilet 50.- / 25.-

9. märts kell 17.00

Tallinna Keskraamatukogu

Flöödi- ja lauluõpilaste kontsert

Sissepääs tasuta!

11. märts kell 12.00

G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli saal

Viiuliõpilaste kontsert

Esinevad õp. Eva Punderi õpilased

Sissepääs tasuta!

13. märts kell 18.00

Tallinna Matkamaja

Tšelloõpilaste kontsert

Esinevad õp. Lembi Metsa õpilased

Sissepääs tasuta!

13. märts kell 21.00

Viljandi Jazzklubi pubi

"Liverpool"

Jazz'n'Live

Esinevad G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli õpilased

Sissepääs tasuta!

17. – 18. märts

G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli saal

Vabariiklik keskastme muusi-

kakoolide puhkpilli- ja löökpil-

liõpilaste konkurs

Lähem info konkursi kohta

www.otsakool.edu.ee

26. märts kell 19.00

Kumu auditoorium

G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli suur kevad-

kontsert

Esinevad kooli sümfooniaorkester,

big-band, ansamblid ja solistid

Sissepääs tasuta!

27. märts kell 18.00

Tallinna Kaarli Kirik

G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli oreliõpilaste

kontsert

Sissepääs tasuta!

30. märts kell 21.00

Teater NO99 väikeses saalis

Jazzklubi

Esinevad G. Otsa nimelise Tallinna

Muusikakooli õpilased

Pilet 40.- / 60.-

Eelteade!

1. aprill kell 16.00

G. Otsa nim Tallinna

Muusikakooli saal

IS MUSIC TEAM esitleb:

23. Uno Naissoo nimelise

loominguvõistluse finaalkontsert

Lähem info konkursi kohta

www.otsakool.edu.ee

2. aprill kell 18.00

Tallinna Pühavaimu kirik

Lauluõpilaste kontsert

Sissepääs tasuta!

M E L O M A A N

Mängib Laine Mets.

Eesti Raadio

Sellele plaadile on kogutud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia emeriitprofessori, pianist Laine Metsa esituste salvestused erinevatest eluperioodidest. Läänud aasta lõpul 85. sünnipäeva tähistanud Laine Mets on olnud üheaegselt silmapaistev nii interpreedi kui pedagoogina. Tallinna Konservatooriumi kauaaegse klaveriosakonna juhatajana on ta ka üks vähestest oma koolkonna loonud õpetajatest. Tema arvukate õpilaste hulka kuuluvad Ivari Ilja, Nata-Ly Sakkos, Ell Saviauk, Ruth Ernstson, Piia Paemurru, Reinut Tepp, Janika Rand-Sirp, Piret Randalu jpt.

Aastad 1950–1970, mil Laine Mets oli aktiivselt interpreedina tegev, oli ühest küljest piirangute rohke nõukogude aeg. Küll olen aga mitmelt toda ajajärku meenutanud inimeselt kuulnud, et see oli muusika elu mõttes vägagi rikas aeg. Kontserdid olid olulised sündmused, publikut tulvil, pidevalt esinesid omamaised interpreedid ning gastroleerisid Nõukogude Liidu supertähed, sellised nimed nagu Svjatoslav Richter ja David Oistrakh. Muusika oli oluline kunst, millele elati innukalt kaasa.

CD "Mängib Laine Mets" on väärtuslik mitmes mõttes. Kõigepealt on siin salvestatud väga hea interpreedi mäng püsivamale helikandjale kui vanad raadiolindid või LP-d. Siia on kogutud valik head eesti muusikat. Plaadil kõlab Tobiase Sonatiin nr 2, Heino Elleri palad "Meditatsioon", "Mängutoos", "Muusikaline hetk", "Scherzino" ja "Kodumaine viis", Tubina

"Süit eesti karjaseviisidest", Artur Lemba "Pastoraal", "Intermezzo", Tokaata ja fuuga. Esmasalvestusena on plaadile talletatud Ester Mägi Klaverikontsert 1953. aastast. See CD on osake eesti muusikaajaloost. Plaadi esitlusele rääkis Ivari Ilja selle plaadi tekkeloost, mainides ühtlasi, et teda hämmastas ametiasutustes kogetud mõistatus eesti muusika ajaloolise pärandi talletamise olulisusest.

Plaadikuulamise kõrvale lugesin Laine Metsa kontsertide säilinud arvustusi, kus pianisti mänguviisi on iseloomustatud kui monumentaalset, püüdega suurejoonelisuse poole. On mõtteid selle kohta, et tema mäng on mõtestatud ja lähtub heliteose tervikideest; on tähelepanekuid heast tehnikast ja klaveri tämbriliste gradatsioonide skaala rikkest ning sellest, et kõik mänguvahendid on allutatud teose sisu teenistusse ja sulavad harmooniliseks, üksteist täiendavaks tervikuks. Ning kuigi neid sõnu on lausutud juba aastakümneid tagasi toimunud kontsertide kohta, kehtivad nad täiel määral ka plaadil kõlavate esituste puhul.

Ia Rimmel

Topeltvikerkaar. Ans Andur. Seksound 009

Ans Andur, keda on pärjatud tiitliga "Eesti indie-popi lipulaev" ja "Hea Eesti Maitse" (ainsa mitte-toiduainena), on väljas oma teise "pärisplaadiga". Võrreldes 2005. aasta albumiga "Tuled peale" on Paradoksi kõrval tuntuima Paide bändi areng märgatav ja seda just vaheldusrikkuse suunas. Näidetena äärmustest

sobivad hästi "Idiootide kateeder" (mootown'like falsettide ja muljet avaldava hitivaruga pasuna-pop), gruuviv Eplik-rock "Pidu võõraste inseneridega" ja kartmatu süntesaatori lo-fi "Alt kummiga". Viimane koos sarnases võtmes looga "Plaane pole" näitavad hästi grupi kiiduväärt julgust viia lõpuni ja viimistleda väikesteks väljapeetud šedöövriteks ka need ideed, mis ehk esmapilgul näivad naiivsete ja kobavatena. Turvalisematel radadel käivad parimat power-pop traditsiooni järgivad hitid "Parklate linn", "Hydro", "Öhk" ja "Audiovaras". Siiski ei saa Ans Andurile ette heita tavapärasust, siledust või ootustele vastamist. Juba siin-seal tekkiv vastuolu viimistletud muusika ja "koduse" vokaali vahel mõjub piisavalt värskendavalt. Ei pea omama indie-mehe friigikõrvu, et leida plaadilt hulganisti maiuspalu – ammu unustatud sündikõlad ("Fuji", "Ma töotan ajalooarhiivis"), ergutav kitarritrillerdus "Audiovarga" lõpuosas, "Hydro" põhikäik, "Plaane pole" lõppakordid, salakarje loos "Öhk", minimalistlik-melanchoolse "Tallinna" üleminek "Peoks..." jne. Viimasel ajal levima hakanud heietused eestikeelse muusika eelistest võõrkeelse ees, kuigi enam kui kohased ka siin, on juba pigem tüütuks muutumas. Samas ei meenu, et keegi oleks esile tõstnud Ans Anduri lüürikat, mis kõrva teritades ja plaadi (väga ilusat) vahelehte puurides osutus oma lihtsuses üllatavalt sisukaks (kiiresti on vaja ekspert hinnangut mõnelt tegevpoeedilt!). Olgu lõpetuseks ära toodud plaadi meeleloo hästi ilmetavad read loost "Fuji", mis on üks plaadi parimaid lugusid: "sa ärkad üles keset sooja suve/on paberist siin orus majad-onnid/ja taamal naerab mägi suur ja valge/ning kitsipuudest ehelvalge hommik".
Tauno Maarpuu
muusikasõber

When Colours Become Day and Night. Bad Apples.

Seksound 008

Esikplaadini on jõudnud juba Seksoundi kogumikul "Kohalik ja kohatu" looga "All the Parks are Closed" tuntuks saanud Bad Apples. Ootustes pole tulnud pettuda – BA album "When Colours Become Day and Night" järgib pilootloo dream-popilikku liini, andes tunnistust värsketest ja kõivatest mõtetest üha areneval kohalikul lo-fi-areenil.

BA esmaalbum on kõlaliselt hoopis viimistletum, puhtam ja küpsem kui nende singel Seksoundi kogumikult. Võib-olla on nüüdseks kaduma läinud ansambli pörandaalune, rähisev müstika, kuid kogumuljet see ei riku. Bad Applesi võlu seisneb hoopis muus kui toore müraseina taha pugemises – see võlu on hõljuvates, unelmlikes meloodiates ning vokaalse ja instrumentaalse kõlapildi üldises harmoonias. Vürtsi lisavad nihked garaažiliku, ülekaite pungi poole sellistes lugudes nagu "Ultravixen" (austusavaldu B-filmide meistrile Russ Meyersile) või "Jesus 1970", mis tuletab meelde kodumaist Kwing Kungksi ja välismaist Moldy Peachesit. Peachesiga ühiseid jooni võib leida ka BA aeglasemates lugudes, kuid midugi mõista on mõjutajaid teisiigi.

Siinsel indie ja popi maastikul on bändi liidri Henrik Esse vokaal üks meeldivamaid ning huvitavamaid. Tema rikkumatuses ilmneb teatud stiilitunne, mis muusikakoolid läbi käinud lauljal avaliselt kaob. See on vabadus eelarvamustest ja ettekirjutustest, mis isetegemise lõbu pärsivad.

Siit ka indie-muusika võlu, mida võib võrrelda akende avamisega konditsioneeritud, kuid umbes ruumis.

BA tagasihoidlikkuses on lihtsust, kergust ja soojust, mis lubab neid lugusid koduvalt kuulata. Nagu heade albumite puhul juhtub, kerkivad ka BA plaadilt kuulnud meloodiakatked esile suvalistes olukordades, sundides taas plaadi järele haarama veendumaks, et need pole enese välja mõeldud. Mõistete ja keelte paabelis võiks Bad Apples'i esialbumit nimetada *indie-bossa'*ks anno 2007. Kui koostate välismaa sõpradele postipaki uuest eesti muusikast, võite BA-ga uhkelt arvestada.

Tõnu Karjaste
muusika- ja filmikriitik

Karjase päev. Vanalinna Muusikamaja tütarlastekoor. Maarja Soone. Kaiu Põld.

VHK 2006

Vanalinna Muusikamaja tütarlastekoori esimene CD "Karjase päev" salvestati 2005. aasta sügisel Tallinna Peeter-Pauli kirikus (helirežii ja montaaž Margo Kõlarilt). Põhikoorige lisaks musitseerivad plaadil Robert Jürjendal kitarril, Tuule Kann oma õpilastega kanneldel

ja kaks ettevalmistuskoori, ühes loos ka Vambola Krigul suurel trummil. "Karjase päev" moodustab tervikliku muusikalise programmi, mille lähteallikas on paari aasta tagune sama nimega kontsertetendus. Ehkki Püha Katariina kirikus liideti ettekandele Anu Ruusmaa koreograafia, mõjub kava ka üksnes kuuldeliselt kui kena tervikutajuga loodud värviline kompositsioon. Selle aluseks on muusika stiililine sidusus, aga ka muusikaline jutustus ise. Milline on siis Muusikamaja tütarlastekoori karjase päev? Pigem nukker, lüüriline ja unenäoliselt meenuslik kui rõõmus, toimekas ja "kohalolev". Seda päeva alustavad linnulaul ja hommikupalve (rahvakoraal "Et mööda läinud pime öö" Cyrillus Kreegi seades) ja lõpetavad öhtupalve ("Päev lõpeb tääl"), "Mõtisklus" kitarrile ja Veljo Tormise seatud helgelt kurblik "Öhtulaul". On muidugi ka särtsakamaid lugusid, näiteks ettevalmistuskoori "Söö, kari" ja kannelde labajalavalsid, kuid tervikumulje on ikkagi pigem eeleegilisel kaemuslik. Mis aga ei tähenda muusikalist või esituslikku üksluisust ja ilmetust. Hoopis vastupidi – koori laulus on tämbrilist ja interpretatsioonilist eredust ja mitmekesisust, regilaule lauldakse eheda südidusega ("Vihmaloiits"), seevastu Miina Härma "Lauliku lapseõli" esitatakse peene *liedertafel'*liku kunstipärasusega. Suurt tunnustust väärrib plaadilt kostev intonatsiooniline puh-

tus, häälerühmade tasakaal, diktsiooni selgus ja laulude kaunis muusikaline viimistlus. Koolikooride lauljaskond vahetub paratamatult igal aastal, mistõttu kompaktsed koorikõla ja muusikalise küpsuse saavutamine pole sugugi iseenesestmõistetav ja tavapärane. Peaosa koori kõrges tasemes on mõistagi dirigentidel Maarja Soonel (põhikoorige dirigent alates 1998. aastast) ja Kaiu Põllul (alates 1993. aastast). Nende töö on kandnud ilusat vilja ja toonud koorile juba paar olulist auhinda. "Karjase päev" on kena ja lummalvalt mõjuv kuulamiselamus, mis on kujundatud Mae Kivilo isikupärase kunstnikukäega ja varustatud asjaliku teaberaamatukesega. Muusikakirjutiste püsilugejana juhiksin lõpetuseks tähelepanu plaadi alapealkirja "Uuemaid ja vanemaid rahvalaule lihtviisil ja Cyrillus Kreegi ning Veljo Tormise seades" pisukelele ebatäpsusele. "Lihtviisil" ei kõla küll ühtegi rahvalaule, ikka kellegi poolt seatuna või improviseerituna, samuti pole kõik, mida plaadil esitatakse, "uuem ja vanem rahvalaul". Aga ega "igav tõde" polegi siinkohal nii oluline, tähtsam on sellesama nimetuse poeetiline elegants ja kogu plaadi terviklik ja diskreetne võlu.

Anu Kõlar
muusikateadlane

Svjata Vatra

Svjata Vatra 4740156902280

Aastast 2005 tegutseva kvarteti Svjata Vatra (ukraina keeles "püha tuli") koosseisus on "viljandifolklaste" armastatuimast ukraina bändist Haydamaky pärit Ruslan Trochynskyi (tromboon, vikat ja vokaal) ning eestlased Kulno Malva (akordion, torupill ja vokaal), Sandra Sillamaa (torupill ja vilepill) ja Silver Sepp (löökpillid ja vokaal). Ansambli repertuaar on kokku kui kihiline salat: lisaks ukraina ja eesti rahvaviisidele on kuulda mõjutusi jazzist ja *reggae'*st, aga ka erinevatest maailmamuusikatest. Ukraina-keelsed laululood on paelumamad kui arvukad instrumentaalpalad, põnev on kuulata ka uudsesse konteksti sattunud eesti viise. Üks mõjuvamaid lugusid on aga omaloominguline, *reggae'* essentsiga immutatud "spirituaal" "Revolutsioon".

Kirevusele vaatamata kõlab ukraina-eesti koostöö kokku vägagi hästi, kuigi võib-olla just koostöö huvides on bändi väljenduslaad arvatult vaoshoitum. Tõeline slaavi uljus pääseb paisu tagant alles lõpuloos.

Joosep Sang

KUULA KA NEID:

Prigadi-Prigadi. Diskreetse Mango Trio.
hyper.records 1062.2

Ansambel Collage avaldab mõju veel aastakümneid pärast oma lühikese tegevuse lõpetamist. Üheksaliikmeline Diskreetse Mango Trio pakub hoogsaid tõlgendusi tuttavatest folgiteemadest, muu hulgas ka nendest, mis Collage'i esituses krestomaatiaks kujunenud. Positiivse üldmulje rikub mage helirežii, mis toob meelde kaheksakümne date aastate Linnahalli stuudio. Samas on plaadil eredamaid sähvatusi, nagu "Haanja miis", kus on elemente kitarripopist ja näpuotsatäis *fusion-jazzi*, ning "Väravamäng" – optimistlik "olümpiaregati-pop" à la Tartu Popi ja Roki Instituut.

Voorimehe viis. Indigolapsed.

Indigolapsed

Hiljuti esile kerkinud "etno-pop-jazz-folk-ambient-metsa-maa-hingebänd" Indigolapsed, nagu ansambel end ise esitleb, viljeleb omaloomingulist, malevaliku ohinaga esitatud täisakustilist muusikat, mille keskne element on (tavaliselt kahehäälnene) naisvokaal. Septett on küll veel lihvimata ja välja kujunemata, kuid siiski nooruslikult sarmikas. Kontserdil võib-olla enamgi, kui plaadil.

Joosep Sang

COLLAGE

Märts

Tallinnas

1. 03 kell 19 Bravissimol: Pavel Vernikov (viul), Tallinna Kammerorkester, Andres Mustonen (dirigent) Mustpeade Majas

1. 03 kell 19 Kohtumispaik: Isabelle Duthoit (laul, klarnet), Eric Echampard (löökpillid), Taavi Kerikmäe (klahvpillid, teremin, live-elektronika) Estonia Talveaias

1. 03 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonia

2. 03 kell 19 Louis XIV õukonnamuusika: Ele Raik (barokkoboje), Saale Metsar (klavessiin), Tõnu Jõesaar (viola da gamba) Niguliste kiriku Antoniuse kabelis

2. 03 kell 19 Paul Badura-Skoda (klaver), ERSO, Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis

2. 03 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusoper Estonia

3. 03 kell 12 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

3. 03 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

3. 03 kell 18 Noobel nelik raekojas

3. 03 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonia

4. 03 kell 12 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

4. 03 kell 19 Möistujutud: NYD Ensemble ja solistid, Olari Elts (dirigent) Teatris NO99

*

6. 03 kell 11 ja 14 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

6. 03 kell 15 Lastekontsert "Võluvitsa vägi": Diana Liiv (klaver), Tallinna Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent), Indrek Sammul (tekst), tantsijad Liina-Grete Lilenderi juhendamisel Estonia kontserdisaalis

6. 03 kell 16 Naistepäeva gala "Maarja & Koit": kaastegevad Tallinna Kammerorkester, Meelis Talts (kitarr), Mihkel Mälgand (kontrabass), Petteri Hasa (löökpillid), Andrus Rannaääre (klahvpillid), Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Estonia kontserdisaalis

7. 03 kell 19 Meestelt naistele: Alen & Repriis, Vello Orumets, Jassi Zahharov, Andres Dvinjaninov Estonia kontserdisaalis

7. 03 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estonia

7. 03 kell 20 Kevadjazz. Kevadöös su kõrval käin...: Hedvig Hanson & Andre Maaker klubis BonBon

8. 03 kell 19 Naistepäevakontsert: Francis Goya (kitarr) Estonia kontserdisaalis

8. 03 kell 19 Naistepäevakontsert "Sulle üks laul". Diplomaatilised noodid – Puerto Rico: Daniel Bonilla-Torres (laul), Kristo Käo (kitarr), Jüri Aarma (tekst) Kumu auditooriumis

8. 03 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Rahvusoper Estonia

9. 03 kell 15 Frank Martini Missa: Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putniņš (dirigent) Estonia kontserdisaalis

9. 03 kell 17 Armastusega naistest: Priit Volmer (bass), Urmas Põldma (tenor), Ralf Taal (klaver) raekojas

9. 03 kell 18 Koraalõhtu: Pekka Suikkanen (orel) toomkirikus

9. 03 kell 19 Mascagni "Talupoja au" ja Leoncavallo "Pajatsid" Rahvusoper Estonia

10. ja 11. 03 kell 12 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

10. 03 kell 12 Orelipooltund: Piret Aidulo toomkirikus

10. 03 kell 18 Trio Wanderer (Prantsusmaa) raekojas

10. 03 kell 19 Bournonville'i ballett "Sülfiid" Rahvusoper Estonia

11. 03 kell 17 Kaunitele daamidele: Ooper-kvartett, Jüri Aarma (tekst) Toompea muusikasalongis (Kiriku plats 1)

*

12. 03 kell 15 Lastekontsert "Vigurivänt": Trio Naturele ja klounid Estonia kontserdisaalis

14. 03 kell 19 Peep Lassmann (klaver) Estonia kontserdisaalis

14. 03 kell 19 Lehäri ooperet "Löbus lesk" Rahvusoper Estonia

15. 03 kell 19 Anglo-Eesti Jazzkvintett: George Haslam (baritonsaksofon, tarogato), Steve Waterman (trompet, flüügelhorn), Tõnu Naissoo (elektriklaver, süntesaatorid), Taavo Remmel (kontrabass), Tanel Ruben (trummid) Estonia Talveaias

15. 03 kell 19 Sir Neville Marriner (dirigent), Andrew Marriner (klarnet), ERSO Estonia kontserdisaalis

16. ja 17. 03 kell 19 Kontsertettekannet: Bellini ooper "Puritaanid" Rahvusoper Estonia

17. 03 kell 12 Orelipooltund: Andres Uibo toomkirikus

17. 03 kell 18 Miina Järvi (viul), Marius Järvi (tšello), Mihkel Järvi (klaver) Estonia kontserdisaalis

17. 03 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Daniel Reuss (dirigent) Niguliste kirikus

18. 03 kell 12 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Rahvusoper Estonia

*

20. 03 kell 19 Svetlana Trifonova (sopran), Jaanika Sirp (klaver) Estonia kontserdisaalis

20. 03 kell 19 Kevadjazz: Debut

sur le Zinc (Prantsusmaa) Salme kultuurikeskuses

20. 03 kell 19 J. Straussi ooperet "Viini veri" Rahvusoper Estonia

20. 03 Eesti heliloojate multimeedia-teosed: Küberstuudio & Tõnu Kaljuste (dirigent) Kumu fuajees

21. 03 kell 19 Ülevalt taevast: Eesti Rahvusmeeskoor, Carl Høgset (dirigent) Estonia kontserdisaalis

21. ja 23. 03 kell 19 Rossini ooper "Tuhkatriinu" Rahvusoper Estonia

22. 03 kell 19 Holland Music Session esitleb – New Master on Tour: Guillaume Coppola (klaver), Joanna Wronko (viul), Gerard Boeters (klaver) Estonia kontserdisaalis

22. 03 kell 19 Kolm klaverit: Margus Kappel, Evald Raidma, Andu Kõiv Mustpeade Majas

22. 03 kell 19 Bournonville'i ballett "Sülfiid" Rahvusoper Estonia

23. 03 kell 19 Pärt Tarvas (tšello), ERSO, Jüri Alperen (dirigent) Estonia kontserdisaalis

24. 03 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

24. 03 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Matti Reimann (klaver)

24. 03 kell 18 Trompet ruudus: Mart Kivi (trompet), Ivar Tillemann (trompet), Anneli Tohver (klaver) raekojas

24. 03 kell 19 Tiit Härmil ballett "Kameeliadaam" Liszti muusikale Rahvusoper Estonia

25. 03 kell 12 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

25. 03 kell 18 J. S. Bach Matteuse passioon: Julian Podger (tenor), Uku Joller (bass), Kaia Urb (sopran), Maarja Kuk (sopran), Iris Oja (alt), Tomas Medici (tenor), Aarne Talvik (bass), Rainer Vilu (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Paul Hillier (dirigent) Metodisti kirikus

*

27. 03 kell 11 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

28. 03 kell 19 Itaalia baROCK-virtuoosid: Andres Mustoneni bänd koosseisus Andres Mustonen (viul), Tanel Ruben (löökpillid), Taavo Remmel (bassid), Jaak Sooäär (kitarr), keelpillisekstett Estonia kontserdisaalis

28. 03 kell 19 Bournonville'i ballett "Sülfiid" Rahvusoper Estonia

29. 03 kell 19 Wagner-fantaasia: Anneli Peebo (metsosopran), ERSO, Eri Klas (dirigent) Estonia kontserdisaalis

29. ja 31. 03 kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusoper Estonia

30. 03 kell 19 Tiit Härmil ballett "Kameeliadaam" Liszti muusikale Rahvusoper Estonia

30. 03 kell 19 Yosif Feigelson (tšello), Peep Lassmann (klaver) Estonia kontserdisaalis

30. 03 kell 19 Ulla Krigul (orel), Aarne Ots (trompet) Niguliste kirikus

31. 03 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

31. 03 kell 18 Tallinn Baroque raekojas

31. 03 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Kädy Plaas (sopran), Tallinna Saksofonikvartett

31. 03 kell 19 Pipi! Nuki! Puhh!: hitipidu Rahvusoper Estonia

Tartus

1. 03 kell 19 Petersen Quartet (Saksamaa) Jaani kirikus

1. 03 kell 19 J. Straussi ooperet "Nahkhiir" Vanemuise suures majas

2.-3. 03 VI maailmamuusika festival "MAAJALM"

3. 03 kell 19 Möistujutud: NYD Ensemble ja solistid, Olari Elts (dirigent) Tartu Ülikooli aulas

4. 03 kell 16 Jean-Pierre Steijvers (orel) Vanemuise kontserdimajas

*

5. 03 kell 15 Lastekontsert "Võluvitsa vägi": Diana Liiv (klaver), Tallinna Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent), Indrek Sammul (tekst), tantsijad Liina-Grete Lilenderi juhendamisel Vanemuise kontserdimajas

5. 03 kell 19 Naistepäeva gala "Maarja & Koit": kaastegevad Tallinna Kammerorkester, Meelis Talts (kitarr), Mihkel Mälgand (kontrabass), Petteri Hasa (löökpillid), Andrus Rannaääre (klahvpillid), Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

6. 03 kell 19 Meestelt naistele: Alen & Repriis, Vello Orumets, Jassi Zahharov, Andres Dvinjaninov Vanemuise kontserdimajas

7. 03 kell 18 Heino Eller 120: helilooja sünniaastapäevale pühendatud kontsert Elleri-nim muusikakoolis

7. 03 kell 19 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas

9. 03 kell 18 Rudolf Jöksi mälestuskontsert Tartu Ülikooli aulas

10. ja 14. 03 kell 19 Esietendus: Offenbachi ooper "Hoffmanni lood" Vanemuise suures majas

11. 03 kell 16 Trio Wanderer (Prantsusmaa) Tartu Ülikooli aulas

*

12. 03 kell 19 Naistepäevakontsert: Francis Goya (kitarr) Vanemuise kontserdimajas

13. 03 kell 19 Svetlana Trifonova (sopran), Jaanika Sirp (klaver) Tartu Ülikooli aulas

13. 03 kell 19 Päikesekontsert: vennad Urbid Vanemuise

kontserdimajas

13. ja 15. 03 kell 19 Anderssoni ja Ulvaeuse muusikal "Chess" Vanemuise suures majas

14. 03 kell 12 Lastekontsert "Vigurivänt": Trio Naturale ja klounid Vanemuise kontserdimajas

15. 03 kell 19 Sir Neville Marriner (dirigent), Andrew Marriner (klarnet), Eesti Riiklik Sümfooniaorkester Vanemuise kontserdimajas

16. 03 kell 18 Tulevikumuseumi hääli VIII: Marju Varblane Eesti Rahva Muuseumis

16. 03 kell 19 Anglo-Eesti Jazzkvintett: George Haslam (baritonsaksofon), Steve Waterman (trompet, flüügelhorn), Tõnu Naissoo (elektriklaver, süntesaatorid), Taavo Rimmel (kontrabass), Tanel Ruben (trummid) Vanemuise jazzisaalis

16. 03 kell 19 Balletietendus "Peer Gynt" Griegi jt heliloojate muusikale Vanemuise suures majas

17. 03 kell 18 Mart Saar 125. Ester Mägi 85: Eesti parimad kammerkoorid, Tõnis Rätsep (õhtu juht) Tartu Ülikooli aulas

20. 03 kell 19 Kolm klaverit: Margus Kappel, Evald Raidma, Andu Kõiv Vanemuise kontserdimajas

21. 03 kell 19 Meistrite Akadeemia: Oliver Kuusik (tenor), Piia Paemurru (klaver) Tartu Ülikooli aulas

21. 03 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Vanemuise väikeses majas

22. 03 kell 19 Ülevaht taevast: Eesti Rahvusmeeskoor, Carl Högset (dirigent) Jaani kirikus

22. 03 kell 19 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas

23. 03 kell 19 Offenbachi ooper "Hoffmanni lood" Vanemuise suures majas

24. 03 kell 18 J. S. Bachi Matteuse passioon: Julian Podger (tenor), Uku Joller (bass), Kaia Urb (sopran), Maarja Kukk (sopran), Iris Oja (alt), Tomas Medici (tenor), Aarne Talvik (bass), Rainer Vilu (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Paul Hillier (dirigent) Jaani kirikus

24. 03 kell 19 J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas

29. 03 kell 19 Vanemuise sümfooniaorkester, Rene Sepalaan (fagott), Lauri Sīrp (dirigent) Jaani kirikus

30. 03 kell 19 Itaalia baROCK-virtuoosid: Andres Mustonen (viul), Tanel Ruben (löökpillid), Taavo Rimmel (bassid), Jaak Sooäär (kitarr), keelpillisekstett Vanemuise kontserdimajas

30. 03 kell 19 Kevadkontsert: TÜ

Kammerkoor Tartu Ülikooli aulas

31. 03 kell 19 Öhtumeditatsioonid: Tarmo Tabas (laul), Lillian Langsepp (orel), Raho Langsepp (keskaja flöödid) Jaani kirikus

31. 03 kell 19 Anderssoni ja Ulvaeuse muusikal "Chess" Vanemuise suures majas

Pärnus

2. 03 kell 19 Jean-Pierre Steijvers (orel) Pärnu kontserdimajas

6. 03 kell 19 Naistepäevakontsert: Francis Goya (kitarr) Pärnu kontserdimajas

7. 03 kell 15 Lastekontsert "Võluvitsa vägi": Diana Liiv (klaver), Tallinna Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent), Indrek Sammul (tekst), tantsijad Liina-Grete Lilenderi juhendamisel Pärnu kontserdimajas

7. 03 kell 19 Naistepäeva gala "Maarja & Koit": kaastegevad Tallinna Kammerorkester, Meelis Talts (kitarr), Mihkel Mälgand (kontrabass), Petteri Hasa (löökpillid), Andrus Rannaäär (klahvpillid), Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Pärnu kontserdimajas

8. 03 kell 19 Meestelt naistele: Alen & Repriis, Vello Orumets, Jassi Zahharov, Andres Dvinjaninov Pärnu kontserdimajas

11. 03 kell 19 Päikesekontsert: vennad Urbid Pärnu kontserdimajas

13. 03 kell 12 Lastekontsert "Vigurivänt": Trio Naturale ja klounid Pärnu kontserdimajas

15. 03 kell 19 Peep Lassmann (klaver) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

15.-24. 03 Laste ja noorte muusikafestival "Muusikamoos"

17. 03 kell 19 Anglo-Eesti Jazzkvintett: George Haslam (baritonsaksofon, tarogato), Steve Waterman (trompet, flüügelhorn), Tõnu Naissoo (elektriklaver, süntesaatorid), Taavo Rimmel (kontrabass), Tanel Ruben (trummid) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

21. 03 kell 19 Kolm klaverit: Margus Kappel, Evald Raidma, Andu Kõiv Pärnu kontserdimajas

21. 03 kell 19 Kevadjazz: Debout sur le Zinc (Prantsusmaa) Endla teatri KÜünis

23. 03 kell 18 Meistrite Akadeemia: Vahur Vurm (klarnet), Lembi Mets (tšello), Lembit Orgse (klaver) Vanalinn Põhikoolis

23. 03 kell 19 Ülevaht taevast: Eesti Rahvusmeeskoor, Carl Högset (dirigent) Pärnu kontserdimajas

23. 03 kell 19 Naistepäeva gala "Maarja & Koit": kaastegevad Tallinna Kammerorkester, Meelis Talts (kitarr),

23. 03 kell 19 Ülevaht taevast: Eesti Rahvusmeeskoor, Carl Högset (dirigent) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

8. 03 kell 19 Armastusega naistest: Priit Volmer (bass), Urmas Põldma (tenor), Ralf Taal (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

9. 03 kell 20 Meestelt naistele:

Alen & Repriis, Vello Orumets, Jassi Zahharov, Andres Dvinjaninov Jõhvi kontserdimajas

10. 03 kell 17 Frank Martini

Missa: Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putniņš (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

11. 03 kell 14 ja 18 Peterburi Ermitaaži teatri külalisetendus: Tšaikovski ballett "Luikede järv" Jõhvi kontserdimajas

15. 03 kell 12 Lastekontsert "Vigurivänt": Trio Naturale ja klounid Jõhvi kontserdimajas

16. 03 kell 19 Miina Järvi (viul), Marius Järvi (tšello), Mihkel Järvi (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

21. 03 kell 19 Holland Music Session esitleb – New Master on Tour: Guilaume Coppola (klaver), Joanna Wronko (viul), Gerard Boeters (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

29. 03 kell 19 Itaalia baROCK-virtuoosid: Andres Mustonen bänd koosseisus Andres Mustonen (viul), Tanel Ruben (löökpillid), Taavo Rimmel (bassid), Jaak Sooäär (kitarr), keelpillisekstett Jõhvi kontserdimajas

31. 03 kell 17 Yosif Feigelson (tšello), Peep Lassmann (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

Kõikjal üle Eesti

1. 03 kell 17 Meistrite Akadeemia: Kristiina Kriit (viul), Toomas Nestor (vioola), Levi-Danel Mägila (tšello)

Sillamäe Muusikakoolis

2. 03 kell 20 Kohtumispaik: Isabelle Duthoit (laul, klarnet), Eric Echampard (löökpillid), Taavi Kerikmäe (klahvpillid, teremin, live-elektronika) Kuressaare kultuurikeskuses

7. 03 kell 19 Rein Rannap (klaver) Viljandi Grand Hotelis

8. 03 kell 18 Aristokraatne klassika: Neeme Punder (flööt), Reinut Tepp (haamerklaver), Peeter Sarapuu (fagott) Viljandi Jaani kirikus

8. ja 9. 03 kell 18 Meistrite Akadeemia: Kristiina Kriit (viul), Edmunds Altmanis (klarnet), Mārtiņš Zilberts (klaver) Narva linnuses ja

Tõrva kiriku kammersaalis

8. 03 kell 19 Naistepäeva gala "Maarja & Koit": kaastegevad Tallinna Kammerorkester, Meelis Talts (kitarr),

Mihkel Mälgand (kontrabass), Petteri Hasa (löökpillid), Andrus Rannaäär (klahvpillid), Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Põlva kultuurikeskuses

10. 03 kell 18 Kaunitele daamidele: Ooper-kvartett, Jüri Aarma (tekst) Vihterpalu mõisas

11. 03 kell 18 Frank Martini Missa: Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putniņš (dirigent) Haapsalu toomkirikus

14. 03 kell 18.30 Ansambel RO:TORO Kärda kultuurikeskuses

15. 03 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Viljandi Ugala teatris

24. 03 kell 18 Hingemuusika: Ralf Taal (klaver) Otepää kultuurikeskuses

18. 03 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Viljandi Ugala teatris

24. 03 kell 18 Hingemuusika: Ralf Taal (klaver) Häädemeeste Muusikakoolis

31. 03 kell 18 Itaalia baROCK-virtuoosid: Andres Mustoneni bänd koosseisus Andres Mustonen (viul), Tanel Ruben (löökpillid), Taavo Rimmel (bassid), Jaak Sooäär (kitarr), keelpillisekstett Viljandi Jaani kirikus

Andmed on kontrollitud 13. veebruaril. Aprillikuu kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. märtsiks aadressil kristina@ema.edu.ee

Soome Saaga Eestis

14. märtsil esineb Von Krahli baaris omapärane pop-folkansambel Saaga Soomest. Saaga juht on lauljatar Eeva Hartemaa, kes praegu õpib Eesti Muusika ja Teatriakadeemias laulu erialal. Saaga liikmeteks on Eeva Hartemaa (laul, kitarr, klaver) Anni Riihihuhta (flööt), Kaisa Rytönen (tšello), Tero Pajunen (viul, kitarr), Lotta Rytönen – löökpillid. Saaga loomingu autor on Eeva Hartemaa. 2006. aastal andis ansambel välja oma esimese EP "Like a Whisper".

Saagaga saab tutvuda nende koduleheküljel www.saaga.info.

Otsitakse uusi laule mudilastele

Et leevendada pöuda, mis valitseb kõige noorematele lauluhuvilistele kirjutatud repertuaari osas, kuulutab Eesti Muusikaõpetajate Liit välja laululoomingu konkursi "Uued laulud mudilastele". Konkursi eesmärgiks on leida uusi laule eelkoolialistele lastele. Võistlustööde esitamise tähtaeg on 15. märts ja täpsemat infot jagab võrguleht www.emol.ee

RAHVUSVAHELINE LEEDU, LÄTI, EESTI, POOLA KOOSTÖÖPROJEKT

“VIA BALTIKA RAHVASTE LAULUD”

10-11. MÄRTSIL 2007

Kohtla-Järve Kultuurikeskuses

III FOLKLOORIFESTIVAL

“SIIN PÕHJATÄHE ALL”

10. märts

11:00 KÄSITÖOMÄISTRIKITE TÖÖTÖAD
(osalevad käsitöömeistrid Leedust, Läti, Eestist ja Poolast)

15:00 FESTIVALI AVAMINE “TERVITUSKONTSERT”

11. märts

11:00 KÄSITÖOMÄISTRIKITE TÖÖTÖAD
(osalevad käsitöömeistrid Leedust, Läti, Eestist ja Poolast)

15:00 TEATRALISEERITUD FOLKLOORIÕHET “PÕHJAMAA”

Festivalil esinevad folkloorikollektiivid Leedust, Lätist, Eestist ja Poolast

Projekti koordinaator - Trakai Kultuurihooned
Projekti finantseeritakse - Euroopa Liidu fondidest

Projekti peaspetsialistid:
Leedu Kultuuriministerium
Trakai Rajoonivalitsus

Projekti partnerid:
Kohtla-Järve Kultuurikeskus (Eesti)
Kohtla-Järve Linnavalitsus (Eesti)
Tükurni m.j. Lapmechierens Linnavalitsus (Läti)
Suwalki regionaalne Kultuuri- ja Kunstikeskus “Rokki” (Poola)

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID

MÄRTS 2007

PE^B₂₋₂₅₃₉ 2007,3

1. MÄRTSIL 19.00 MUSTPEADE MAJAS

BRAVISSIMO! PAVEL VERNIKOV viiul

TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent ANDRES MUSTONEN

J. S. BACH, G. KANTCHELI,
N. ROTA, L. HOFFMAN

Piletid 100.- / 60.-

5. MÄRTSIL 19.00 VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

6. MÄRTSIL 19.00 ESTONIA KONTSERDISAALIS

7. MÄRTSIL 19.00 PÄRNU KONTSERDIMAJAS

8. MÄRTSIL 19.00 PÕLVA KULTUURIKESKUSES

NAISTEPÄEVAGALA MAARJA & KOIT

TALLINNA KAMMERORKESTER
MAREK TALTS kitarr
MIHKEL MÄLGAND kontrabass
PETTERI HASA löökpillid
ANDRUS RANNAÄRE klahvpillid
Dirigent JÜRI-RUUT KANGUR

Piletid 150.- - 250.-

5. MÄRTSIL 15.00 VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

6. MÄRTSIL 15.00 ESTONIA KONTSERDISAALIS

7. MÄRTSIL 15.00 PÄRNU KONTSERDIMAJAS

8. MÄRTSIL 15.00 PÕLVA KULTUURIKESKUSES

LAŠTEKONSERT VÕLUVITSA VÄGI

TALLINNA KAMMERORKESTER
DIANA LIIV klaver
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent TOOMAS VAVILOV
Muinasjuttu loeb INDREK SAMMUL
VÄIKESED TANTSIJAD Liina-Grete Lilenderi juhatusel

Piletid Tallinnas 60.- / 40.-, Tartus, Pärnus 50.- / 30.-

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades
üle Eesti, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

TALLINNA FILHARMOONIA
Toompuiestee 20, 10149 Tallinn
Tel 6613 757, fila@filharmonia.ee
www.filharmonia.ee

8. MÄRTSIL 19.00 KUMU AUDITOORIUMIS

DIPLOMAATILISED NOODID / PUERTO RICO (USA)

NAISTEPÄEVAKONSERT "SULLE - ÜKS LAUL"

DANIEL BONILLA-TORRES laul, Puerto Rico
KRISTO KÄO kitarr, seaded
JÜRI AARMA lugeja

Piletid 120.- / 80.-

22. MÄRTSIL 19.00 VILJANDI JAANI KIRIKUS

23. MÄRTSIL 19.00 NIGULISTE KIRIKUS

DIPLOMAATILISED NOODID / KREEKA

TAEVA ALL EI OLE ÕRNEMAT KUI VESI

HENRIK laul, Kreeka
HELI REIMANN saksofon, live-elektronika
TAAVO REMMEL kontrabass, live-elektronika
HELI PIISANG video, valgus

Piletid 100.- / 60.-

25. MÄRTSIL 16.00 NIGULISTE KIRIKUS

KLASSIKA KOOS KLASIGA G. FAURÉ REQUIEM

MARION MELNIK sopran, Soome
PRIIT VOLMER bass
ÜLE -EESTILINE NOORTE SÜMFOONIAORKESTER
EESTI KOOLINOORTE SEGAKOOR
Dirigent ERI KLAS
Koormeister Taavi Esko

Piletid 100.- / 60.-

31. MÄRTSIL 18.00 ROOTSI-MIHKLI KIRIKUS

KRISTUSE KANNATUSAJA MUUSIKA

TALLINNA KAMMERORKESTER
Solist ja dirigent RISTO JOOST
A. Vivaldi, T. Tulev

Piletid 100.- / 60.-

9 771406 946605 03